

FLACARA

Nr. 4 (53) — 15 februarie 1955

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

„Vedeți, flăcăi, așa era acum 22 de ani...” Montatorul fruntaș Nicolae L. Nicolae, de la Complexul C.F.R. „Grivița Roșie”, participant la greva din 16 februarie 1933, evocă eroica luptă a ceferiștilor. Elevii școlii de tracțiune și telecomunicații, care l-au însoțit la Casa Tehnicii C. F. R., îl ascultă cu atenție.

Fotografie de M. Ivanțiu

COPERTA I: În luptă pentru puc, pe gheața lucie a patinoarului din Orașul Stalin.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA IV-a: O dorință împlinită!... Tinăra muncitoare Marcovskiy Olga de la filatura „Dacia” și-a cumpărat prima pălărie.

Fotografie de T. CIOS

N. A. BULGANIN
Președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

CUVÎNTUL poporului nostru

Semnează țesătorea frunză Pina Schwartz de la fabrica „Țesătura” din Iași. Ea știe că sprijină cauza păcii și prin mii de metri de pînă pe care le dă, și prin semnătura pusă pe Apel.

Prin viața pensionarului Constantin Negolță de la Grivița Roșie au trecut pînă azi trei războaie. Prin semnătura sa, el se împotrivește unui al patrulea.

De-aș fi savant, știu c-aș vedea mai bine
Tot ce acum, ca poet, visez.
Cuvîntul nou — „atomice uzine” —
Mi s-ar părea atunci mai plin de miez.

De-aș fi savant, aș desluși icoana
Puferilor ascunse în atom —
Aș ști s-arăt cum vindeca-vor rana
Și-n fel și chip îl vor sluji pe om.

Fiind numai poet, cu-nchipuirea
Așa departe pîn-acum n-am mers
Incît să-nfrezăresc nemărginirea
Acestui plin de taină univers.

DE-AȘ FI
SAVANT!

de Petre SOLOMON

Dar, ca poet care-ndrăgește visul,
Urăsc pe cei ce-l schimbă în coșmar,
Pe cei ce, mlgăloși, urzesc abisul
Și pregătesc prăpădul planetar.

Semnez, de aceea, pentru vis Apelul,
Alături de toți oamenii ce văd
În visu-acesta viața, nu măcelul.
Iar celora ce-s dornici de prăpăd,

Le spun, în vechiul grai al poeziei,
Să cugete — de minte le-a rămas —
Pe marginea prăpăstiei, urgiei,
Să se oprească-n cel din urmă ceas,

Măcar de dragul vieții lor fihnite —
Căci cei dinții, chiar ei s-ar mistui
În flăcările iadului, cumplite,
Dar visul omenirii — va trăi!

În port e o zi obișnuită de
muncă. Macaralele uriașe descarcă
sau încarcă pîntecele navelor. Auto-
care moderne de tip „Molotov”
se învîrtesc într-un du-te-vino pe chei. Duduitul rutierelor încearcă
să acopere zgomotul macaralilor, automate electrice. De curînd
a fost terminată montarea a șase noi macarale uriașe electrice.
În port se odihnesc, după lungi călătorii peste mări și țări,
vase purtînd cele mai diferite pavilioane. Steagurile multicolore
filfii la bătaia ușoară a brizei. Poți găsi acum în rada portului
vasul grecesc „Athime” din Pireu, vasul italian „Ravelo”, cargouri
turcești, vase din Franța, sau vase ca „Bau-Masepe”, care
au călătorit peste oceane și mări ca să ajungă din Djakarta
(Indonezia) în portul nostru.

...Porturi sînt multe pe globul pămîntesc. Sînt și dintre acelea
în care se descarcă armament, ori care au fost transformate în
baze de război. Asemenea porturi sînt însă pe alte meleaguri, nu
la noi. În portul Constanța, vasul „Athime” din Pireu descarcă
piele tăbăcită, iar în curînd, cînd sirena vasului va suna prelung
și „Bau-Masepe” se va îndrepta spre îndepărtata Indonezie, va
purta în calele sale uriașe, mărfuri din țara noastră.

În Constanța e freamăt ca și în porturile din alte țări. Dar
freamătul de aici aparține muncii pașnice.

Vase romînești găsești puține în radă. Doar „Transilvania” și
alte cîteva sînt acum „acasă”. Cele mai multe dintre cargourile
ce poartă pavilion romînesc sînt răspîndite în porturile Europei,
Asiei și Africii de Nord.

În fiecare zi poți ști unde se găsesc, dacă se luptă cu
furtună năprasnică, ori își aduc încărcăturile pe mări liniștite.
Prin legătura undelor radiofonice, marinarii noștri se simt
aproape de pămîntul drag al patriei.

RADIOGRAMA

ieșirile din porturi etc. Se întîmplă însă cîteodată să se
primească și radiograme neobișnuite. Ca de pildă acum. Radio-
telegrafistul a interceptat o radiogramă de pe vasul romînesc
„Berezina”, care e în drum de la Beirut spre Alexandria.
Și iată ce transmite patriei „Berezina”:

Poporul nostru sem-
nează Apelul de la Viena.
Marinarii noștri bravi,
plecați peste mări și țări
sînt alături de cei de
acasă, semnează și ei, în
porturi sau pe mare, Ape-
lul pentru interzicerea
armei atomice.

...Briza mării flutură
pavilioanele multicolore
ale vaselor ancorate în
portul Constanța. De pe
bord, marinarii vaselor
străine privesc cu drago-
ste și curiozitate spre o masă de pe chei, pe care s-au strîns nenumărate
hîrtii. În jurul mesei, marinarii și docherii romîni se înghesuie pen-
tru a semna cu un ceas mai devreme Apelul păcii. Desigur, mulți
marinari străini, ajunși acasă, în țările lor depărtate, își vor aminti
cu drag — atunci cînd vor semna Apelul de la Viena — detabloul
muncii pașnice și al dragostei de pace pe care l-au văzut în Romînia.

Ștefan HALMOȘ

NAVRON		TELEGRAMA	
Căsuță Maritimă și Terestruă București		RADIO	
Numărul	...	Prin	...
No. B.I.	24-75	Telegram	...
Intențiune de serviciu: Berezina Nr. 76-75			
<p>„In cadrul unui miting ținut pe bord, întregul echipaj al vasului „Berezina” a hotărât să celebreze Apelul Păcii de la Viena, conștientînd pe deplin că dreptul său răsună. Ne adresăm în aceste împrejurări tuturor oamenilor care sunt capabili să se oprească la gîndul că pacea și bună înțelegere sînt necesare în orice timp și în orice loc pentru bunăstarea și prosperitatea tuturor.”</p> <p>Comitetul de Căpitan pentru pace de pe „Berezina” M.C. Organizația marinarilor Berezina în Circuit în drum spre Alexandria</p>			

ÎN APĂRAREA CULTURII

...Ultima dată, pe maestrul Storin l-am văzut la o repetiție a „Regelui Lear”. Maestruos, grav, cu statura neînfrântă de curgerea deceniilor, bătrînul maestru al scenei romînești reînvia cu proaspătă vigoare imaginea eroului shakespearean...

Jocul sincer și sobru al artistei poporului Lucia Sturdza-Bulandra, l-am admirat nu de mult în rolul bătrînei mame din „Arcul de triumf”; patosul eroic al lui Ion Vodă cel Cumplit îl transmisese întregii săli vibrația interpretării lui Calboreanu, în timp ce verva comică a Mariei Filotti contura imaginea ridicolei mame a „Neisprăvitului”...

Și iată-i pe toți aceștia împreună, pe aceeași scenă. Iar alături de ei, alți mulți frunțași ai teatrului nostru...

Ca de obicei, cortina s-a ridicat încet, dezvăluind micul univers al scenei. Dar în locul zidurilor fictive, al fluviiilor, ori al munților iluzorii, pe scena solemn drapată se întindea o masă în jurul căreia se aflau cei mai iubiți actori ai scenei romînești.

În după amiaza aceea, pe scena Teatrului C.C.S. actorii nu au rostit replici din celebre piese clasice, sau din piesele vieții noastre noi. În după amiaza aceea, ei au vorbit simplu și direct, despre viața și arta lor. Au vorbit în apărarea personajelor cărora ei le dau viață, pentru ca replicile acestora să nu fie acoperite de șuierul șrapnelor. Au vorbit în apărarea comorilor culturii universale.

„Acum zece ani, bombele naziste au distrus Teatrul Național, au dărîmat casa lui Millo și Caragiale, case în care cei mai mulți dintre noi ne-am făcut ucenicia, ascultînd glasul lui Nottara și Iancu Petrescu, al Mariei Ciucurescu și Ion Niculescu. Stă în puterea oamenilor să pună stavilă unui nou război, mai distrugător decît cele precedente”.

Cuvintele acestea le-a rostit maestrul emerit Sică Alexandrescu. Dar ele au exprimat gîndurile tuturor celor ce au fost de față.

Apoi, ca o pecetluire a celor spuse de cei ce au luat cuvîntul, pe hîrțile albe s-au așternut, una lîngă alta, semnăturile.

Nume pe care le citim de obicei pe afișe și ne cheamă în sălile de teatru. Nume dragi nouă, nume cu greutate. Și de aceste semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii, cei ce urzesc noi războaie trebuie să țină seama!

ÎNTR-O ȘCOALĂ

La orele trei și jumătate sala clubului, aflată la primul etaj al clădirii „Școlii Profesionale nr. 2 metal” devenise neîncăpătoare pentru numărul mare de elevi, profesori și funcționari veniți pentru a semna Apelul de la Viena.

Sînt acolo peste o sută de elevi trecuți de 16 ani, vîrstă care le dă drept să-și pună semnătura pe liste.

Apoi se face tăcere. Vorbește tov. Simici, directorul școlii. Rar. Răspicat. Cu autoritate.

„...Importanța luptei pentru pace este deosebit de mare în momentele acestea cînd dușmanii vieții și-au întezit asaltul...”

Ia cuvîntul profesoara de educație politică, tov. Bufti.

„...Copilăria, tinerețea noastră, mai poartă amprenta ultimului măcel mondial... Noi știm ce-a însemnat urgia războiului... Și vom împiedica dezlănțuirea unui nou!”

Cuvintele profesoarei sînt calde și pătrunzătoare. Elevii urmăresc cele spuse, așa cum fac și în clasă cînd profesoara le vorbește despre trecutul înnegurat și prezentul luminos.

Profesoara de educație fizică Motculescu, tov. Enciu, secretarul organizației de partid și tov. Stoica Stan, secretarul organizației U.T.M., iau pe rînd cuvîntul, înfierînd pe cei care vor să-ndoieze iarăși omenirea.

Apoi, de la masa prezidiului, directorul a întrebat dacă mai vrea cineva să-și spună cuvîntul. Cîteva clipe n-a răspuns nimeni. Apoi s-a ridicat un elev. Blonțu Gheorghe. Din anul întîi. Este

Semnează Lucia Sturdza-Bulandra, artistă a poporului din R.P.R.

un elev cu trăsături regulate, ochii puțin visători și destul de crescut pentru vîrsta lui. „... Eu nu mai am cui spune tată... A murit pe front... Mama îmi spunea că era înalt și frumos... Și n-aș vrea ca și alți copii să crească orfani...”

Mă uit din nou la băieți. Și am impresia că au încremenit cu privirile agățate de buzele colegului lor de bancă și școală...

Știți, după fiecare cuvîntare care place, sau cu care sîntem de acord, avem obiceiul ca să aplaudăm.

După ce a vorbit elevul din clasa întîia, nu a mai aplaudat nimeni.

În schimb a fost mare înghesuială la semnat Apelul.

ÎNTR-UN CĂMIN MODEST

Printre cetățenii care au semnat pe Apelul de la Viena în sala Baruch Berea din Capitală, se afla și gospodina Ghiza Marcu de pe strada Sf. Vineri 18, pe care am găsit-o în bucătăria sa.

Ce poate gîndi o simplă gospodină, care-și poartă viața între piață și bucătărie, despre Apelul de la Viena, aflăm pe îndelete, fără să fie nevoie s-o întrebăm. Dînsa ne spune simplu:

— A auzi doar cuvintele război, fascism și orice om cînstit la suflet e îndemnat să semneze Apelul acesta al păcii... Dar cine le-a cunoscut îndeaproape...

Tace o clipă și adaugă:

— La semnat am plecat împreună cu vecina mea Maria Aproian, care și-a pierdut amîndoi fiii în război. Ea a venit să mă ia de acasă... Deși nu tot atît de puternic, totuși războiul și fascismul ne-au lovit și pe noi: trei rude apropiate au fost deportate în lagărele naziste, unde au pierit în crematoriu. A rămas de pe urma lor un copil stingher pe care l-am crescut noi, cei rămași în viață.

Dar gospodina noastră ține cu orice preț să fie veselă. De aceea schimbă subiectul și ne poartă în camerele alăturate.

Sînt două încăperi aranjate cu gust, dar mult prea mici.

— Vedeți, camerele acestea mari și bune sînt totuși puține pentru cinci oameni. Fiindcă am uitat să vă spun: fiica mea Mady s-a măritat de curînd. Tinerii deocamdată locuiesc împreună cu noi. Și sîntem mulțumiți...

Și adaugă, înduioșată:

— Cînd îi văd cît de mult se iubesc și cum se înțeleg de minunat, mă tolesc toată numai privindu-i!

Și sînt mulțumită că locuim cu toții împreună, într-o casă omenească; în timpul războiului am stat ani în șir în șoproane și becuri, în case ruinate de bombardament. În plină iarnă, am fost aruncați afară în zăpadă de legionari... Soțul meu fusese tocmai atunci dat afară și din slujbă.

Apoi, deodată se întunecă la față și continuă:

— Ce se aude sfîrșind? Asta trebuie să fie friptura care s-a ars.

Și dispăre înfrigurată, pentru a se reîntoarce în curînd.

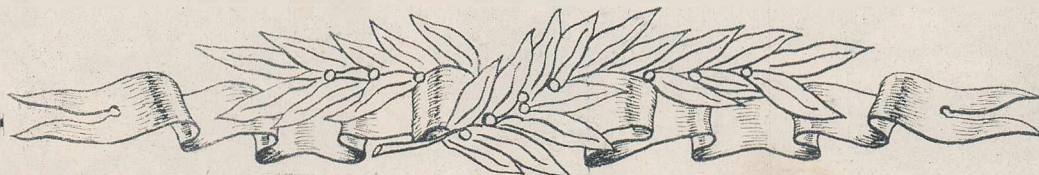
— Nu e nimic grav. Friptura s-a rumenit doar.

Și atunci înțeleg deodată limpede că locuința aceasta, așa cum e ea, în care mama își privește fericită odraslele și pentru care pregătește de zor mîncăruri pe plac, constituie un cămin în care și-a găsit fericirea. Fericire pe care n-a putut-o avea pe deplin decît în anii noștri de pace și democrație populară.

Lucru pentru care și ea a semnat hotărîtă Apelul de la Viena.

În casa gospodinei Kihu Ghizela din Cluj, str. Giordano Bruno nr. 3, a sosit echipa pentru stringerea semnăturilor. Gazda semnează cu hotărîre pentru pace.

MOSCO

TRIUMFALA ALIANȚĂ

Intărim prietenia în numele păcii și al fericirii!

Afiș de V. IVANOV 1954.

Nu trebuie să-ți arunci ochii pe hartă pentru a înțelege ce reprezintă un teritoriu de peste 31.000.000 kilometri pătrați. Este de ajuns să știi că aceasta înseamnă o suprafață de pământ de patru ori mai mare decât cea a Statelor Unite ale Americii.

Ei bine, cei doi giganți ai globului, U.R.S.S. și China, au împreună peste 31.000.000 kilometri pătrați.

Numai lungimea hotarelor acestor două țări, mari cât niște continente, este de 75.000 km, ceea ce reprezintă de peste șaptesprezece ori distanța care desparte extremitatea nordică a peninsulei Scandinave de strâmtoarea Gibraltar.

De la frontierele europene ale Uniunii Sovietice, pînă la țărmurile Chinei noi, scaldate de apele Pacificului, trăiesc și construiesc o viață nouă două mari popoare libere, numărînd laolaltă peste 800.000.000 oameni. Adică mai mult decât o

treime din populația întregului glob.

Prietenia străveche dintre cele două popoare, reînnoită și dezvoltată pe baze noi după victoria istorică a revoluției populare în China, își desfășoară larg aripile în zilele noastre, în cadrul puternicului lagăr al păcii și socialismului, condus de Uniunea Sovietică.

Tratatul de prietenie, alianță și asistență mutuală dintre Uniunea Sovietică și Republica Populară Chineză, încheiat în urmă cu cinci ani, la 14 februarie 1950, a deschis o eră nouă în întărirea legăturilor frățesti dintre popoarele celor două țări, în dezvoltarea fără seamăn a colaborării sovieto-chineze, în slujba cauzei comune a păcii și progresului.

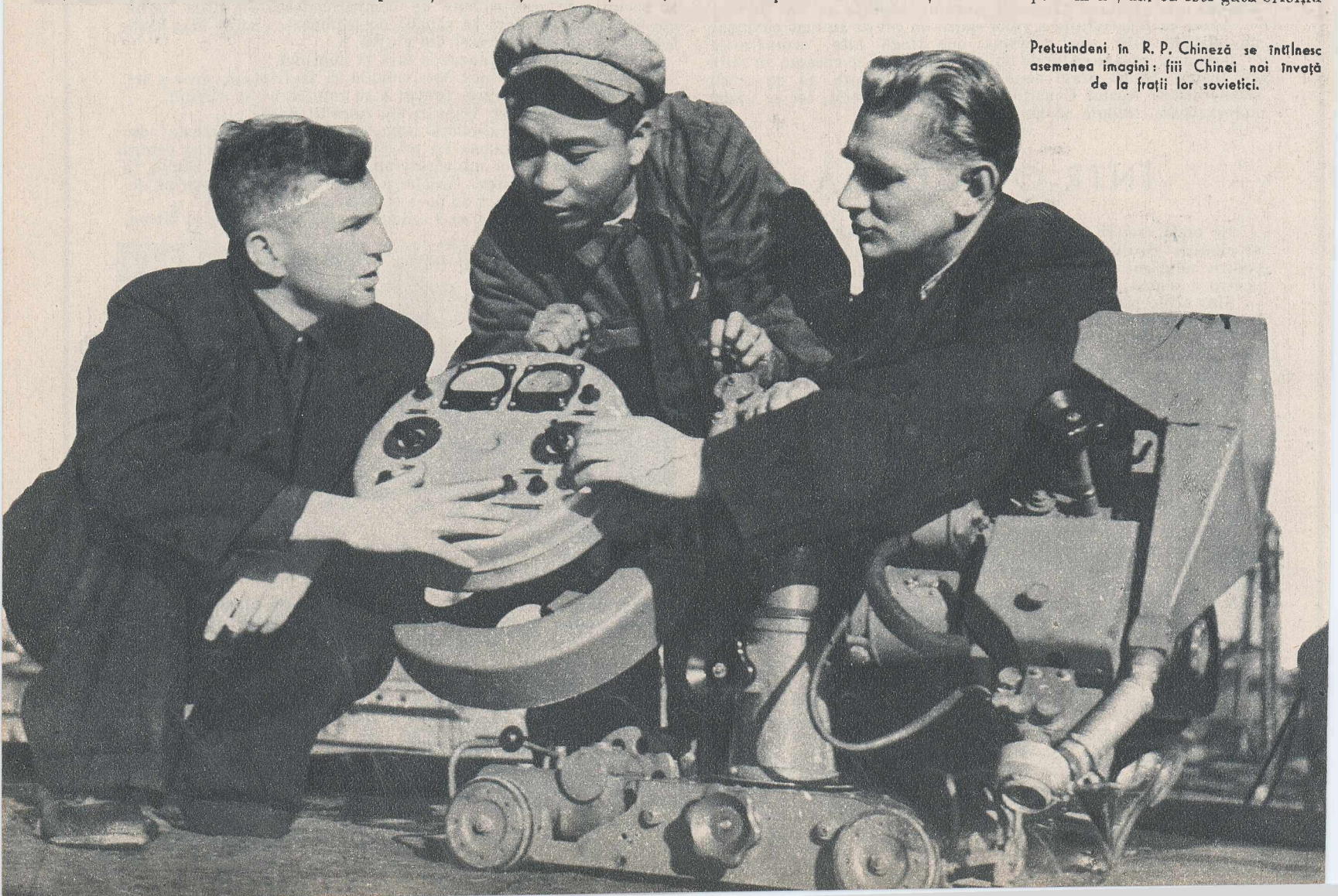
Pătrunsă de ideologia prieteniei, de ideile comune în marea bătălie pentru socialism și comunism și de îndatoririle comune de apărare a păcii și securității internaționale,

alianța sovieto-chineză, comunitatea aceasta de interese și țeluri nobile, reprezintă o forță gigantică în măsură să zdrobească orice încercare a agresorilor imperialiști de a se pune de-a curmezișul dru-

mului luminos pe care pășesc azi popoarele uriașului lagăr al păcii și socialismului.

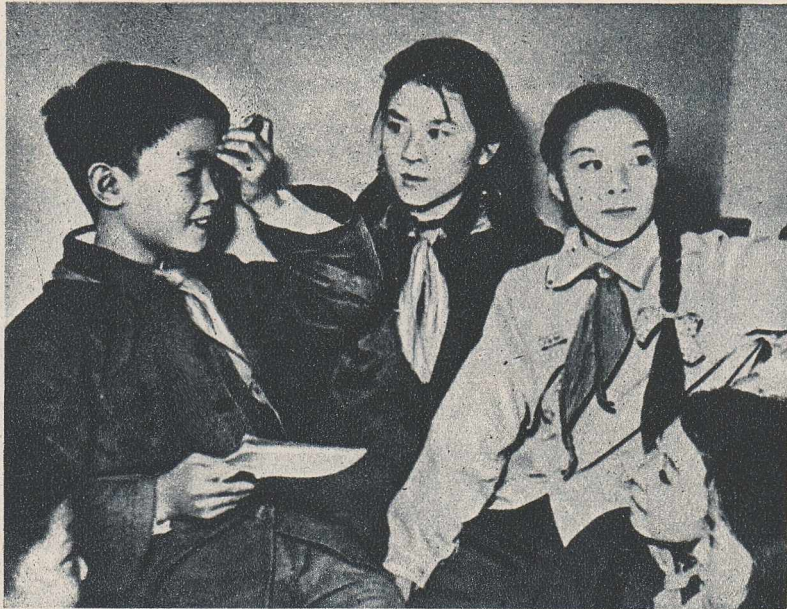
Puternica forță vitală a prieteniei sovieto-chineze nu amenință pe nimeni, dar ea este gata oricînd

Pretutîndeni în R. P. Chineză se întîlnesc asemenea imagini: fiii Chinei noi învață de la frații lor sovietici.

DVA - PEKIN

INTERCONTINENTALA

„Să le scriem pionierilor sovietici despre viața noastră frumoasă și plină de bucurii”. Un grup de pionieri chinezi trimite o scrisoare pionierilor din U.R.S.S.

să dea riposta nimicitoare amatorilor de aventuri militariste.

Popoarele Uniunii Sovietice și cele ale Republicii Populare Chineze își închină forțele creatoare muncii constructive pașnice și în această operă măreață, ele se ajută reciproc, frățește, din toată inima.

Exprimând simțămintele oamenilor sovietici față de poporul chinez, Maxim Gorki spunea cândva: „Din punct de vedere spiritual sîntem frați”. Frăția sovieto-chineză își găsește o puternică expresie în ajutorul larg și dezinteresat pe care l-a dat și îl dă de mulți ani Uniunea Sovietică marelui popor chinez. Și acest ajutor de tip nou, socialist, constituie o formidabilă forță motrice pentru dezvoltarea economică și culturală a Republicii Populare Chineze.

De la creditele în valoare de 300 milioane de dolari acordate Chinei noi în 1950 și trimiterea de mii de experți și tehnicieni sovietici în ajutorul muncitorilor chinezi de la orașe și sate, și pînă la masivele livrări de utilaj industrial sovietic și ajutorul acordat R. P. Chineze în construirea celor 141 mari obiective industriale; de la noul credit în valoare de 520 milioane ruble, acordat pe termen lung în 1954 guvernului R. P. Chineze, și pînă la acordurile referitoare la calea ferată Cianciun, la baza navală Port Arthur și Dalni, precum și cele în legătură cu construirea liniei de cale ferată Lancijou—Urumci—Alma-Ata—toate acestea vorbesc despre imensul ajutor sovietic acordat cu generozitate poporului frate chinez, care, sprijinit de U.R.S.S., înalță, laolaltă cu po-

O puternică manifestare a prieteniei sovieto-chineze: inaugurarea la Pekin a Expoziției realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice.

popoarele țărilor de democrație populară, edificiul luminos al vieții noi, socialiste.

„Noi toți trebuie să învățăm cu toată sinceritatea de la Uniunea Sovietică — arată tovarășul Mao Tze-dun. Noi trebuie să studiem nu numai teoria lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, ci și știința și tehnica

înaintată a Uniunii Sovietice. Pentru a ne clădi țara, noi trebuie să creăm o mișcare largă pe scară națională, pentru a învăța de la Uniunea Sovietică”.

Cei 600 milioane de fil ai Chinei noi pășesc acum din izbîndă în izbîndă pe drumul larg deschis de marele popor sovietic.

Forța gigantică a prieteniei sovieto-chineze, născută din unitatea indestructibilă a celor două mari popoare iubitoare de pace, este în zilele noastre una din cele mai sigure cheazăii ale păcii.

În aceste zile, cînd în regatul

revanșarilor vest-germani, ca și în birlogul din Taiwan al epavelor ciankaiste, generalii yankei pun la cale noi uneltiri agresive, marea alianță sovieto-chineză constituie un avertisment și o stavilă de neîntrecut în calea incendiatorilor imperialiști.

Cea de a cincea aniversare a încheierii tratatului de prietenie, alianță și asistență mutuală dintre U.R.S.S. și R. P. Chineză prilejuește o nonă și viguroasă trecere în revistă a forțelor inepuizabile ale celor doi giganti ai globului pămîntesc: U.R.S.S. ȘI CHINA NOUĂ.

PALATUL MARIII PRIETENII

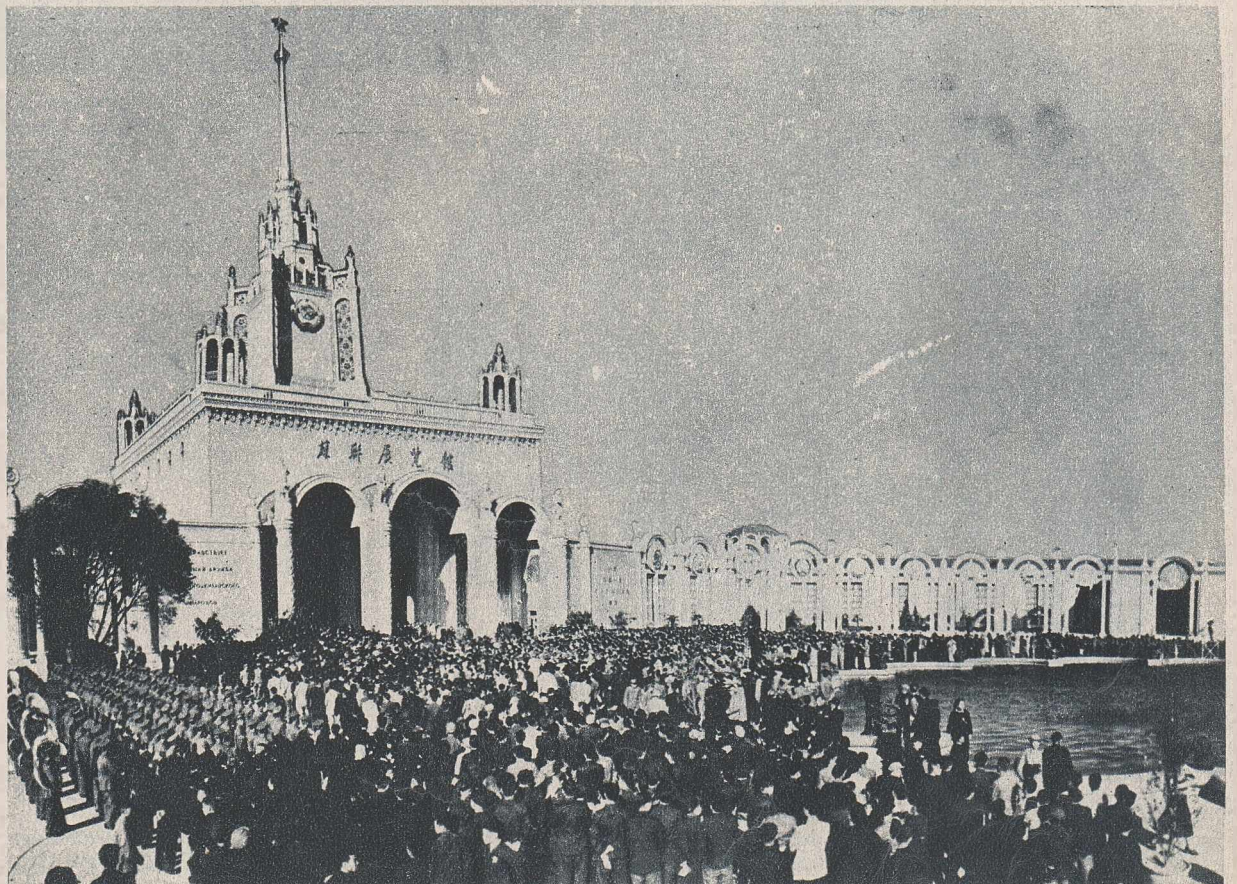
Porțile vechi ale Sicijimîn-ului rămîn în urmă cînd începe să se zărească clădirea Expoziției realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice. În razele palide ale soarelui de toamnă lucește în depărtare săgeata aurie a turnului expoziției, care susține steaua rubinie în cinci colțuri. Un vînt ușor flutură steagurile celor 16 republici unionale ale U.R.S.S. și steagurile de stat ale Uniunii Sovietice și Republicii Populare Chineze.

Este ora nouă. Sub bolțile înalte

ale sălilor răsună melodia unui cîntec bine cunoscut și iubit în China: „Răsăritul purpuriu”. Părăsind piața vastă, vizitatorii părăsesc unul după altul pe teritoriul expoziției...

Primul lucru pe care l-a observat bătrînul muncitor Ma în sala centrală, rezervată realizărilor industriale, a fost linotipul „N-4”. Tînăra Go Bao-hua, ghid în expoziție, povestește cu însuflețire unui grup de ostași despre principiile funcționării acestei mașini.

— Mașina aceasta minunată este

3.200 locuri are acest minunat teatru în aer liber, construit în cadrul Expoziției de la Pekin a realizărilor economice și culturale ale U.R.S.S.

fabricată în Uniunea Sovietică la uzina de mașini poligrafice. Este deservită de un singur om. Datorită dispozitivelor automate cu care este înzestrată, ea poate culege rapid și turna rînduri întregi de texte de ziare, reviste și cărți. Folosirea linotipului „N-4” în tipografii sporește considerabil productivitatea muncii și permite să se economisească timpul de lucru.

Bătrînul Ma dorea din tot sufletul să vadă mai de aproape mașina minunată. El se strecură cu greu prin grupul compact al ostașilor adunați în jurul mașinei și, privind îndeaproape claviatura, exclamă cu bucurie:

— Iată litera „S”! Cînd ne apropiam de expoziție, fiul meu mi-a arătat patru litere: U. R. S. S. — inscripția de pe pavilionul principal. Printre ele era de două ori și litera asta...

Suvoiul continuu de vizitatori se scurge de la o mașină la alta. Prin megafoane, vizitatorilor li se indică ordinea în care trebuie să viziteze sălile. Aici la expoziție, se află peste 11.500 exponate, care vorbesc despre realizările economice și culturale ale poporului sovietic. Numai în sala centrală industrială se află 56 mașini diferite dintre cele

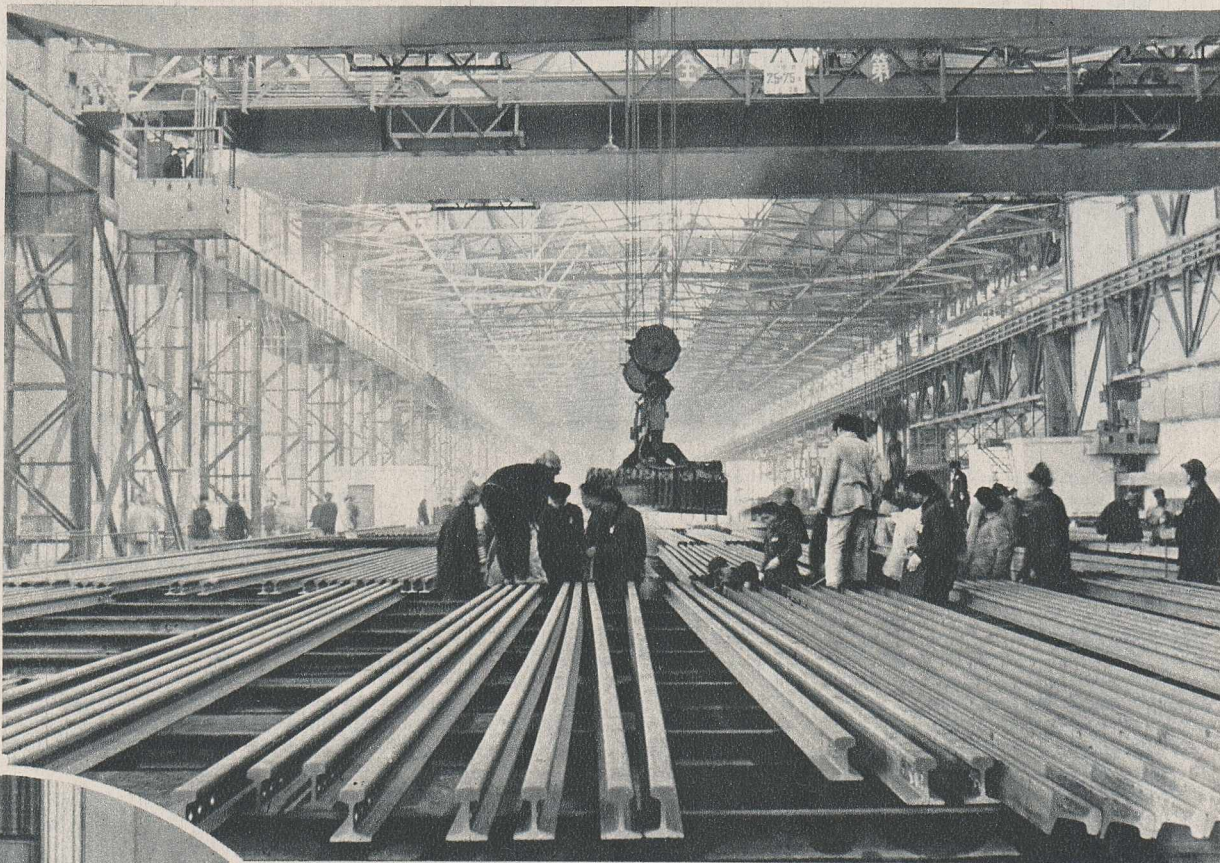
mai perfecționate. Aici, muncitorii, inginerii și tehnicienii chinezi se documentează în amănunțime asupra funcționării mașinilor de perforat, frezlor, mașinilor de șlefuit și multor altor mașini. Ei pun zeci de întrebări, se interesează de cele mai moderne metode de prelucrare rapidă a piesselor.

Secția de mașini agricole, instalată în aer liber, stîrnește un viu interes. Țăranii care vizitează expoziția se opresc timp îndelungat lângă combina cerealiară autopropulsată „S-4”. Aflînd de la ghid că productivitatea combinii este de două hectare pe oră, ei au început deîndată să socotească cu voce tare în cîte zile se va strînge cu o asemenea combină recolta de pe ogoarele cooperativei lor, vorbind totodată despre avantajele mecanizării agriculturii în China,

care a fost deschisă la Pekin, a constituit un simbol al prieteniei frățești dintre cele două popoare.

După cum relatează ziarul „Jen-min-jibao”, în decurs de 20 zile sălile și platformele în aer liber ale „Palatului prieteniei” au fost vizitate de peste un milion de persoane. Cererile pentru vizitarea în colectiv a expoziției continuă să soscască. Numai în orașul Tian-tzin au sosit cereri din partea a peste 100.000 persoane.

Muncitori și țărani, ostași și comandanți din Armata Populară Chineză de Eliberare, studenți și elevi, profesori, reprezentanți ai minorităților naționale — toți cei care au avut fericirea să viziteze expoziția, povestesc cu multă plăcere tovarășilor lor de muncă despre minunatele mașini sovietice, despre realizările Uniunii Sovietice,

Unul din zecile de obiective industriale construite în R.P. Chineză cu ajutorul Uniunii Sovietice este marele combinat metalurgic din Anșan. În fotografie: secția de laminat șine a acestui gigant al industriei chineze.

Un membru al unei cooperative agricole de producție a fost invitat să-și spună impresiile despre expoziție. După o clipă de gândire, el spuse:

— Gîndindu-te la vechiul sat chinez, în fața ochilor îți apare plugul de lemn. Gîndind la prezent și la viitor, nu poți să nu vorbești despre mașinile cele noi. O agricultură organizată este de neconceput fără mașini. Ele sînt chezașii ale succesului și victoriei noastre.

În sălile expoziției și pe platformele în aer liber poți vedea adesea cîte un tînar cu insigna de student pe plept sau cîte un simplu muncitor, stînd lângă o combină carboniferă sau lângă un camion basculant de 25 t și notînd în caiet, cu multă grijă, fiecare cuvînt al ghidului, fără a se jena să repete întrebarea sau să pună o nouă întrebare de detaliu.

— Noi învățăm, spun vizitatorii, învățăm de la frații noștri mari — prietenii sovietici.

Expoziția realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice,

Succesul expoziției este uriaș. Despre asta poți citi zilnic în presa chineză, poți auzi la radio. Vorbesc de asemenea însemnările din registrul de impresii, declarațiile oamenilor muncii.

Oamenii muncii din toate ramurile economiei și culturii Chinei își exprimă profunda admirație față de mărețele realizări ale industriei și agriculturii sovietice. Ei întrevăd, vizitînd expoziția, posibilitățile de dezvoltare în viitor a propriei lor economii naționale.

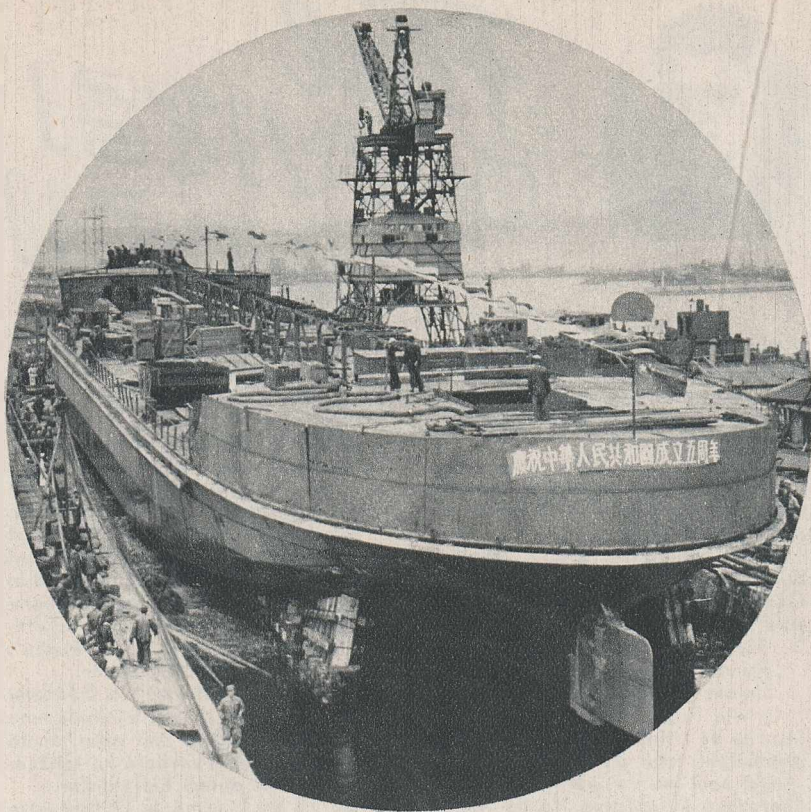
Ei privesc cu multă atenție mașinile care vor aduce multe îmbunătățiri în fabricile, în minele și pe ogoarele R. P. Chineze.

„Pe baza industriei metalurgice, în Uniunea Sovietică s-a dezvoltat o puternică industrie modernă constructoare de mașini-unelte. Pe drumul acesta vom merge și noi” — a declarat bătrînul oțelar Cian Min-șan din Anșan. El este un muncitor priceput, autor al unei importante invenții, cu ajutorul căreia s-au îmbunătățit simțitor condițiile de muncă și a crescut considerabil producția uzinei de

Vizita în U.R.S.S. a Ansamblului de cîntece și dansuri al Armatei Populare de Eliberare Chineză s-a bucurat de o călduroasă primire. În fotografie: un grup al ansamblului, întîmpinat cu flori la sosirea în Capitala Uniunii Sovietice.

Încă un mare remorcher a fost construit la șantierul naval chino-sovietic din Dairen.

lamine în care lucrează. Strungarul Van Dun-lun, în vîrstă de 26 ani, care și-a îndeplinit anul trecut planul de producție în proporție de 400%, a declarat că mașinile-unelte mecanizate și automatizate de la Expoziția realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice vor sugera numeroase idei noi, muncitorilor constructori de mașini-unelte din China.

„Mașinile pentru tăiatul căr-

bunelui, și mai ales combinele carbonifere de tip „Donbas”, de o înaltă productivitate, ne arată ce poate aduce mecanizarea în minele noastre”, a declarat Ma Liu-hai, specialist în metoda rapidă de săpare a galeriilor de la mina Datun din provincia Șansi.

„Succesele agriculturii sovietice — a spus țaranul fruntaș Li Șun-da din provincia Șansi — constituie pentru noi însemnate învățăminte. Folosind metodele sovietice de cul-

tivare a pămîntului, producția cooperativei din care fac parte a crescut considerabil”. Același lucru l-a declarat și țaranul fruntaș Han En, președintele unei cooperative agricole de producție din provincia Ghirin, care folosește numeroase mașini sovietice noi, printre care și semănători, mașini de plivit și mașini de decorticat. „Noi, țaranii muncitori, sîntem tot mai convinși că vom reuși să avem o viață fericită ca și cea a țaranilor sovietici, mergînd pe drumul deschis de ei, pe drumul socialismului”, a declarat el.

„Am impresia că azi am vizitat Uniunea Sovietică, că am fost la Moscova. Ce fericiți sînt oamenii sovietici! Sînt însă convinsă că și noi vom cucerii aceeași fericire!” a notat o vizitatoare în registrul de impresii al expoziției.

Pe tehnicianul Cen Tao de la fabrica textilă nr. 2 l-a impresionat mai mult decît orice, războiul de țesut de mare productivitate, pentru stoffe de calitate superioară.

La plecare, Cen Tao a notat în cartea de impresii: „Am privit cu emoție războiul de țesut. Construcția sa tehnică depășește cu mult războaiele de țesut americane, engleze sau japoneze”.

Insemnările, scrise caligrafic sau de mîna nesigură a unui om care abia a învățat să scrie, de oameni de diferite profesii sau vîrste, sînt pătrunse de un fierbinte sentiment de simpatie față de poporul sovietic, de dorința de a merge în pas cu el, spre zile mai luminoase și mai fericite.

„Dragi prieteni sovieticii! — scrie Cen Tzian-cijen. Succesele voastre sînt și succesele noastre. Drumul parcurs de voi este cel pe care pășim noi astăzi. Ziua voastră de azi este ziua noastră de mîine. Noi trebuie să învățăm în permanență de la voi”.

Expoziția sovietică de la Peking, care prezintă realizările economice și culturale ale Țării Socialismului victorios, contribuie la întărirea continuă a colaborării frățești dintre cele două popoare.

Expresul Moscova-Pekin, această „punte mobilă a prieteniei”, este încă una dintre realizările alianței sovieto-chineze.

Ziarele anunță vești despre noile ajutoare sovietice acordate R. P. Chineze. Se bucură deopotrivă fiii celor 60 de naționalități care trăiesc azi în China liberă.

ACUM ZECE ANI.

ZILE DE LUPTA

Februarie 1945... Al III-lea Reich se cutremură sub atacurile victorioase ale Armatei Sovietice. În țările eliberate de către glorioasa Armată Sovietică, clasa muncitoare, sub conducerea comuniștilor care trecuseră de la lupta ilegală la cea legală, începuse să facă rînduieși în treburile statului, înfruntînd sabotajul reacțiunii, care ocrotea rămășițele fasciste.

Bucureștiul, ca și întreaga țară, trăia în acele zile adînci frămîntări politice și economice. Specula și traficul clandestin erau încă în floare. Prin magazine și birouri ministeriale se tratau afaceri necurate, menite să îmbogățească burtă-verzimea care, după ce huzurise sub legionari și sub Antonescu, continua să se ghiftuiască și sub pulpana spionului și trădătorului general Rădescu, agent al imperialiștilor din apus. Folosindu-se de acest trădător, cercurile monopoliste anglo-americane încercau să se amestece în treburile patriei noastre.

Reforma agrară, cu insistență cerută de popor, este aminată, sub diferite pretexte, la calendele grecești. La Ministerul Agriculturii, folosindu-se de unele lor, ministrul Hudîță, reacțiunea internă și stăpîniei ei de peste hotare organizează un adevărat complot împotriva poporului, sabotînd planul de însămintări. La fel se petrec treburile în toate compartimentele importante de activitate.

În fața acestei situații, care pune patria în pericol, Frontul Național Democrat, avînd în fruntea sa Partidul Comunist Român, a cărui platformă-program apăruse cu puțin timp înainte, cheamă poporul român la luptă pentru un guvern democrat, capabil să soluționeze cele mai arzătoare revendicări ale maselor.

La 5 februarie, în mai multe orașe ale țării au loc manifestații ale oamenilor muncii care cer un guvern F.N.D. La Craiova 6.000 muncitori adunați într-un miting cer înăptuirea grabnică a reformei agrare. Peste tot clasa muncitoare cere îndeplinirea sinceră și riguroasă a condițiilor din convenția de armistițiu. La Moreni și Ploești petroliștii protestează împotriva uneltirilor reacționarilor din guvern. Și în fruntea tuturor acestor acțiuni se aflau comuniștii, cărora li se alăturau masele cele mai largi de oameni ai muncii. Social-democrații cinstiți ai social-democrației. Ca un talaz necruțător, întreaga țară se ridică împotriva trădătorului Rădescu și a celor de o teapă cu el.

Sîmbătă 10 februarie... Pe bulevardele Bucureștiului trec automobilele din care se lansează manifeste ce cheamă pe cetățeni să vină la adunarea ce va avea loc a doua zi în sala „Scala”, unde generalul Rădescu va da explicații privind situația internă.

Duminică 11 februarie... La „Scala” cetățenii de bună credință așteaptă. Minutela trec și generalul nu se arată... Temîndu-se de furia mulțimii, el se refugiază în sala „Aro” și, în fața unui auditoriu de legionari camuflați, își expune cuvîntarea-program, radiodifuzată. El se teme de popor, dar în același timp amenința cu nerușinare și împoșca cu calomniile clasei muncitoare; „Muncitorii să se ocupe mai puțin cu politica și mai mult cu treaba”.

Cuvîntarea trădătorului Rădescu a îndemnat elementele reacționare la acțiuni huliganice. În după amiaza aceea străzile Bucureștiului au fost din nou teatrul a numeroase provocări fasciste. Dar răspunsul n-a întîrziat. Miercuri 14 februarie... Răspunzînd chemării partidului, o jumătate de milion de oameni s-au adunat în Piața Națiunii, pentru a înfiera provocările de duminică. Se cere arestarea huliganilor teroriști și crearea unui guvern al Frontului Național Democrat, singurul în stare să asigure libertatea cetățenilor. Burtăverzimea privește înfiorată de după perdele. Glasul hotărît al acestor oameni o înspăimîntă.

24 februarie... 600.000 cetățeni manifestau pe Calea Victoriei ca răspuns la atentatul fascist împotriva președintelui C. G. M., Gheorghe Apostol, care avusese loc cu cîteva zile înainte. Din miile de piepturi se auzea lozincă: „Să plece dușmanii țării de la conducere!” Cînd coloana manifestațiilor a ajuns în dreptul Teatrului Național, s-au auzit primele împuscături. Manifestanții se revărsară ca o mare în piața fostului palat regal. Și atunci, ca la o comandă, rafale de gloanțe se abătură asupra pașnicilor manifestații. Se trage din clădirea Ministerului de Interne, se trage de pe acoperișul palatului regal. Singele muncitorilor înroșește din nou caldarîmul. Ca la 13 decembrie 1918, ca la 16 februarie 1933, ca în altele alte numeroase rînduri. Dar de data aceasta condițiile sînt altele: partidul revoluționar al clasei muncitoare e mai puternic ca oricînd în trecut, conștiința maselor în creștere.

Împotriva uneltirilor imperialiștilor de peste hotare și ale slugilor lor interne — regele, partidele „istorice”, guvernul lui Rădescu, rămășițele legionar-antonesciene — se ridică întregul popor, însuflețit de chemările Partidului Comunist.

Comentînd evenimentele din România, ziarul „Pravda” scria: „În ultima vreme se petrec în România fapte care dau motive să se vorbească despre coacerea unei crize politice”. Și criza aceasta într-adevăr s-a coapt, luînd sfîrșit prin instaurarea primului guvern democrat.

C. GODEANU

Fiul GRIVITEI ROȘII

Zi geroasă de februarie. Cerul întunecat, plumburiu, afîrnă greu deasupra caselor. Și, deodată, liniștea dimineții e spartă de sunetul prelung, sfîșietor, al sirenei.

Muncitorii și-au luat libertatea de a-și spune deschis durerile și sînt hotărîți s-o spună pînă la capăt, cu prejul propriilor lor vieți.

Sună fără oprire sirena Grivitei. Sunetul ei pare că a acoperit întreaga Capitală, într-o dureroasă încețare. Alte sirene, semnale de solidaritate, îi răspund:

„Muncitorii, fiți gata de luptă!”

„Sîntem gata!”

Grivița Roșie luptă pentru zilele însoțite de mîine. Fiul ei cel mai bun, comunistii, sînt pe baricade.

Nici unul nu va părăsi lupta. Cu înerească înflăcărare, Vasile Roaită păzește postul încredințat...

Și Roaită rămîne la post chiar cînd gloanțele ucigașe îi sfîșie trupul tînăr...

★

...Zi geroasă de februarie. Sînt 12 ani de cînd Grivița Roșie a dat semnalul luptei. Pentru prima oară, deasupra atelierelor steagurile roșii flutură libere, steaguri roșii — ca sîngele vărsat aci din belșug acum 12 ani. În munții Tatra, în aceeași zi, înfruntînd vitejește gurile de foc ale dușmanului, masivele muntoase, pădurile, viforele turbate, pandurii înaintează gonind sălbatica armată fascistă. Într-un adăpost, un tînăr cu ochii negri, înflăcărați, vorbește camarazilor săi despre eroica luptă a celerîștilor. Peste jumătate de oră, unitatea va porni din nou atacul pentru cucerirea cotel 568. Ca și atunci, în februarie 1933, fiul cel mai bun al poporului sînt în primele linii, luptînd împotriva fascismului. Ca și Vasile Roaită, în același Zi geroasă de februarie, un alt fiu al Grivitei Roșii, tînăr comunist și el — Constantin Godeanu — plătea cu sîngele său cald zilele însoțite de mîine.

★

Tînărul sublocotenent Constantin Godeanu crescuse călit la focul luptelor îndrîjite ale celerîștilor. Și-n mintea sa cinstită, tînără, înflăcărată, e poezia eroică a Grivitei căpătase dimensiuni de legendă. Copil plecat în lume să scape de crunta sărăcie și exploatare moșierească, Godeanu învățase de la celerîștii săi să plece capul în fața celor ce căutau să-l strîvească.

În rîndurile U.T.C.-ului, Godeanu luptă pentru o cauză măreață și totuși pe înțelesul fiecărui muncitor cinstit. Plătește cu propria-i libertate, cu schingiuiri, curajul de-a se împotrivi stăpînilor. În închisoare, Godeanu își dă examenul de maturitate politică, iar drumul plin de jertfe pe care trebuia să-l străbată comuniștii pentru a ajunge la victorie, devine pentru todeauna propriul său drum.

Ziua eliberării îi deschide și lui Constantin Godeanu, odată cu porțile luminoase ale libertății, și calea

largă pe care putea să folosească nestăvilita sa energie creatoare, întregul său devotament față de cauza pentru care luptase.

Neobosit, Godeanu scrie, organizează, însuflețește tineretul. Membru al C. C. al U.T.C., el lucrează, după eliberare, în cadrul secției culturale.

E prea mult patos însă în acest tînăr, pentru ca să l se pară suficient ceea ce face. „Acum trebuie să fii în primele rînduri ale focului” spune el, și cere să plece voluntar în rîndurile Diviziei „Tudor Vladimirescu”, să lupte împotriva fascistilor.

Agitator și locțiitor politic, Godeanu e iubit de tinerii ostași. E întotdeauna acolo unde lupta e mai grea, acolo unde exemplul și vorbele lui înflăcărate dau noi puteri luptătorilor.

Cu 12 ani în urmă, la 16 februarie 1933, trupul tînăr al lui Roaită căzuse pe baricadă. Tot într-o zi de 16 februarie, dar în 1945, cade Godeanu, luptînd pentru aceeași cauză.

Poporul nu-și plînge eroii, ci îi slăvește.

Pildele lor îi călăuzesc pașii. Cînd drumul e greu și stăvilele par de netrecut, își aduce aminte de ceea ce au îndurat luptătorii comunisti și noi forțe îi întăresc rîndurile. Ca un steag roșu, exemplul lui Godeanu a mers alături de ostașii noștri spre victorie.

Mîndru și liber, steagul roșu flutură azi deasupra Grivitei Roșii. Deasupra întregii țări.

Irina OPRAN

Sorin PETRESCU

SOLDAȚII VIEȚII

— fragment —

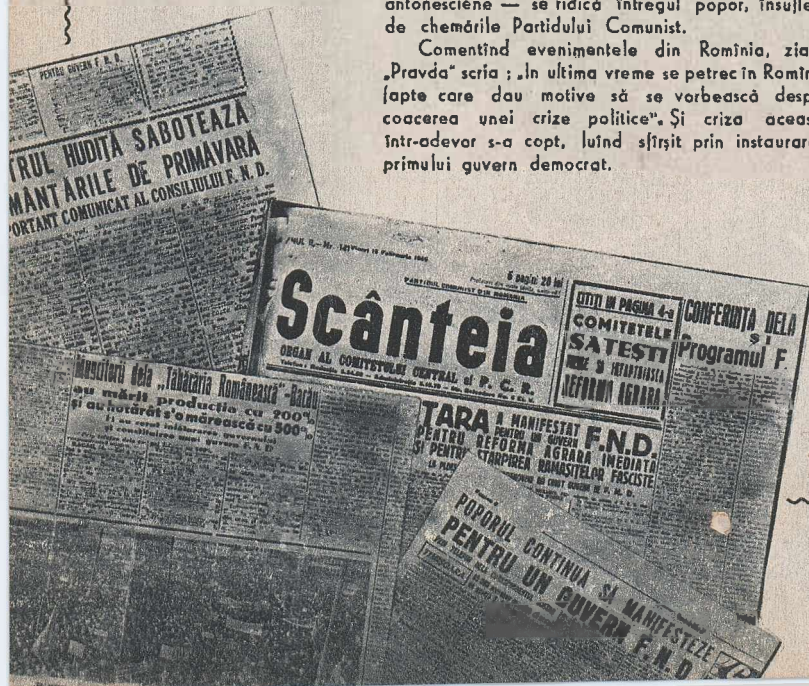
„Își destrămasese noaptea norii gri, Zvîrleau din'nalturi stelele scînteii, Iar luna curiu mințean țesea Pe tabăra-adormită din vilcea. În cortul scund, în cuibul de vultur, Sfîrși de mult povestea de pandur Și-i liniște adîncă împrejur. Deodată-n bezna îndrăzni un glas: „Măi, Neculai, tu dormi, sau ești tot treaz?”

„Nu dorm bădiță, mă gîndesc acasă, Mi-a scris Măria că e holda deasă. La colectivă-au tras fir de lumină Și-așteaptă-un tînc curînd, curînd să-i vină.

Sînt izul primăverii pe aproape, Al primăverii ce-nflorea sub pleoape Lui Constantin Godeanu și-alor săi Frătinilor, neînfricați flăcăi...

Ii simt pe toți în preajmă. Mă-ndrumează Să stau de veghe cu privirea trează Nu dorm, bădiță, mă gîndesc la ei Și-mi simt puternic brațul, ca de stei”.

E noapte. Luna țese strai de vată. Stă santinele parcă-n bronz turnată Și cînd o vîd, vîd parcă-ntreaga-armată, Ce a crescut din grupa de eroi A lui Godeanu și-a fraților săi...

Cu siguranță și calm se mișcă veacul nostru înainte, spre lumină. Nu-l poate opri din cale nici o forță, oricât de diabolică, a întunecimii. Sub bolta acestei planete de atâtea ori însingurate, stă astăzi de veghe, în avangarda omenirii, brațul de nebiruit al omului sovietic. Pentru pacea și liniștea tuturor căminelor lumii, brațul acesta poartă nu numai făclia speranței, ci și arma în stare să nimicască pe vrăjmașii omenirii. Calmă și nemăsurată în puteri, stă de strajă vieții și viitorului Armata Sovietică, făurită în focul luptelor revoluționare de Partidul Comunist, călătită în marile bătălii pentru apărarea Patriei Socialiste.

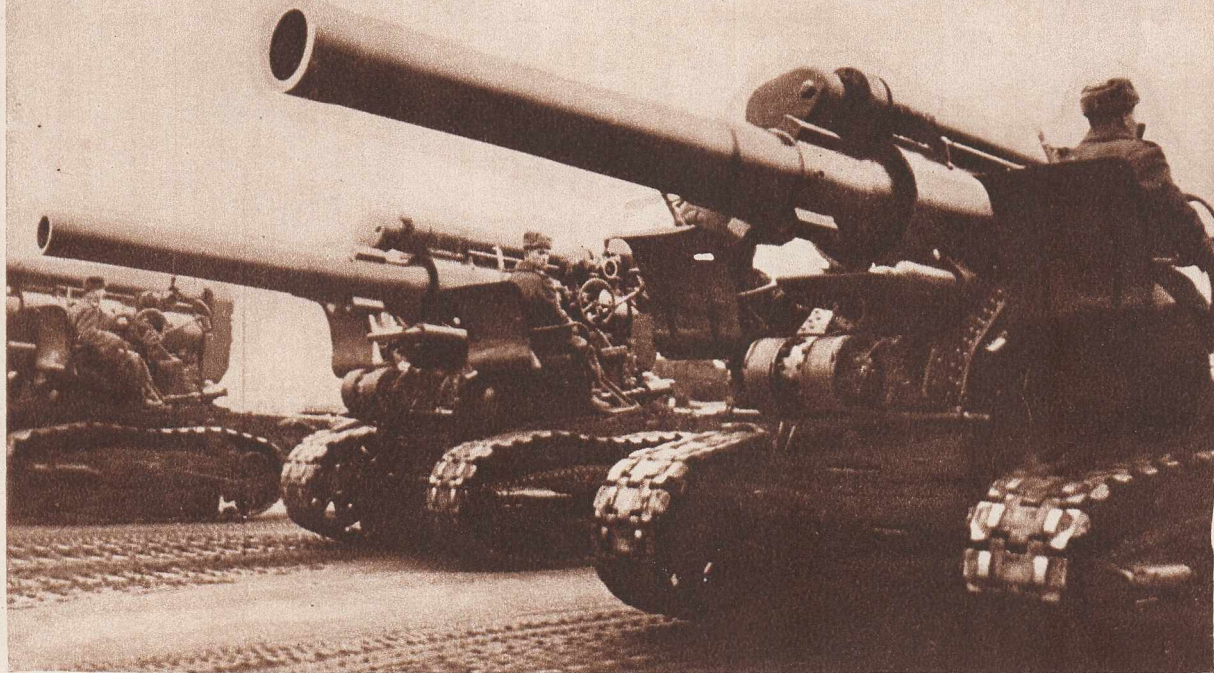
Am întâlnit, nu de mult, un stol de fete. Ieșeau, după muncă, pe poarta fabricii „Tricotajul Roșu” din Capitală. Fiecare cu perechea ei de cosițe; castanii, și negre, și aurii ca raza soarelui. Cosițele — lungi de 16-17 ani, taman de o vîrstă cu stăpînele lor. După ce trecuseră printr-o școală medie tehnică, fetele cu pricina au intrat, cu emoții și nenumerate visuri, în fabrică. Le-am întâlnit după cîteva zile de la acest memorabil eveniment. Erau foarte grăbite. De ce? Hotărîseră să-și facă o poză la fotografii din colțul străzii. Da, întregul grup de colege și candidate la gloria de muncitor în țara noastră liberă. Așa, ca să-și amintească pînă la adînci bătrînețe de aceste zile ale începutului.

Privind cum se depărtează, cu pașii lor sprinteni, fluturîndu-și cosițele, le vedeam parcă, peste ani, întrînd solemn, sub arcadele de aur ale socialismului împlinit, alături de soții și copiii lor, în grădinile unei maturități fericite... Da, acesta este drumul! Iar fotografia lor de acum va rămîne în marele album al istoriei ca o mărturie a celor dinții ani în care visul cel mai înalt al omului și-a cîștigat, și în țara noastră, dreptul de a deveni realitate.

Sînt convins că așa va fi, și nu altfel.

Căci împlinirea celui mai înalt vis al omului este însăși deviza înscrisă cu litere de foc pe steagurile de luptă ale celei dintîi armate a

DE STRAJA PACII

fericirii omenesti — Armata Sovietică. Uriașa ei putere ocrotește bucuria și speranțele adolescenței, toate fotografiile cu zîmbete încă uimite de bogăția și frumusețea vieții. Niciodată Armata Sovietică n-a urmărit subjugarea cui-va, dar întotdeauna a apărut mărirea cauză a libertății și păcii, cauza viitorului luminos al Omului.

Cu prilejul unei călătorii pe care am făcut-o în China Populară, mi s-au dezvăluit înaintea ochilor comori nemăsurate ale culturii umane. Milenii de trudă și de creație ne-au lăsat moștenire tezaurul lor. La toate meridianele acestei planete s-au înălțat monumentalele opere ale geniului omenesc. Niciînd nu va pieri minunea universului: simțirea ar-

zătoare și gîndirea plină de cetezanță a omului.

Pentru a le apăra de furiile dușmanilor s-a născut pe lume cea dintîi armată a culturii și civilizației, a stimei nețărmurite față de om — Armata Sovietică. Alături de Armata Sovietică stau de strajă păcii armatele tinere ale țărilor de democrație populară, forțe de nădejde ale nebiruitului lagăr al păcii și socialismului.

Fiecare nouă aniversare a Armatei Sovietice aduce cu ea noi speranțe, face să crească și mai mult încrederea noastră în această forță invincibilă, capabilă să dea riposta zdrobitoare oricărui agresor imperialist care ar cuteza să împingă din nou omenirea în pîrjolul războiului. Florile vor înflori, pruncii se vor

naște, omenirea va năzui spre fericire și o va trăi.

Cu siguranță și calm se mișcă veacul nostru înainte, spre lumină. Și nu-l va opri din cale nici o forță a întunericului. Sînt convins că așa va fi, și nu altfel.

Atenție, negustori de moarte și de bombe atomice!

Atenție, diplomați ai svasticeii și ai diviziilor fasciste!

Atenție, incendiatori ai monumentelor și leagănelor, vrăjmași ai florilor și ai inimii omenesti!

Atenție!
Brațul înarmat al viitorului stă de strajă globului pămîntesc!

Trăiască Armata Sovietică!

Eugen FRUNZĂ

laureat al Premiului de Stat

Moscova, Piața Roșie. Fiii poporului sovietic, ostași ai Armatei Sovietice, defilează în fața conducătorilor Partidului și Guvernului U.R.S.S.

Probele au fost luate. Pînă la începerea turnării, prim-topitorul Jurca Lazăr de la Furnalul nr. 1 Hunedoara, poate face pe plac fotoreporterului, lăsîndu-se fotografiat. Fruntaş în întrecerea socialistă, el răspunde prin fapte chemării partidului, dînd tot mai mult oţel peste plan.

Fotografie de Nicu VASILE

Intîi am cunoscut-o pe ea. Ba nu. Intîi pe el. Eram vecini. Pe Calea Plevnei. Ni se arsese siguranța de la lumină într-o seară și el s-a oferit să ne-o repare. Electrician bun. Așa spunea și mama, care i-a făcut atunci o cafea, drept mulțumire. Pe urmă am cunoscut-o pe ea. Măruntică, sfioasă, cu ochii albaștri. Spunea: „bărbatul meu a zis că asta nu stă frumos”, „bărbatul meu a dres lampa de gătit” — și se uita la el ca bunică-mea la icoana prea cuviosului Vasile. Și de ce să nu se uite? Voinic era, meseriaș bun, vesel și gospodar cît patru.

O luase de la țară. De pe lângă Oltenița. Fără nicio zestre. Doar pentru că avea ochii albaștri și gropițe în obraji. Aveau și un copil. Pe Gheorghită, zis „dolofenescu”, care ne-a spart într-o zi trei borcane cu goșoșari, ca să audă cum face apa „gîl-gîl”. Se înțelegeau de minune. El aducea în casă, ca chibzuia, rostui și erau alături și la necazuri, și la bucurii. Duminicile era o plăcere să-i vezi. El, Vintilă, își aprindea luleaua. Treaba asta o făcea numai la sărbători. Își lua nevastă de braț și o porneau veselii în urma lui Gheorghită, care șuiera ca locomotiva.

Ea nu ieșea niciodată din cuvîntul lui. Nu-și tăia părul, pentru că lui îi plăcea lung: gătea în fiecare zi pilaf, pentru că era mîncarea lui preferată, și nu trecea niciodată dincolo de Calea Plevnei, pentru că el zicea că „femeile serioase nu se vîntură prin țîrg”. Ea, Sanda, m-a văzut într-o zi citind. Sub umbrarul cu zorele. S-a așezat lângă mine, cu Gheorghită în brațe, și m-a privit mult timp în tăcere. Pe urmă s-a uitat în jos și mi-a spus, fără s-o întreb, că și ea știe carte. „Citești?” — Am întrebat-o. I-a dat drumul lui Gheorghită să zburde prin iarbă și mi-a spus: „N-am zor de asta. Să-mi vad eu de casă. Așa zice bărbatu-meu”. Vorbea cu convingere prefăcută. Ca vulpea din poveste, care nu se suie la struguri fiindcă nu vrea să-și strepezească dinții.

Spre iarnă, ba nu, spre primăvară, Gheorghită a împlinit trei anișori. Au făcut o petrecere și m-au invitat și pe mine. Sărbătoritul a stat tot timpul în capul mesei. Ne-a spus trei poezii, a spart două pahare cu vin, pe urmă a plîns ca vrea lîngă paterfon și a adormit pe sofa cu cadourile primite în brațe. Spre sfîrșit, cînd Sanda a adus cozonacul, Vintilă și-a turnat un pahar de vin, a luat de pe noptieră un album, și-a prins nevasta de talie și a început să ne arate fotografiile. De la nuntă, de la botez, Gheorghită la un an...

De atunci, de la aniversarea teribilului spîrgător de borcane și pahare, m-am apropiat mai mult de Sanda. Și ea de mine. Venea cu Gheorghită pe la noi. Ne povestea cum face ea pilaful, cum sparge Vintilă lemnele pentru foc, cum îi aduce în fiecare lună parfum, sau mărgelă, sau briantină. Într-o zi a apărut cu noaptea-n cap. Îi adusese mamei o cratiță. Dar am simțit că nu venise pentru asta. Părea încurcată și răspundea în doi peri la întrebările despre gospodărie. Mamei i se ardea rîntășul pe foc și s-a dus în bucătărie. Atunci Sanda s-a apropiat de mine. S-a roșit, și-a netezit părul fără să fie nevoie și m-a întrebat dintr-o răsufflare: „ce înseamnă să fie cineva secretarul de partid din fabrică?” I-am explicat și i-am arătat că e o muncă de cinste. Cred că s-a stăpînit să nu chiuie. A început să rîdă. Ca Gheorghită atunci cînd a descoperit că se desface zorelele. Decodată a devenit serioasă. Și mi-a spus, gravă, de parc-ar fi reproduș o proclamație: „așa mi-a zis și bărbatu-meu”. Pe urmă s-a așezat pe colțul scaunului și mi-a șoptit: „Știi? De aseară Vintilă e secretarul organizației de partid din fabrică”. Am felicitat-o. Cred că plecat așa grăbită pentrucă-i venea să plîngă de bucurie.

Peste cîteva zile am aflat că Gheorghită urma să aibă curînd un frățior. Au început pregătirile. Scutece. Botoșei roz — c-o să fie fetița. Finet pentru cămășuțe. Panglici, scufițe, bibercn. Vintilă era ca pe jar. Numai de gătit nu gătea. Încolo, el rostui totu cînd venea de la lucru, ca s-o cruce pe Sanda. Au făcut economii și într-o seară, în chiotele de bucurie

ale lui Gheorghită, tătucu' a apărut cu un cărucior. Noroc că la puțină vreme după aceea a sosit pe lume și locatara lui. Pentru că Gheorghită se specializase în demontarea roților...

Și uite așa, împreună cu Mioara, erau acum patru. N-aveau prea mare belșug în casă, dar nici sărăcie. Și-apoi Sanda era chibzuită. În casă la ei nu plîngea decît Mioara, cîteodată. Încolo, erau toți veseli.

Uneori Vintilă întîrzia serile. Avea vreo ședință, vreun miting. Sanda se îngrijora. Își făcea gînduri. Îl aștepta în poartă. Ardea un ghemotoc de lînă din fuilor în prag și scuipa de cîte trei ori în fum. Să piară „ucigă-l toaca”

DIVORTUL

de Constanța COPORAN

Ilustrații de N. POPESCU

și s-apară mai iute Vintilă, nevătămat. Vintilă apărea într-adevăr pe după colț. Nevătămat. Puțin obosit, dar vesel. Cu șapca dată pe coafă, cu zierele subsoară, fluierînd. „Unde-ai stat pînă acum, Vintilă?” — îl întreba ea, trăgîndu-și inima la loc. „La fabrică, dragă” — îi răspundea. O săruta. Intrau în casă. Dar ea mai voia să știe: „Și ce-ai făcut pînă acum?” El se oprea cu bocancul descălțat în mînă; o privea o clipă gînditor, ridea, ridica bocancul în sus, de parc-ar fi fost steag, și-i spunea triumfător: „ai noștri au dat trei motoare peste plan, în schimbul de onoare. Auzi tu?” Ea auzea. Rîdea, pentru că-l vedea pe el că se bucură, dar nu înțelegea nimic. Lăsa capacul pe cratiță, își ștergea mîinile pe șorț, venea lîngă el și-l întreba curioasă: „Cum e asta schimb de onoare?” El înghițea decodată în sec. Lăsa mîna cu bocancul în jos, pocnea a pagubă din buze și se uita roată prin casă, să-i dea un exemplu, să compare. Nu găsea nimic. Și începea să îngăimeze: „Vezi tu... schimb este cînd...” Ea făcea ochii mari. „Schimbul este... cum să-ți spun... Dar ce să-ți spun? Tot n-ai să înțelegi... Și, la urma urmei, ce-ți trebuie ție să știi? Nu poți să-ți vezi de gospodărie fără asta?”

Uneori i se părea că-a fost tăios. O prindea ușor de bărbie, s-o mîngîie. Și, pe lîngă motoarele cu care umblase toată ziua, bărbia ei îi părea o pierică. Atunci culeasă. Pe urmă vorbeau despre copii. Gheorghită își rupsesse tălpile la ghetă. Fetița spusese la ora trei și jumătate, pentru prima oară „mama”...

La cîteva zile după ce Mioara a parcurs pe propriile-i picioruse primul maraton din fundul curții pînă la poartă, — era prin 1948 — Vintilă a părăsit fabrica. Fusese ridicat ca activist la un sector de partid. „Cum e asta?” — l-a întrebat Sanda. „Cum să fie? Foarte bine. Pînă acuma am fost tehnician; de acum sînt activist” — i-a răspuns el. Rămăse buimacă. Ce meserie putea să fie asta? Pînă atunci se lăuda cu bărbatu-său că-i un electrician bun. Ce putea să zică de-aci înainte? Se temea să-l întrebe dintr-odată. I-ar fi răspuns ca întotdeauna, că n-o interesează. Mai apoi și-a luat inima în dinți; „Și... ție-ți pare bine?” „De ce să-mi pară?” — s-a mirat el. „Că... nu mai ești electrician...” „Na-ți-o bună. Parcă așa se pune problema... că nu mai sînt electrician...” Ea s-a roșit: „Păi tu ai zis așa...” Vintilă lăsat baltă migăleala la avionul pe care-l lucra pentru Gheorghită. „Oi fi zis... ca să înțelegi tu... E altceva... Cum să-ți spun?” Ea aștepta. Cu mîinile tremurînde în poală. Să-i spună. Cine a mai văzut nevastă să nu știe cu ce se ocupă bărbatu-său? El o crede proastă. Poate o fi... „Vezi — a început Vin-

tilă — am fost... adică sînt ridicat în muncă... Cum să-ți spun ca să înțelegi?” O privea lung și ei i se părea că stă pe mărăcini. „Da, am înțeles — a spus într-un tîrziu. Dacă tu ești mulțumit, e bine, Vintilă.”

I-am explicat Sandei ce înseamnă activist. A înțeles ușor. Nu era deloc proastă. Aș zice dimpotrivă. Am sfătuit-o să citească, dar nu s-a apucat de așa ceva. Vintilă îi spunea că o nevastă bună trebuie să-și vadă de gospodărie. Și ce spunea Vintilă era sfînt. Avea de altfel doi copii, gospodărie încheată, griji destule. Vintilă era mulțumit, copiii creșteau. Ce-i trebuia ei altceva?

Numai că Vintilă își făcuse un obicei: să întîrzie serile. Avea omul mult de lucru. Alerga dintr-o întreprindere în alta. Dădea îndrumări, organiza, stătea de vorbă cu muncitorii. Sanda îl aștepta cu ghemotoace de lînă aprinse în prag. Și el tot nu venea. „Spune-mi, Vintilă, ce faci tu toată ziua?” — l-a întrebat încudată într-o seară. „Lucrez, dragă” — i-a răspuns. Dar ea nu s-a mulțumit: „Bine, dar cum lucrezi? Ce faci?” „Ce să-ți spun? Parcă poți să-nțelegi? Lucrări... probleme...”

A mai încercat și alte dați să afle. Nu s-a ales cu nimic. Pînă la urmă și-a spus că n-o interesează pe ea, femeie, meseria lui. Și s-a resemnat.

Așa a trecut un an. Pe urmă încă unul. Dar nu mai era la fel ca înainte. Intîi Vintilă nu i-a mai adus parfum. Nici briantină. „Crezi că la asta mi-e mie capul?” Pe urmă nu i-a mai tăiat lemnelor. „Zău... nu știu cum să-ți spun... Un om ca mine... știi... nu că... dar lumea... vorbește...” Sanda i-a dat dreptate. Dacă nu mai e electrician, cum o să fie tăietor de lemne? Într-o seară l-a bătut pe Gheorghită. A rămas încremenită. El, atît de bun, care-și iubea așa mult copiii! „Il bați pe nedrept, Vintilă!” — i-a spus, sîrînd în apărarea băiatului. „Poate — i-a răspuns el tăios. Nu el e vinovat că n-are cine să-i dea educație”.

Într-o duminică s-au îmbrăcat să plece la plimbare. Ea și-a pus rochia roșie de sărbătoare. Cu danteluță la gît. „Iar ai îmbrăcat sorcova asta?” — a întrebat-o încruntat. Sanda a rămas locului: „Știam că-ți place... mi-ai spus că-i frumoasă”. El a întors capul: „Nu știu cînd ți-am spus... Poate că ți-am spus... Dar de atunci mi s-au schimbat gusturile... Cum să-ți explic? Am crescut. Tu...” Într-o seară, Gheorghită a întrebat-o ce-s acelea sindicate. I-a dat o explicație întortochiată. Și greșită. După cum o tăia capul. Vintilă a făcut-o proastă. De față cu copilul. Pe urmă i-a spus: „Mă faci de rîs. Halal nevastă de activist. Să le vezi pe-ale altora...”

Vorbele astea i s-au înfipt în minte. „Se uită la nevestele altora. De mine s-a plictisit. L-o fi fermecat vreuna”. Și a început cu farmecele de dezlegare. Intîi a pus busuioac cu aghiasmă în ciorba de perișoare. Ba nu. Intîi i-a cusut păr afumat de capră nefătată sub gulerul cămășii. A simțit el ceva necurat. Il înghiontea în ceafă. Și tot scărpinîndu-se în timpul unei ședințe, a rămas cu părul de capră nefătată în mînă. Oamenii s-au mirat. El s-a roșit. Ca sfecla. A îngăimat c-o fi niscăi sfoară de la frînghia de rufe. Dar în sinea lui bănuia. O văzuse pe Sanda arzînd ghemotoace de lînă în prag. Nu-i spusese nimic atunci. Nu voise să se amestece în nimicuri muieresti. Acum, însă, clocotea. Seara a țipat la ea. Că nu-i mai corespunde ca nevastă. Dar nu i-a spus tocmai ce trebuia. Că farmecele-superstiții protestești. Și ea a înțeles din toată povestea că nu vrea să fie dezlegat. De aceea a continuat. I-a pus făcălețul de mămăligă sub pernă. Pe urmă, ceară de albine, cu galbenuș de ou în bocanci. Mai tîrziu i-a stropit hainele cu zeamă de solzi de pește. Ultima oară i-a pus pilaf în batistă. Și cînd a dat să-și sufle nasul, Vintilă a pictat toată fața prim-secretarului cu pilaf.

Asta a pus capacul. Cînd a venit seara acasă, n-a mai țipat. A început să-și strîngă lucrurile și i-a spus: „O să mă mai vezi cînd ți-i vedea ceafa”. Atît. Ea a început să plîngă. Să-l

roage. Să bocească. Să-i vorbească de copii. De anii trăiți împreună. El s-a făcut că n-aude. Și a plecat.

Pentru Sanda se dărmase cerul. Vintilă fusese dumnezeu și dumnezeu dispăruse. A căzut la pat. Avea febră. Aiura. Când a început să umble, peste două săptămâni, era de nerecunoscut. Slăbise. Era încercănată. Imbătrânise. De cite ori scotea o vorbă, ofta. Pe urmă, a încercat să-l aducă înapoi. Cu rugăminti. Cu promisiuni. N-a izbutit. Se gîndea la copii. Cu ce să-i crească? Nu știa ce să facă. Și într-o bună zi s-a hotărît. A intrat să lucreze într-o țesătorie. „Să scoată pîinea copiilor”.

În primele luni a mers greu. I se părea ciudat să fie între atîția oameni. Se temea de războaiele de țesut. Tăcănitul lor o speria. La școala de calificare îi era urît să se ducă. I se părea peste mîna să învețe. Profesorul vorbea de urzeală, dar ea se gîndea la Vintilă. Cum îi aducea briantină. Cum o ajuta în gospodărie... Pe urmă a început să se obișnuiească. Să-și dea seama că Vintilă i-ar fi putut lămuri ce-i acela schimb de onoare, plan. Că el e vinovat pentru statul ei pe loc. Că, dacă vrea, poate să cunoască tot ce n-a putut cunoaște din cauza lui. Și, încet, încet, a lăsat amintirile. Înainte vorbea numai de Vintilă. Acum, începuse să vorbească de ea. Ii spunea mamei, într-o seară:

„Sînt două la mine în secție, tușă Profiră, de cîștigă la 800 de lei pe lună. Cum? Păi au făcut niște contracte de întrecere, aplică metode d-astea noi... Ce m-am gîndit într-o zi? Oi fi eu mai proastă ca Marița Tudor sau Filofteia T. Marin? N-au și ele tot două mîni? Dacă-i așa, de ce să nu aplic și eu metode? Dau peste plan și scot și cîștig mai mare. Și i-am zis meșterului. El, că pîinea caldă, a început să mă învețe. Mi-a pus și o tăbliță pe mașină. Cică să vadă toată lumea că aplic metoda țesătoarei sovietice... Nu știu cum îi zice... are un nume ciudat... Așa că... să vedem cum o ieși pînă la urmă”.

Se pare că mergea din ce în ce mai bine, pentru că Sanda îmi apărea schimbată de fiecare dată. O vedeam adesea serile, venind de la fabrică. Cu Gheorghită de-o mîna, cu Mioara de alta. Băiatul îi povestea de la școală. Fetita, de la căminul fabricii. Și ea rîdea.

Vintilă devenise burlac. Își luase o cameră la un prieten. Tocmai pe Vitan. În primele luni i se părea că nu e fericire mai mare decît să stea singur. Avea impresia că a întinerit și că deabia își începe viața. La raion nu spusese nimănui că-și lăsase nevasta și copiii. Tovarășii lui n-ar fi fost de acord cu ce făcuse. Mai ales prim-secretarul. Desigur le-ar fi spus că nu-i mai corespunde. Dar ei i-ar fi cerut să o ridice. Să o învețe. Și n-avea nici un chef.

Pe urmă s-a cam săturat de schimnicie și-a cunoscut-o pe Florela. Blondă. Veselă. Eleganță. Femeie de lume. Putea vorbi orice cu ea. Era plină de sensibilitate; îi plăcea tot ce era frumos: bijuteriile, stofele fine, măt-surile imprimate... Vintilă era entuziasmat. Uneori i se părea că Florela îl cam pune pe cheltuială. Dar cînd o vedea cum rîde, cum își pudrează nasul, își alunga orice gînd neplăcut. Ba găsea că-i norocos. Pe lîngă cum era înainte. Pe lîngă cum era Oprca, prietenul la care stătea. Nici lui nu-i mai corespundea nevasta. Era dîtai directorul și ea, Leana, rămăsese pe loc. De aceea hotărîse să divorțeze și-l rugase pe Vintilă să-i fie martor. El acceptase. De ce nu? Se gîndea la propria lui situație, la amărăciunile prin care trecuse. Și-apoi, cîndva voia și el să divorțeze. Nu putea rămîne legat toată viața. Mai ales că Florelei nu-i plăceau complicațiile și nu mai voia să stea în umbră. Voia să iasă la teatre, la restaurante, să vadă, să fie văzută. El căuta să-i explice că nu-i practic. Că tovarășii lui n-ar înțelege dragostea lor. Ea se pornea pe plîns. Un plîns de mielul junghiat. Și Vintilă se emoționa. Își punea bani în buzunar, ea își îmbrăca rochia cea mai proaspătă și ieșeau în oraș.

Intr-o bună zi, Minea, prim-secretarul, l-a chemat la el pe Vintilă. În același birou în care îi pictase obrazul cu pilaful Sandei. Ședea la masă și răsfoia gînditor o revistă. „La loc, tovarășe Ostrovan” — i-a spus, oferindu-i o țigară. El s-a așezat ca pe un scaun de ceară. Bănuia ce vrea să-i spună și-i era rușine că ascunsese atîta vreme despărțirea de Sanda.

„Ce mai faci?” — l-a întrebat prieteneste Minea. Nu știa ce să-i răspundă. Aflase totul și voia să-l ia cu binisorul, sau nu știa nimic?

„Mulțumesc” — a îngăimat cu ochii la ciucurii perdelei. Dar Minea a continuat: „Ce-ți face nevasta, ce-ți fac copiii?” Vintilă a închis ochii. S-a ghemuit în fotoliu. Ca surprins de un cataclism și pus în imposibilitatea de a mai lua vreo măsură. Venise clipa de care se temuse atît. Se sfîrșise totul. El nu mai putea zice nimic. Ii vijăia capul și Minea vorbea. Il sfătuia să rupă legătura cu Florela și să se întoarcă la Sanda. Să aibă grijă de copii. Ce să-i spună? Că Sanda nu-i mai corespunde? Ar înțelege asta Minea? Ar înțelege că o iubește pe Florela și ea pe el? Că asta e dragostea lui cea mare?

În sfîrșit, Minea s-a ridicat de pe scaun. Vintilă a deschis ochii. I se părea ciudat că mai există ceasul pe birou, perdelele, zidurile. Pentru el se dărmase totul. „Cred că ai să procedezi așa cum se cuvine” — a încheiat prim-secretarul, strîngîndu-i mîna. Vintilă a îngăimat ceva și a ieșit.

De-atunci, a început lupta. Trebuia să se despartă de Florela. Dar cu cît își spunea asta, cu atît mai mult se întărita. Și ea, drăgălașa, parcă-i simțea frămîntarea. Că nu știa

ce să-și mai cumpere și să-mbrace ca să-i fie mai pe plac. Cîteva săptămîni n-au mai ieșit deloc. Dar Florela se sufoca între patru pereți. Și-au început iar să se distreze. La teatre, la restaurante, la cîte-un joc de cărți. Lui Vintilă a început să-i placă fetul ăsta de viață. Într-o zi, după ce noaptea fuseseră la o petrecere, nu s-a dus la lucru. A motivat că l-a durut capul. Pe urmă migrenele s-au îndesit. Tovarășii lui și-au dat seama despre ce este vorba și, într-o bună zi, s-a întîmplat inevitabilul. Vintilă a fost scos din munca de activist la raion și trimis în producție. Electrician pe un șantier în provincie. Cîteva zile a fost buimac. Dezrădăcinat. Umbla pe străzi și i se părea că trebuie să se întîmple ceva care să schimbe hotărîrea asupra lui. O furtună. Un cutremur. N-a venit nici cutremur, nici furtună. A venit în schimb ziua plecării la Mărăcineni. Vintilă nu dormise toată noaptea. Se perpelise. Se frămîntase cum să-i spună Florelei vestea, ca să nu sufere prea mult. Și-o închipuia distrusă pentru soarta lui. În pragul sinuciderii. Și se înspăimînta. Spre ziuă n-a mai putut sta în pat. S-a așezat pe un scaun și a început să aprindă țigară de la țigară. Se făcuse lumină, se făcuse tîrziu și Florela nici gînd n-avea să se scoale.

Atunci și-a tras scaunul lîngă ea și-a prins să-i șoptească. Despre pui. Despre perculuși. Despre viața liniștită de țară. Dar ea n-avea nici un chef de literatură. Și i-a întors spatele. Într-un tîrziu, Vintilă n-a mai putut răbda apăsarea. Și-a spus iute și tare, cum spui la doctor „trezeci și trei”: „La prînz plecăm din București”. Ea s-a trezit ca zcînită de un resort. S-a freat la ochi și a ntrebat cu voce legănată: „La băi, dragule?” „Nu... la Mărăcineni” — a îngăimat Vintilă. — De mîine lucrez acolo ca electrician.”

Florela a făcut ochii mari, a leșinat, s-a trezit, iar a leșinat și cînd s-a trezit a doua oară l-a făcut bătăran. Că i-a distrus tinerețea. Și situația. Și partidele strălucite. Că și-a închipuit măcar o clipă că ea ar putea pleca la coada vacii? Pe urmă s-a sculat ca o tigroaică, s-a îmbrăcat, și-a împachetat lucrurile, a băgat din greșeală în geamantan ceasul și paltonul lui și a ieșit trîntind ușa.

Vintilă a asitat ca aiurit la toată scena. Nu s-a dezmeticit nici cînd a rămas singur. Simțea un singur lucru: că se sufoca, că se prăbușește. Și, instinctiv, a deschis geamul. În mirosul de fum de tutun înăcris al odăii a năvălit deodată un iz cald. De miere. Care-l chema. S-a ridicat și s-a dus ca vrăjit la fereastră. A privit jos în curte și a văzut mărul înflorit. Venise deci primăvara. Și el nici nu observase. Fusesse orbit. Asurzit. Dar acum vedea. Auzea. Venea pînă la el un sunet subțirel de muzicuță. Slobozit după nici o lege muzicală. Fluturat în vînt de un glăscior: „Tăticule, dacă cînt, vine mai iute primăvara?” Glăsciorul lui Grigoraș, băiatul spălătoresc. Grigoraș al tușei Lina... Dar al lui, Gheorghită, băiatul lui, ce face? Deodată l-a cuprins un dornebunesc să-și vadă copiii. Să-i strîngă în brațe. Să-i audă îngîinind măcar o cîntare primăverii. Din muzicuță. Da, dîntro-muzicuță...

S-a ridicat ca vijelia din pat. S-a îmbrăcat în goană, absent de parc-ar fi îmbrăcat un manechin, a dat un brînci geamului să-l închidă, a încuiat odaia, a dat cheia Leanei și a coborît scările într-un suflet. Era absorbit. Cu gîndul numai la copii. Cînd a ajuns la colț, a intrat într-un magazin. Pentru muzicuță. „Dați-mi-o pe cea mai frumoasă”. A plătit, a mîngîiat muzicuța, a băgat-o în geamantan și-a zburat spre tramvai. A cerut taxatorului „Mărășești” în loc de bilet de 40 și i-a mulțumit unei femei grase care l-a călcat pe picior. I se părea că manipulantul s-a prefăcut în melc. Că el, Vintilă, n-o să mai apuce să-și vadă copiii înainte de plecare. În sfîrșit, a coborît. A îmbrîncit o lăptărească care l-a făcut chior, i-a zîmbit de parcă i-ar fi spus că-i politicos și a alergat pe strada pe care o cunoștea atît de bine. Cînd a ajuns la colț, s-a oprit. Ii bătea atît de tare inima, încît i se părea că dacă mai face un pas se prăvălește. Pe urmă s-a mai liniștit și a început să chibzuiească. Cum să facă să vadă copiii și totuși să nu dea ochii cu Sanda? Să nu trebuiească să-i explice. Să nu fie nevoit să roșească, să se bîlbîie. Deodată i-a venit o idee. Să roage pe cineva să-i cheme. Și a rugat un băiețandru. A așteptat

cu sufletul la gură. Fiecare minut trecea ca un an. A început să-și facă presupunerii: acum băiatul bate la ușă. Acum Sanda își șterge mâinile pe șort și iese. Acum îi pune Mioarei rochița curată și-l ceartă pe Gheorghiuță că s-a murdărit pe mâini...

La gândul asta un val cald i-a cuprins trupul. Gheorghiuță murdar pe mâini... Poate să fie și pe față, poate să fie numai în zdrențe și el tot l-ar lua în brațe și l-ar strânge la piept. Numai să vină...

Deodată a apărut băiețandru. Singur. Lui Vintilă i s-a strâns inima. „Nu sînt acasă — i-a strigat de departe — zice că-s plecați cu mă-sa...”. „Da, mulțumesc — a îngăimat Vintilă — da... înțeleg...”

S-a rezemat de un gard și a rămas ca prost. Dragostea de părinte, sugrumată atîta vreme, răbufnise acum și, neostoită, îl răvășise. I se părea că singele i-a înțepenit în plasa arterelor, că i se rup fibrele una câte una. Ar fi dat orice să-i vadă, să-i strîngă în brațe. Atunci, acolo.

„Vă e rău?” — a auzit ca prin vis și a tresărit. I-a răspuns în doi peri femeii care-i pusese întrebarea și a pornit-o încet, ca un mecanism rigid, neînvințit. A ajuns la gară, și-a scos bilet și s-a urcat în tren.

Durerea nu-l părăsise. Iși pierduse intensitatea dar îi dăduse în schimb senzația sfișietoare că-i împresurat de un gol care se lărgeste la nesfîrșit. Și senzația asta i-a stăruit tot timpul pe drum. Și la Mărăcineni.

Lucra într-unul din sectoarele importante ale șantierului. Nu stătea o clipă toată ziua. Muncea îndesat, mai mult decît conștiincios, dar fără tragere de inimă. Se gîndea numai la Gheorghiuță și Mioara. Cîteodată, serile, se așeza pe pragul barăcii și începea să viseze. Cu ochii deschiși. Așeza fotografiile copiilor pe genunchi și i se părea că-i aude vorbind, că-l întreabă, că i se joacă cu degetele bondoace prin păr. Atunci trăia atît de puternic totul, încît, cînd se trezea singur în fața fotografiilor, îi venea să plîngă.

De-abia a așteptat prima leafă. Și-a oprit cîtiva lei pentru cantină și țigări și restul i-a trimis Sandei. Pentru copii. Împreună cu muzicuța. Acum se simțea parcă mai bine. Mai împăcat. Mai puțin înconjurat de gol. Iși făcea planuri. Să plece într-o simbătă seara la București, să-i vadă. Să meargă cu ei la cofetărie și pe stradă să-i țină mereu de mîna, ca să-l invidieze lumea că are copii frumoși.

Și deodată toate planurile s-au prăbușit... A apărut poștașul rîzînd șmechereste și i-a spus: „Sînteți bun de safta. V-au sosit bani”. Vintilă s-a mirat. N-avea de la cine să primească. Cînd a văzut mandatul, a crezut că-i cade tavanul în cap. Sanda îi trimisese banii înapoi. Poștașul se vesela și lui îi venea să-l bată. A tras o înjurătură, a smuls bancnotele, poștașului i-au căzut ochelarii pe nas de uluială și scena s-a terminat. Dar a-nceput drama, frămîntarea lui Vintilă: „Afurisita. I-arăt eu ei. Face pe grozava că n-are nevoie de banii mei”.

Nu cred că Sanda n-ar fi avut nevoie de ei. Deși lipsuri nu ducea. Devenise frunțașă, pe urmă urmasă o școală, și-acum lucra la un știu ce instituție. Da, nu ducea lipsuri, dar nu cred că n-ar fi avut ce face cu ei. La urma urmei nîmănu nu-i strică un bănuț în plus. Mai ales cînd are copii. Dar ea nu voise să-i primească. S-a bucurat nespun cînd a văzut mandatul. Era primul semn de la Vintilă, în atîția ani de zile. Și ea îl mai iubea. Altfel decît cu patima oarbă de la început. Altfel decît ca pe un dumnezeu fără de care nu poți trăi. Cu dragostea aceea caldă care chiamă la îndreptare, dar care nu renunță la demnitate. Și, împinsă de dragostea asta, îi înapoiase banii.

După furia neputincioasă din primele zile, Vintilă a început să judece lucrurile. Și, întorcîndu-le pe toate fețele, a ajuns să-i dea dreptate, într-un fel, Sandei. La urma urmei, ce făcuse el pentru copii. În toți anii care trecuseră? Nimic. Atunci, banii trimiși nu erau o pomană întîmplătoare? La gândul asta a simțit că i se înfierbîntă obrăjii. De rușine. De ciudă că totul se întîmplase și că nu mai putea repara nimic. Pe urmă a căutat să și-o închipuie pe Sanda în clipa în care a primit mandatul. Dar imaginea ei nu și-o putea închea. Și-a amintit doar că-i asemeuia obrăjii cu două piersici rumene și a simțit că, parcă, i-e dor de ea.

Intr-o bună dimineață s-a trezit iar cu poștașul. Bătrînul a-vea acum experiență. De aia își schimonosise o figură nenorocită, de parcă-l apucaseră colicii și i-a strigat prevăzător, de la distanță: „Nu vă înfuriați, că n-aveți bani... Doar o recomandat”.

Vintilă a deschis iute plicul. Era de la Oprea. Il anunța că are prima înfățișare la divorț peste două zile, și-l ruga să vină. Ca martor. Așa cum îi promisese.

A sărit în sus de bucurie. Avea prilejul să plece la București, să-și vadă copiii. A început să-și facă planuri. Socotea să se ducă la ei după divorț. Să nu mai trimită pe nimeni să-i cheme la colțul străzii. Să meargă el însuși pînă acasă. Dar gândul revederii cu Sanda îl înfiora. Și a început să-și facă alte planuri.

În sfîrșit, a venit ziua plecării. S-a îmbrăcat ca de sărbătoare, s-a suit în tren și, ajungînd tîrziu în București, s-a dus direct la tribunal. Oprea îl aștepta pe scări, disperat: „Credeam că nu mai vii, Vintilă...”

El s-a ofensat. Doar îi promisese! S-au așezat pe o bancă, au aprins cîte-o țigară și-au început să discute. Despre Mărăcineni, despre munca lui Oprea. „De-ai ști ce-am avut eu zilele astea la fabrică — a început Oprea — te-ai lua cu mîinile de cap. Auzi tu? Au sărit cu toții pe mine că nu-i just să-mi las nevasta”.

Vintilă a înghițit în sec. Deodată a simțit că, parcă, transportat de un covor fermecat, a aterizat în biroul lui Minea. Că prim-secretarul îl sfătuieste să se întoarcă la nevastă. Și a tresărit încudat. Oprea aruncase țigara și stătea acum vișător, cu ochii pironiți în tavan. Dintr-o simpatie instinctivă a aruncat și el țigara și și-a fixat ochii în tavan. Au stat așa, în tăcere, cîteva minute. Pînă s-a auzit glasul lui Oprea, ca o urmare la ce discutaseră: „Știu eu, mă Vintilă?... S-o las sau să n-o las? Sus, în tavan, unde candelabru arunca o umbră ciudată, i s-a părut lui Vintilă că apăruse un semn de întrebare. Deodată a apărut avocatul și și-au luat ochii din tavan. „Sîntem ai douăzecilea pe rol — i-a anunțat ștergîndu-și chelia violacee cu o batistă-prosop. — Mai avem de așteptat încă vreo oră. Poate chiar două. Judecătoarea asta nouă-i chîțibușară... Merge încet...”

„Mă, să fie-al dracului” — a bombănit Vintilă după ce avocatul Costache și-a tras burta, dispărînd în mulțime. „Eu ziceam că scap iute, Opreo. Am niște treburi...” Oprea a oftat și împăciuitor, l-a pofțit în sala de ședințe. „Acolo, mai vezi una, mai auzi alta și-ți trece vremea mai iute”. Dar lui Vintilă nu-i ardea de ședințe, de procese. El se gîndea la copii și poate, într-un fel nemărturisit, și la Sanda. Depărtarea îi apropiase. Florea — cu meschinăria ei — îl făcuse să-i aprecieze. „Hai să mai fumăm cîte-o țigară” — l-a îmbiat Oprea, oftînd din rărunchi. Au aprins și, cu încetul, și-au pironit iar ochii în tavan.

Curînd a apărut Leana. Cu avocatul ei. Plînsă. Cînd au văzut-o, au tresărit. Vintilă ridicat văzut-o în ea pe Sanda. Și cînd s-a ridicat a-zo salute, s-a fîsticit. Și-a amintit că n-are șapcă. S-a întors s-o ia de pe bancă. A pus-o pe cap. A scos-o. Cînd a scos-o, a uitat să zîmbească. Pe urmă și-a pus șapca și a

zîmbit, tocmai cînd Leana intrase în sala de ședințe... Oprea întorsese capul. Simțea că dacă stă de vorbă cu ea, nu mai e stăpîn pe hotărîre.

Au aprins iar cîte-o țigară. „Auzi, Vintilă? — s-a auzit curînd vocea sugrumată a lui Oprea. Mă gîndesc ce să fac... Să divorțez sau să nu divorțez?” Era cald, zăpușeală. Și divorțul, al douăzecilea pe rol. Lui Vintilă a început să i se învîrtească capul: copiii, Sanda — Sanda, copiii...

A apărut din nou Costache. Masiv, rumen, frecîndu-și mîinile: „Mai avem numai zece înaintea noastră”. Apoi, arătînd către Vintilă: „Dumnealui e martorul?” Vintilă a bîlbîit înăbușit. Costache și-a frecat mîinile, i-a zîmbit și a dispărut.

A început iar Oprea: „Mă gîndesc, mă băiete, c-am împărțit cu ea și bune și rele...” Vintilă și-a șters nădușeala de pe frunte. Cu Sanda împărțise anii grei de după război...

„Vă rog, nu aruncați pe jos” — au auzit deodată o voce îmbufnată. Era îngrijitoarea, care mătura mucurile aruncate. Vintilă a suris absent. I se părea cel puțin ridicul faptul că în timp ce el se frămînta, se chinuia acolo, femeia aceea cu neg pe nasul cîrn se preocupa de niște mucuri de țigări...

„Vezi, mă Vintilă — a îngăimat Oprea, luînd scrumiera de pe masă. Dacă stai să judeci, nu e numai ea vinovată de necorespondență... Sînt într-un fel și eu... Că nu m-am ocupat de ea.” Vintilă a-nchis ochii. Și-a prins capul în mîini. Ii ardea. Stătea să-i plesnească. Oprea pusese degetul și pe buba lui, cruțată atîția ani, cu atîta grijă. Spusese adevărul de care se temuse: că el era vinovat de rămînerea Sandei pe loc. Că el...

Deodată a apărut Costache, aферat. „Poftiți în sală”. S-au ridicat buimaci. Oprea a pornit-o cu scrumiera în mîna. El, Vintilă, a dat să-și bage țigara aprinsă în buzunar. „Nu, martorul rămîne aici — a auzit ca prin vis vocea lui Costache. — O să fie chemat pe urmă.” Vintilă a rămas locului, pleoștit. I se părea că i s-a pecetluit soarta. De tigru în cușcă. Costache, cu burta lui convexă, a luat-o înainte, ca un împlînzitor cu datorie împlinită.

În urma lui pășea Oprea, ca spre spînzurătoare. Înainte să intre în sală, a mai întors o dată capul. Și-atunci Vintilă a apucat să-l întrebe, parcă cu gura altuia:

„Ce faci? Divorțezi?” Oprea a rămas în prag, cu privirea pierdută. A oftat și a răspuns abătut: „Ce să fac Vintilă? Divorțez, mă...” A apărut deodată o mină plinuță. A lui Costache. L-a tras înăuntru și ușa s-a închis.

Sala era plină. La masă erau doi asesori și o judecătoare. Destul de tînără și înțepată. Poate și drăguță. Dar parcă pe Oprea-l interesa multă judecătoreia? Era omul la divorț, nu la vedere. Pășea încet, și i se părea că plutește ca un îngeraș. Pînă i-a smuls Costache scrumiera și l-a îndesat în bancă.

Atunci a început să-și revină. A auzit vocea solemnă, de bariton, a grefierului, făcînd apelul părților. A răspuns cînd și-a auzit strigat numele și a auzit și vocea Leanei. S-a cutremurat oleacă și iar și-a revenit. Pe urmă judecătoreia a dat cuvîntul avocatului părții reclamante. Și Costache și-a ridicat silueta. A tușit, și-a mîngîiat chelia și a spus atît de dulce „Onorată instanță”

— că Oprea s-a felicitat în sinea lui pentru alegerea făcută. Pe urmă Costache a gîfîit ușurel și i-a dat drumul: „E o chestiune de logică și de etică, onorată instanță, că acolo unde nu există corespondență între soți, ea a dispărut”. Judecătoreia abandonase dosarele. Și parcă zîmbea ironic. Dar Costache nu se lăsa intimidat: „Dacă facem o comparație cu regnul vegetal — să-mi permită onorata instanță o mică comparație edificatoare — există așa numitele simbioze. Între visc și corcoduș, bunăoară. Dar nu poți face, onorată instanță, să trăiască în simbioză splendidul, magnificul trandafir, cu umila ceapă.”

Judecătoreia se încruntase. Voia parcă să-l întrerupă. Dar l-a lăsat. Se temea de el, vezi bine. Și el — afurisit — făcea la comparații! Din fizică — cu magnetul; din chimie — cu halogenii; din anatomie — cu marele simpatic; din sistemul planetar — cu atracția. Pe urmă, după trei sferturi de oră, a cam ostenit. Și a spus tare, ridicînd arătătorul: „Iată, deci, onorată instanță, temeinicele motive care duc la desfacerea inevitabilă, ireparabilă și implacabilă a acestei căsătorii”.

Leana, care începuse să plîngă, nu s-a mai putut stăpîni, și a spus tare: „N-am bărbat de lăsat”. Oprea, pe care-l mai liniștise pleoarea lui Costache, s-a cutremurat iar. Judecătoreia s-a uitat lung la Leana. „Spune asta cînd o să-ți vină rîndul, tovarășă dragă”. Pe urmă s-a uitat înțepată prin sală și a cerut să fie introdus martorul părții reclamante. Dinspre ușă a răsunat chemarea unui nume: „Vintilă Ostrovan” — și martorul a intrat încetinel. I se părea că nu merge pe picioarele lui. Că nu mai poate vorbi. Că toată lumea din sală se uită la el. Noroc că asesorii studiau niște dosare și judecătoreia se aplecase să-și ridice niște foi căzute pe jos. Cu greu a ajuns pînă în fața instanței. Și-a întors capul spre sală și a început să-l caute din ochi pe Oprea. Simțea nevoia să-l vadă, să-l încurajeze. Dar pe Oprea parcă-l înghițise dușumeaua. A oftat și a întors capul spre instanță. Deodată judecătoreia și-a scos capul de sub masă și el, Vintilă, a încremenit. I s-a părut că are o vedenie. A clipit din ochi. Vedenia n-a pierit. Judecătoreia era chiar Sanda! L-a luat cu frig. Cu cald. Iar cu frig. Judecătoreia îl privea calmă. Iar i s-a părut că-i o vedenie și s-a uitat prin sală. L-a văzut pe Oprea, pe Costache. Deci totul era real. Deci Sanda era judecătoreia!

Veronica PORUMBACU

REPORTERUL

lui S. A.

Călătorii, voi, binecuvîntate!...

În țara mea de vrei să mă cunoști,
întreabă-mi fraista-n băț, și de se poate
și-acesse cizme noi, de șapte poști!

Reporter sînt. Negoiu-mi dă binețe,
și spuma mării o sîrut pe fîrm.
O, liberă și dulce tinerețe,
distanțele în pumnul meu le sfîrm!

Și-n tren dacă scot capul pe fereastră
și-aleargă stîlpii înapoi pe drum,
obrazu-mi răcoresc în noaptea-albastră,
și mă-nfășor în palele de fum.

În toate sînt și-n tot. Lîngă turbine,
m-aplec pe broderia de metal,
ce dăruie-n sclipiri diamantine,
în țara-nțreagă, forța unui val.

Sînt pe tractor. Pe scena unui teatru,
și florile pe cîmpuri nu-mi ajung.
Cu noi studenți iau loc în amfiteatru,
cari au venit de-a dreptul de la strung.

Sînt lîngă cei ce-nduplecă și fierul.
Sînt lîngă plug. Sînt flacăra-n lămpaș.
Cu lezi sălbatici urc unde-a strîns gerul
în evi apuși, ghejarli fîgărași.

Și noaptea sui adesea-n Carul Mare.
De talpa mea se prinde praf stelar:
Reporter sînt acestei lumi în care
în oameni constelațiile răsar.

Deodată i-a auzit vocea. Vocea ei: „Repetă te rog după mine: jur că voi spune adevărul...” Auzea ca prin vis. I se părea că judecătoreia se clatină. Și asesorii. Și Oprea. Și chelia lui Costache. Toată lumea. I se uscaser gura. Ii căzuse șapca din mînă. S-a aplecat s-o ridice. A renunțat. A închis ochii. I-a deschis.

În sală era rumoare. Costache se făcuse lac de apă. Oprea explica în stînga și în dreapta: „E emoționat... N-a mai fost niciodată martor...” La un moment dat, cînd toată lumea în afară de judecătoreia a opinat să fie chemat un doctor, Vintilă s-a mai dezmeticit. A băut puțină apă, s-a stropit pe față, s-a uitat lung la judecătoreie și a repetat sugrumat după ea: „Jur că voi spune adevărul...” Pe urmă s-a oprit puțin să-și adune gîndurile. Și a început: „Îi cunosc pe soții Voicu de cîțiva ani. El s-a ridicat mult în vremea asta; ea a rămas pe loc”.

Costache își recăpătase buna dispoziție. Își mîngîia burta și surîdea judecătoreiei, de parcă voia să-i spună: „Vezi?” Vintilă a mai sorbit cîteva înghițituri de apă și a continuat: „Uneori nu se înțeleg... Au discuții... Cine este vinovatul?” Deodată s-a oprit, s-a uitat prin sală. Costache își freca mîinile. Ii admira întreruperea calculată să dea efect. „El este vinovatul! — a răsunat însă pe neașteptate vocea lui Vintilă. — El, soțul, Oprea Voicu este vinovatul!”

Sala și-a oprit respirația. Oprea a rămas buimac. Leana credea că n-a înțeles. Asesorii erau contrariați: martorul să depună împotriva celui pe care-l apăra? Costache a început să-și roadă unghiile. Doar judecătoreia era calmă. Vintilă și-a desfăcut gulerul și a urmat: „Da. El e vinovatul. A recunoscut dealfel acum o jumătate de oră. Că n-a căutat s-o ridice și pe ea. Că a lăsat-o așa.” Oprea roșise. Plecase capul. Costache s-a ridicat vijelios. „Este o calomnie, onorată instanță. Martorul se prezintă în fața domniilor voastre în stare de ebrietate. Conform articolului...” Dar judecă-

toarea l-a invitat severă să nu întrerupă depoziția. „Așa dar — a continuat Vintilă istovit — divorțul nu-și are rostul. Nu-l dorește nici ea, nici el”.

Oprea s-a uitat pe furie la Leana. Leana la el. Unii din sala erau nedumeriți. Alții rideau. Costache și-a desfăcut șiroturile de la pantofi. Vintilă a închis ochii. Sanda era turburată. Aproape amețită. Dar se ținea cu dinții și nu trădeze nimic: „Martor Vintilă Ostrovan, mai aveți de adăugat ceva?” Vintilă a deschis ochii: „Da”. „Poftiți” — l-a invitat judecătoreia. „După ședință” — a îngăimat el, spre surprinderea tuturor, și a părăsit sala de ședință.

Cînd a ajuns afară, în sala în care stătuse cu Oprea, i se părea că de-abia s-a sculat din pat după o boală lungă. Picioarele nu-l mai țineau. Gura îi era ca iasca. Uluiala, rușinea, ciuda, bucuria, nădejdea, așteptarea — se strînseseră toate la un loc, îi umflaseră capul cît un dovleac și acum îl învîrteau ca-ntr-o horă. S-a trîntit pe o bancă, într-un colț, și și-a aprins mașinal o țigară.

Curînd s-a deschis ușa. A apărut Leana. Alături, Oprea. Stînjănit. După ei, avocatul Leanei. Cu multă ca un semn de întrebare. În spate, Costache. Vociferînd. „Asta-i neseriozitate, domnule, auzi: pledez eu trei sferturi de oră și vine un dăștept să-mi dărîme totul!”

„Dășteptul” a închis ochii și s-a ghemuit în colț. Costache și-a înfipt picioarele, în dușumea, a barat strategic trecerea lui Oprea și l-a între-

bat tunător: „În definitiv, dumneavoastră ce-ați vrut, dom'le? Să divorțați. Nu? Atunci divorțați, dom'le!”

Un proverb popular, puțin modificat, spune că atunci cînd doi se ceartă al treilea iese bătut... Cam așa s-a întîmplat și cu Costache. Oprea s-a întors deodată la el, l-a privit sfredelitor și ia spus răspicat: „Uite, na. Nu vrem să divorțăm. Ce-ai să ne obligi dumneata, dom'le?” Și pînă să se desmeticească Costache, a înșfăcat-o pe Leana de braț și au zburat pe scări. „Mare comedie și asta!” a conchis grăsunul, dărîmat, și a intrat într-o cameră.

În colțul lui, Vintilă era complet aiurit. Lumea începuse să iasă din sala de ședință și el tot nu se hotărîse ce să-i spună Sandei. Ar fi dorit să se prefacă dintr-odată în prunc. Ca ea să-l ia în brațe fără să fie nevoit să vorbească. Dar, deși dorea fiorbinte, minunea nu s-a petrecut...

Deodată s-a deschis ușa și a apărut Sanda. Într-o rochie simplă, dar făcută cu gust. Avea niște dosare la subsuoară și zîmbea. Vintilă s-a ridicat ca vrăjit și s-a apropiat încet de ea. „A, da — a spus Sanda ca și cînd atunci și-ar fi amintit — dumneavoastră aveți ceva de adăugat”. „Da... — a început Vintilă, trăgîndu-se de nasturele de la haină — vedeți... Eu... am fost... am vrut... adică... vreau...” A oftat și deodată și-a luat avînt și i-a spus dintr-o răsuflare: „Vreau să vin acasă, Sando”.

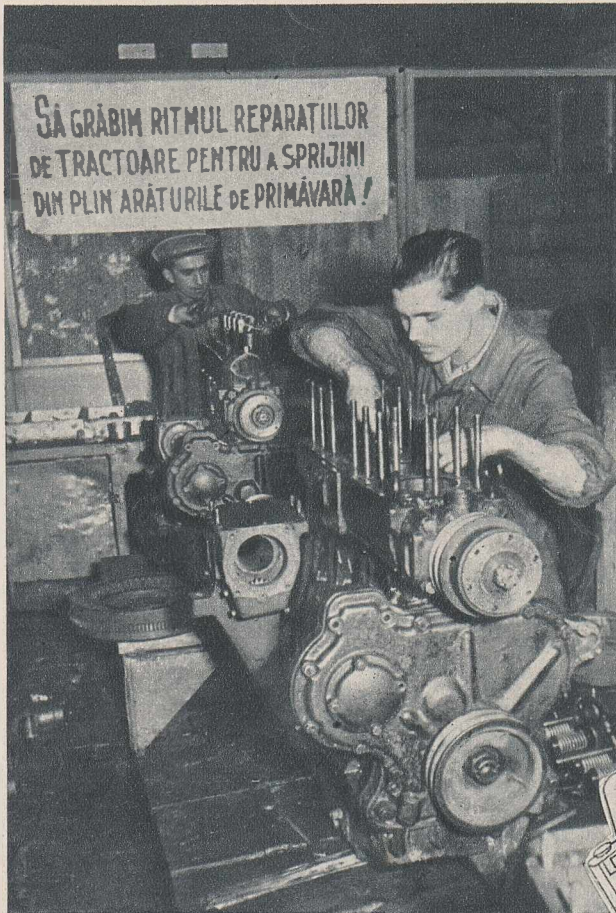
Ea l-a privit lung. Severă, gînditoare, apoi zîmbind, cu zîmbetul acela minunat al lui Gheorghiuță. „Vino, Vintilă... și el a îmbrățișat-o nebunește.

Deodată au auzit niște pași. S-au desfăcut din îmbrățișare și-au pornit-o spre ușă. Au ieșit și au început să coboare treptele. Spre strada însoțită. Din urmă, din sală, venea vocea răgușită a lui Costache: „Da, dom'le... auzi comedie... pledez eu trei sferturi de oră și vine un dăștept să-mi dărîme totul...”

**Prima audiție integrală a oratoriului
„Tudor Vladimirescu“**

Prima audiție a oratoriului „Tudor Vladimirescu“ de Gh. Dumitrescu a fost primită de publicul iubitor de muzică cu o deosebită căldură. Lucrare monumentală prin concepția și planul ei, prin bogăția mijloacelor vocal-simfonice folosite, prima audiție integrală a oratoriului s-a bucurat de o desăvârșită executare în concertul dat de orchestra și corul Filarmonicii din București. La pupitrul a fost George Georgescu, artist al poporului din R. P. R. Și-au dat concursul la acest concert corul Sfatului Popular al Capitalei și Ansamblul coral al Ministerului Forțelor Armate. Au cântat soliștii: P. Ștefănescu-Goangă, artist al poporului din R. P. R., Pantilimon Frunză, Maria Crișan, Viorel Ban, Al. Voinescu. Oratoriul „Tudor Vladimirescu“ de Gh. Dumitrescu constituie un succes remarcabil al muzicii noastre noi, contribuind la îmbogățirea patrimoniului nostru muzical. →

În sprijinul campaniei de însămînțări

Muncitorii și tehnicienii uzinei „Clement Gottwald“ din Capitală sprijină și ei din plin lupta pentru belșugul recoltei din acest an, grăbind reparațiile tractoarelor destinate muncilor agricole de primăvară. În fotografie: tov. Badia Ilie lucrând la montajul unui tractor K. D.-35. ←

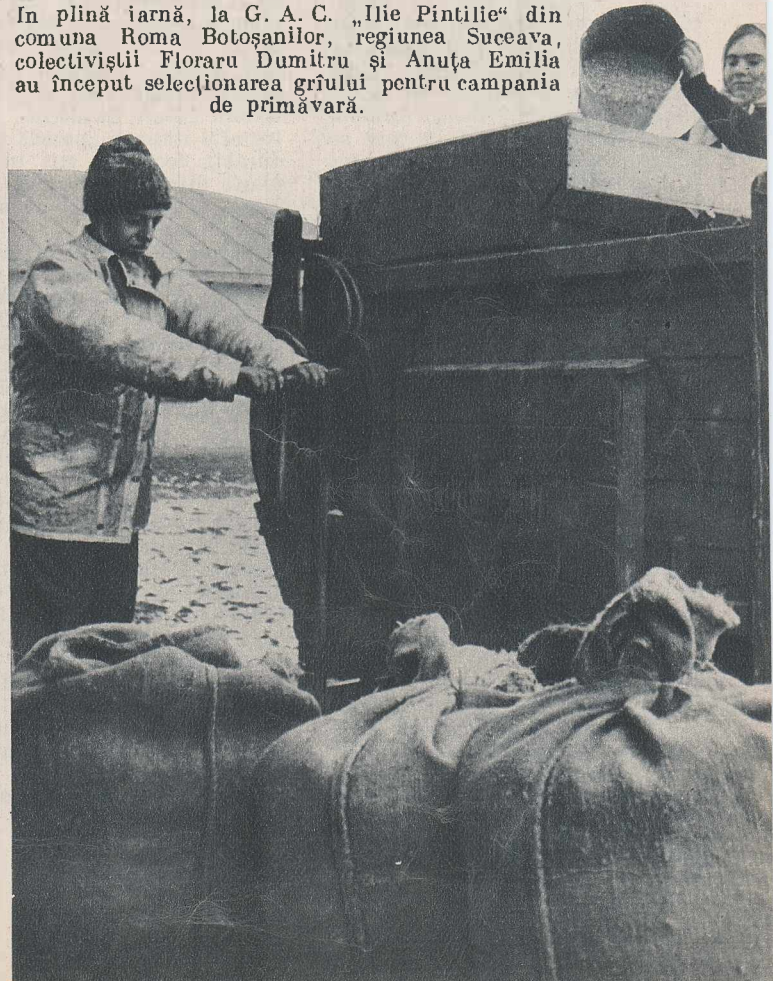
fotocronica
FLACĂRII

De curînd s-a deschis în sala Dalles Expoziția retrospectivă a pictorului Camil Ressu, artist al poporului din R. P. R., prilejuită de împlinirea a 75 de ani de la nașterea pictorului. Expoziția cuprinde cele mai reprezentative lucrări executate de maestrul Camil Ressu în îndelungata sa activitate pe tărîmul artei. ↓

În plină iarnă, la G. A. C. „Ilie Pintilie“ din comuna Roma Botoșanilor, regiunea Suceava, colectivității Floraru Dumitru și Anuța Emilia au început selecționarea grîului pentru campania de primăvară. ↓

Din Uniunea Sovietică a sosit de curînd un nou transport de camioane tip „Molotov“ destinate sectorului socialist al agriculturii. ↓

Filmul lui Vittorio de Sica — „Hoții de biciclete” — din care prezentăm alături o imagine, a fost primit cu multă căldură de spectatori.

creștând neuitatele filme „Coroana de fier” (Blasetti) și „Logodnicii” (Camerini).

Mai târziu, încurajați de succesele unor filme cu pronunțate accente realiste, cei mai buni regizori italieni se îndepărtează de banalitatea comediilor burgheze și creează filme mai substanțiale ca: „Nota zero la purtare” și „Teresa Venerdì” (regizor Vittorio de Sica), „Patru pași prin nori” (Blasetti) și, mai ales, „Obsesia” (Luchino Visconti). În „Obsesia”, povestea lui Gino, vagabondul care rătăcește pe meleagurile provinciei Emilia, face să apară pentru prima dată în prim plan și cu multă vigoare peisajul italian și omul simplu, cu viața lui de toate zilele, plină mai mult de dureri decât de bucurii. Filmul înfățișează, pe rând, străzile mizere ale orașelor din Emilia, câmpiile arse de soare, piețele orașelor provinciale, pline de negustori, cârciumi și hoteluri mizere. Pentru prima dată, apare pe ecran o Italie veridică, cu orașe și străzi autentice, locuite de o omenire oprimată și suferindă. Filmul denunță ruptura existentă în societatea italiană între viața de huzur a claselor dominante și mizeria celor oprimați, astfel că „Obsesia” devine punctul de plecare al cinematografului italian realist de după război.

După prăbușirea fascismului, cineștii progresiști italieni s-au putut îndrepta către subiecte și mai strâns legate de problemele actualității. Primul mare film realist italian e „Roma, oraș deschis”, realizat de Roberto Rossellini în 1945 și închinat luptei antifasciste a poporului italian. Cadrul cinematografului italian se lărgeste apoi tot mai mult. Regizorii și scenariștii se apropie cu dragoste de viața grea a oamenilor simpli, surprind și redau cu emoție episoade tragice sau momente glorioase din lupta lor pentru libertate ori din lupta împotriva baronilor, a Mafiei și a capitalismului. Filmele următoare au subliniat această orientare nouă a creatorilor italieni: înfățișarea vieții omului simplu, apropierea de viața adevărată. „O zi din viață” (regizor Mario Camerini), „Soarele răsare încă” (Aldo Vergano), „Paisa” (Rossellini) și „Sciuscia” (Vittorio de Sica) alcătuiesc un impresionant tablou al Italiei de la sfârșitul celui de al doilea război mondial.

„Sciuscia”, primul film realizat după război de Vittorio de Sica, aduce pe ecran viața grea a micilor lustragii de pe străzile Romei, exploatați de o bandă de afaceriști și împinși în combinațiile lor de speculă.

În 1948, Luchino Visconti a realizat „Se cutremură pământul”, poate cel mai bun film turnat în Italia după război. Conceput ca o trilogie închinată Siciliei, episoadele lui trebuiau să înfățișeze, pe rând, viața pescarilor sicilieni, a țărănimii sărace din regiunea Caltanissetta și a muncitorilor din minele de sulf. Filmul, vorbit în dialect sicilian, n-a putut fi realizat decât numai în prima lui parte, celelalte fiind interzise de cenzură. Pescarii din satul Acitrezza, care i-au inspirat lui Luchino Visconti episoadele filmului, sînt

Din nevoia de adevăr

de Marius TEODORESCU

regizor secund la Studioul cinematografic „București”

Eliberat din armată și întors în satul său, Boscotrecase, de lângă Neapoli, Antonio caută de lucru săptămîni de-a rîndul. Rareori reușește să lucreze: cu ziua într-un magazin sau în piață, ca ajutor de paracliser, ori curier, care duce în goană peliculele unui film la trei cinematografe, unde el este rulat simultan. În majoritatea timpului, însă, Antonio este șomer și mizeria în care se zbate împreună cu familia lui îl împiedică să-și vadă împlinit visul său modest: de a se căsători cu fata pe care o iubește.

Drama lui Antonio din filmul „De doi bani speranță” este drama a milioane de oameni din Italia de astăzi, sărăcită, devastată de război, minată de inflație, cu străzile populate de șomeri și cerșetori. Ea se aseamănă cu drama lui Antonio Ricci, care-și vinde ultimele cearșafuri ca să poată fi angajat lipitor de afișe, pentru ca, după cîteva zile, furîndu-i-se bicicleta, să se trezească din nou șomer (Hoții de biciclete). Ea se împletește cu drama minerilor din exploatarea de sulf din Sicilia care, aduși la disperare de foamete, pleacă spre Franța în speranța că acolo vor găsi de lucru (Suflete zbuciumate) sau cu viața chinată a unui pensionar împins la sinucidere de condițiile tot mai grele de viață (Umberto D.).

Rareori cinematografia unei țări capitaliste a reușit să ne înfățișeze un tablou atît de puternic,

de veridic și de emoționant ca acela pe care ni-l prezintă cinematografia progresistă italiană.

Pentru spectatori, filmele italiene au devenit un mijloc eficace de cunoaștere a unei țări în toată viața ei complexă, plină de contradicții și de drame. Aceasta a fost posibil deoarece, așa cum spunea romancierul și scenaristul italian Cesare Zavattini, cinematografia italiană „posedă ceva mai durabil decât un stil în sine și foarte diferit de ceea ce i-a adus gloria acum treizeci de ani: „nevoia de adevăr”.

Nevoia de adevăr și încercările repetate de rupere a regulilor „fixate” de o artă cinematografică convențională s-au manifestat în cinematografia italiană încă de la începuturile ei. În vremea de glorie a filmului mut, cinematografia italiană aducea o notă nouă în ceea ce privește mijloacele specifice de expresie ale artei ecranului: depășind filmul francez, în care actorii se mișcau foarte teatral în fața unor decoruri teatrale și convenționale, cinematografia italiană a trecut cu îndrăzneală la filmarea în exterior. Cineștii italieni părăsesc filmările în micile platouri ale timpului și decorurile de pînză pictată, mutîndu-și aparatele de filmat în construcțiile ridicare pe platouri exterioare. Ca și în pictură, italienii aduc pentru prima dată în arta cinematografică preocuparea de spațiu și perspectivă.

Din păcate, însă, aceste noi și valoroase cuceriri nu au servit unor idei înaintate, ci au fost folosite pentru fabricarea unor filme istorice cu vădite tendințe șovino (Cabiria).

Din „nevoia de adevăr” s-a ajuns însă, mai târziu, la crearea personajului Maciste, eroul îndrăgît de milioane de spectatori ai filmului mut. Hamal în portul Genova, Bartolomeo Pagano este remarcat de un regizor, care caută un interpret de statură impunătoare pentru un rol în genul lui Ursus din „Quo Vadis”. Și astfel, uriașul hamal genovez a ajuns actor, iar personajul Maciste este continuat și în alte filme, multiplicat în zeci de episoade. În ele, interpretul aducea imaginea plină de robustețe și umor sănătos a omului simplu din popor, o ingenuitate și o simplitate de joc neîntîlnită la ceilalți actori ai vremii.

Mai târziu, însă, după primul război mondial, criza economică și acapararea puterii de stat de către fasciști duc la o puternică decădere a cinematografului italian, transformată cu timpul într-un mijloc de exaltare a instinctelor războinice ale cămășilor negre, într-un megafon al propagandei războinice.

Printre regizorii care au refuzat să servească tematica fascistă au fost Alessandro Blasetti și Mario Camerini (realizatorul filmului „Suspine pe stradă”). Ei se refugiază în producția filmelor de epocă,

și interpretii acestei opere cinematografice pline de poezie. Deși unele scene au căzut sub foarfecele cenzurii, în ciuda boicotării sau chiar a interzicerii filmului, „Se cutremură pământul” s-a impus în Italia și peste hotare ca o operă curajoasă, așezându-l pe Visconti în rândul celor mai de seamă regizori de filme din lume.

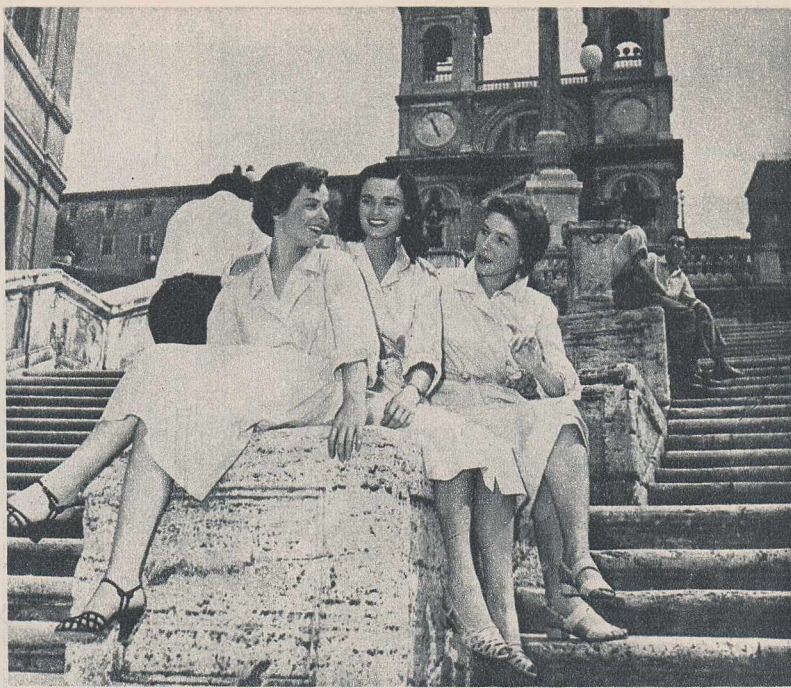
În anii care urmează, cinematografia italiană se îmbogățește cu noi filme de valoare: „Orez amar”, închinat culegătorilor de orez din Valea Padului și „Nu-i pace sub măslini”, amândouă realizate de tânărul regizor Giuseppe de Santis; „In numele legii” și „Suflete zbuciumate” (Pietro Germi); „Hoții de biciclete” și „Miracol la Milano” (Vittorio de Sica) — înfățișând tragedia somajului, temă reluată și în filmele „Roma ora 11” (Giuseppe de Santis) și „Suspine pe stradă” (Mario Camerini); două filme în regia lui Carlo Lizzani: „Achtung, bandiții!” și „Cronica sărmanilor îndrăgostiți” — primul redând episoade din lupta partizanilor italieni împotriva ocupanților nazisti, al doilea realizând o impresionantă frescă a anilor de teroare din vremea fascismului; apoi „Moara de pe fluviul Po” și „Mantaua” (regia Alberto Lattuada), „De doi bani speranță” (Renato Castellani), „Fetele din piața Spaniei” (Luciano Emmer) și „Anii grei” și „Anii ușori”, filmele în care Luigi Zampa satirizează epoca musoliniană și cea neofascistă de după război.

Din „novoia de adevăr” de care vorbea Zavattini s-au născut cele mai bune filme realiste italiene. Regizorii și scenariștii italieni colindă orașele și satele Italiei, se amestecă printre oamenii simpli, le ascultă povestirile și nu arareori le notează cu grijă, pentru a le folosi într-unul din viitoarele filme.

Renato Castellani mărturisește: „Umblu pe străzile Romei, ascult discuțiile oamenilor și devin martorul faptelor și întâmplărilor celor mai neașteptate. Așa s-au născut filmele „Sub soarele Romei” și „Primăvara”. Personajul principal din acest ultim film, de exemplu, este autentic: e Beppe Agosti, pe care l-am întâlnit în piața cartierului în care locuiesc și unde mă duc în fiecare dimineață ca să-mi cumpăr două ouă proaspete. Îl vedeam întotdeauna, în uniformă de soldat, țînguind sau stînd de vorbă cu femeile din piață. L-am ascultat, mi-am însemnat într-un carnet unele episoade din viața lui și așa s-a născut filmul”.

„Roma ora 11” a fost realizat de Giuseppe de Santis pornind tot de la întâmplări autentice. Pe Via Savoia, una din străzile comerciale ale Romei, într-o zi, la ora 11 dimineața, s-a prăbușit o scară pe care se îngrămădiseră aproape două sute de fete, venite în urma unui anunț apărut în presă cu speranța că vor putea ocupa un post vacant de dactilografă, retribuit cu un salariu foarte modest.

Îndată după apariția în ziarele Romei a reportajelor despre tragedia întâmplare, De Santis s-a hotărît să facă un film ale cărui personaje să fie cîteva din victimele de pe Via Savoia. Împreună cu scenariștii, el a stat de vorbă cu fetele care veniseră în dimineața aceea la biroul de pe Via Savoia, căutînd să afle motivele care le-au determinat pe fiecare să rîvnească la acest post. O parte din aceste

Lucia Bosé, Cosetta Greco și Liliana Bonfatti în filmul „Fetele din piața Spaniei”, care a rulat pe ecranele noastre.

povestiri, transcrise cu grije de o stenografă, a format materialul din care a fost construit subiectul filmului.

Cele două exemple citate nu sînt fapte izolate. Fiecare film al regizorilor progresiști italieni își are originea în experiența lor de viață, în întâmplările la care au participat în mod direct sau la care au asistat ca simpli spectatori — iar realizarea unui film se face în urma unei aprigi nevoi de împărtășire a unor idei.

Ceea ce se remarcă îndată la filmele italiene este plasticitatea imaginii, a cadrelor. Nu este desigur vorba de acele filme în care preocuparea pentru fotografie domină, în care căutarea unui stil fotografic e prea vizibilă. Mă refer la acele opere ale cinematografului realiste în care apar peisajul italian, străzile orașelor, tipuri de oameni din toate straturile societății, toate prezentate cu o forță egală cu aceea de care ar uza pictura.

Bogata tradiție a picturii italiene i-a educat pe operatorii cei mai de seamă. Încadraturile lor sînt totdeauna de o mare simplitate, amintind prin aceasta de filmele lui Eisenstein și Pudovkin.

Există în filmul „Hoții de biciclete” o scenă admirabilă. Antonio Ricci își duce soția pe cadrul bicicletei și pedalează către casa ghicitoare. În drumul lor, trebuie să treacă pe o stradă îngustă; lumina puternică a soarelui aruncă pe caldarîm o mare pată de întuneric. Operatorul n-a încercat să risipească umbra folosind reflectoarele; Ricci intră în această zonă de umbră, apoi la întoarcere trece din nou prin ea, tot timpul fără a fi văzut. Se aude doar clopoțelul bicicletei. Cadru are o neasemuită putere de sugestie; cu mijloace puține el sugerează o stradă în plin soare, cu căldură sufocantă, iar efectul obținut este mult mai puternic decît dacă strada ar fi fost arătată în toate amănuntele ei.

Asemănătoare este scena în care Ricci pleacă, renunțînd să mai facă plîngere împotriva celui care-i

furase bicicleta. Din nou aceeași umbră alungită, puternică. Ea lasă liberă și în lumină numai o fișie îngustă, pe lîngă zid, pe unde se strecoară Ricci. Operatorul și regizorul au utilizat aici, cu maximum de eficacitate, punerea în lumină numai a obiectului principal de interes, celelalte detalii și elemente care ar fi putut încălca încadratura fiind estomate de umbra caselor.

Sînt doar două exemple, dar ele s-ar putea înmulți la nesfîrșit. De neuitat sînt încadraturile în care ni se arată străzile Romei în lumina zorilor sau a amurgului,

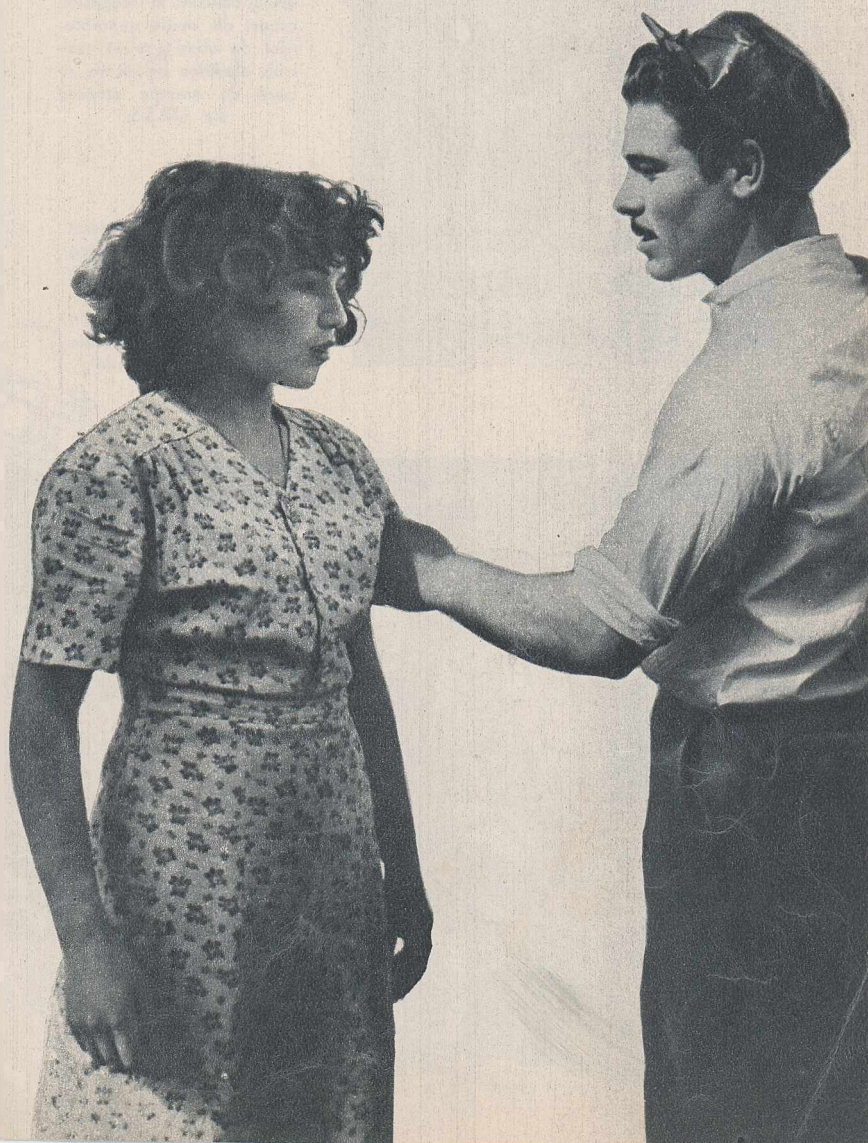
așa cum apar în filme ca „Sciuscia”, „Hoții de biciclete”, „Umberto D.”, „Fetele din piața Spaniei”; sau cadre unde peisajul italian apare în toată frumusețea lui, fie că este vorba de peisajul aspru al Siciliei („In numele legii” și „Suflete zbuciumate”) sau de cel mai liniștit din împrejurimile Neapolului („De doi bani speranță”).

Revista „Rinascita”, analizînd cele mai de seamă realizări cinematografice din ultimii ani, reproduce cuvintele regizorului Carlo Lizzani. Autorul emoționantului film „Cronica bieților îndrăgostiți” subliniază că forța care alimentează cinematografia realistă italiană este „conștiința pe care autorii acestor filme o au despre dramatica situație a țării și voința de denunțare”. Pe bună dreptate s-a spus că filmul italian reprezintă astăzi unul dintre posturile cele mai înaintate ale culturii italiene.

Este adevărat că, uneori, scenariștii și regizorii italieni nu pot să spună întreg adevărul despre realitatea italiană. Ei trebuie să recurgă la forme ocolite de exprimare, folosind doar aluzia, pentru că fraza deschisă ar cădea sub foarfecele cenzurii.

Cesare Zavattini, într-un articol din revista „Vie Nuove”, întreba: „Trăim oare, în Italia, în cea mai bună dintre lumile posibile? A încetat deci orice nevoie de examen, de critică, de aprofundare a problemelor naționale și sociale, orice nevoie de denunțare a durerii și a foametei, a frămîntării care este în sufletele noastre? Toate acestea nu s-au sfîrșit. Iată de ce neorealismul nu poate muri”.

Este un lucru pe care îl înțeleg toți cineasții progresiști italieni.

Scenă din filmul „De doi bani speranță”, realizat de Renato Castellani.

JOS MÎNILE DE PE TAIWAN

În întreaga Chină se desfășoară în prezent o vastă mișcare de masă pentru sprijinirea activă a luptei de eliberare a străvechului pământ chinez, insula Taiwan.

În fotografia alăturată putem vedea pe muncitorii din echipa B a furnalului înalt nr. 1 de la uzina metalurgică Cekingian din Pekin care scriu o scrisoare colectivă ostașilor Armatei Populare de Eliberare. În dreapta, textul în limba chineză al scrisorii, în care se scrie printre altele:

„Cu mare emoție am aflat din ziare despre puternicele și repetatele lovituri date bandelor lui Cien Kai-și în zona litoralului. Noi ne simțim cuprinși de un mare entuziasm și dorim să vă asigurăm de dragostea noastră profundă.

Noi, poporul chinez, nu vom tolera niciodată ca Taiwanul, care face parte încă din antichitate din teritoriul Chinei, să fie invadat de imperialiștii americani și ocupat de trădătorul Cien Kai-și, care asuprește populația acestei insule și transformă Taiwanul într-o bază de agresiune împotriva continentului chinez și într-o amenințare a păcii în Asia și în lumea întreagă.

Dorind a răspunde prin fapte concrete chemării patriei noastre, angajându-ne să luptăm pînă la capăt, laolaltă cu toți compatrioții noștri, pentru eliberarea Taiwanului, echipa noastră a depășit norma de producție a fontei cu 280 de tone. Vă asigurăm că în viitor sintem hotărâți să producem și mai mult și să sporim eforturile în munca noastră, pentru a vă sprijini lupta. Sintem convingați că vă veți întări și mai mult hotărîrea de luptă, că veți ieși victorioși în luptele pentru zdrobirea totală a clijii ciankaikiste și veți readuce cit mai curînd Taiwanul la patria-mamă”.

人民革命軍軍事委員會
福建前線解放軍
北京前線山西前線
神戶前線
天津前線
平津前線
同志

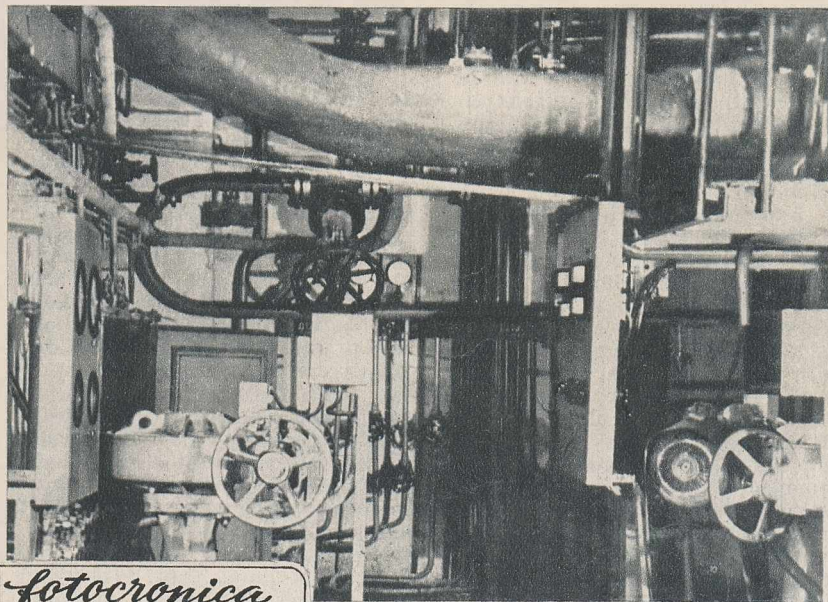
JOURNÉE NATIONALE DES FEMMES
POUR LE DÉARMEMENT
DIMANCHE 30 JANVIER
A 15^h

PARC
DES
EXPOSITIONS
PORTE DE
VERSAILLES

POUR L'INTERDICTION DES ARMES ATOMIQUES
CONTRE LA COURSE AUX ARMEMENTS
CONTRE LE RÉARMEMENT ALLEMAND

Minunata descoperire a geniului uman, energia atomică, a fost pusă în slujba păcii pentru prima oară în U.R.S.S. Centrala electrică industrială pe bază de energie atomică, construită în U.R.S.S., este o măturie luminoasă a contribuției marelui popor sovietic la progresul omenirii. În fotografie: aspect din secția generatorilor de aburi a primei centrale electrice industriale pe bază de energie atomică din U.R.S.S.

La 30 ianuarie s-a desfășurat în întreaga Franță Ziua națională a femeilor, pentru dezarmare și împotriva războiului atomic. Fotografia reprezintă unul din afișele lansate cu acest prilej.

fotocronica FLACARII

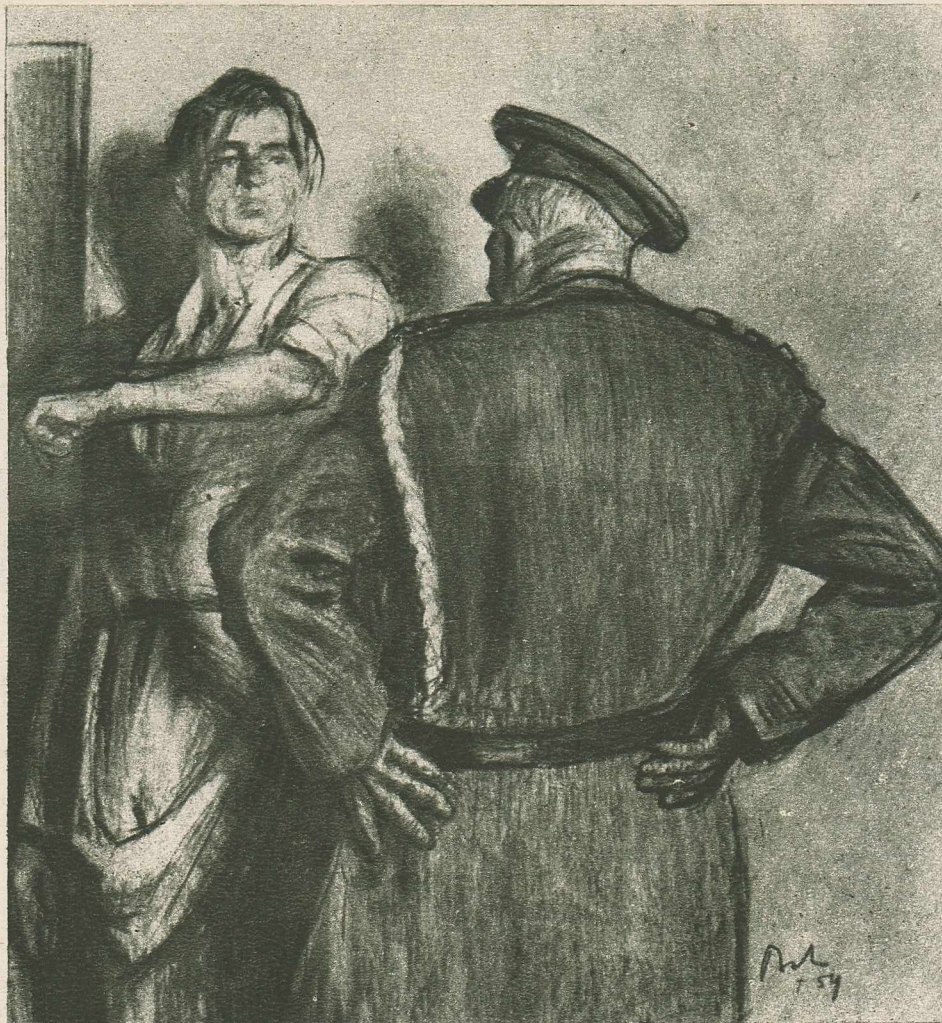

Apelul de la Viena pentru pace, împotriva pregătirii războiului atomic a găsit un puternic răsnet și în rîndurile poporului japonez. În fotografie: unul din posturile pentru stringerea de semnături pe Apel, organizate de tineretul japonez în gările orașului Tokio.

„Pacea este în pericol! Cu pancarte purtînd această inscripție, zeci de bărbați și femei demonstrează pe străzile londoneze, avertizînd poporul asupra caracterului primejdios al uneltirilor agresive ale imperialiștilor americani.

LU CRARI
DE GRAFICA
DIN
EXPOZIȚIA
ANUALA DE
STAT A ARTELOR
PLASTICE

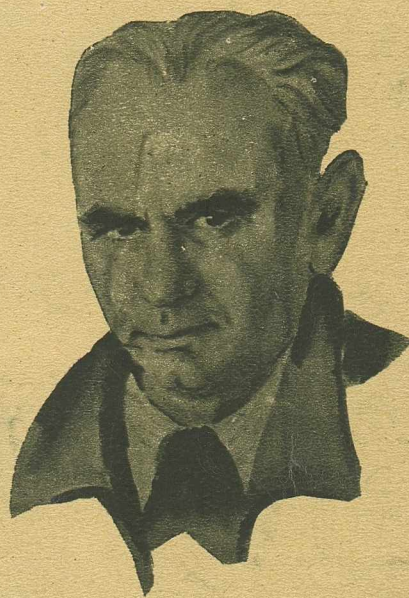

Corneliu BABA:

**Ilustrație la romanul „Mitrea Cocor”
de Mihail Sadoveanu**

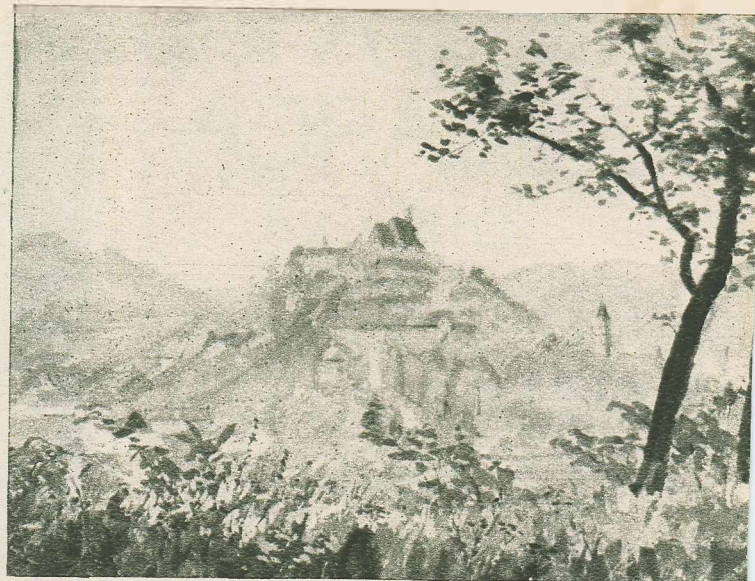
Dan HATMANU:
**Pionieri jucând
șah**

Gh. IUSTER : **Portretul scriito-
rului Geo Bogza**

Ana ILUȚ: **Portret de țărăncă**

Traian SFINȚESCU:

Sighișo

Dumitru NEGREA:

**Cînd țărani nu-și
puteau plăti birul
sub domnia lui
Caragea Vodă**

Constantin ILIESCU:

BORDY Andrei :

Lecția de pian

**Jules
PERAHIM :**

**Ilustrație la
„Evgheni Oneghin”
de A. Pușkin**

Fetițe dormind

Iosif ISER :

Elevă a școlii de alfabetizare

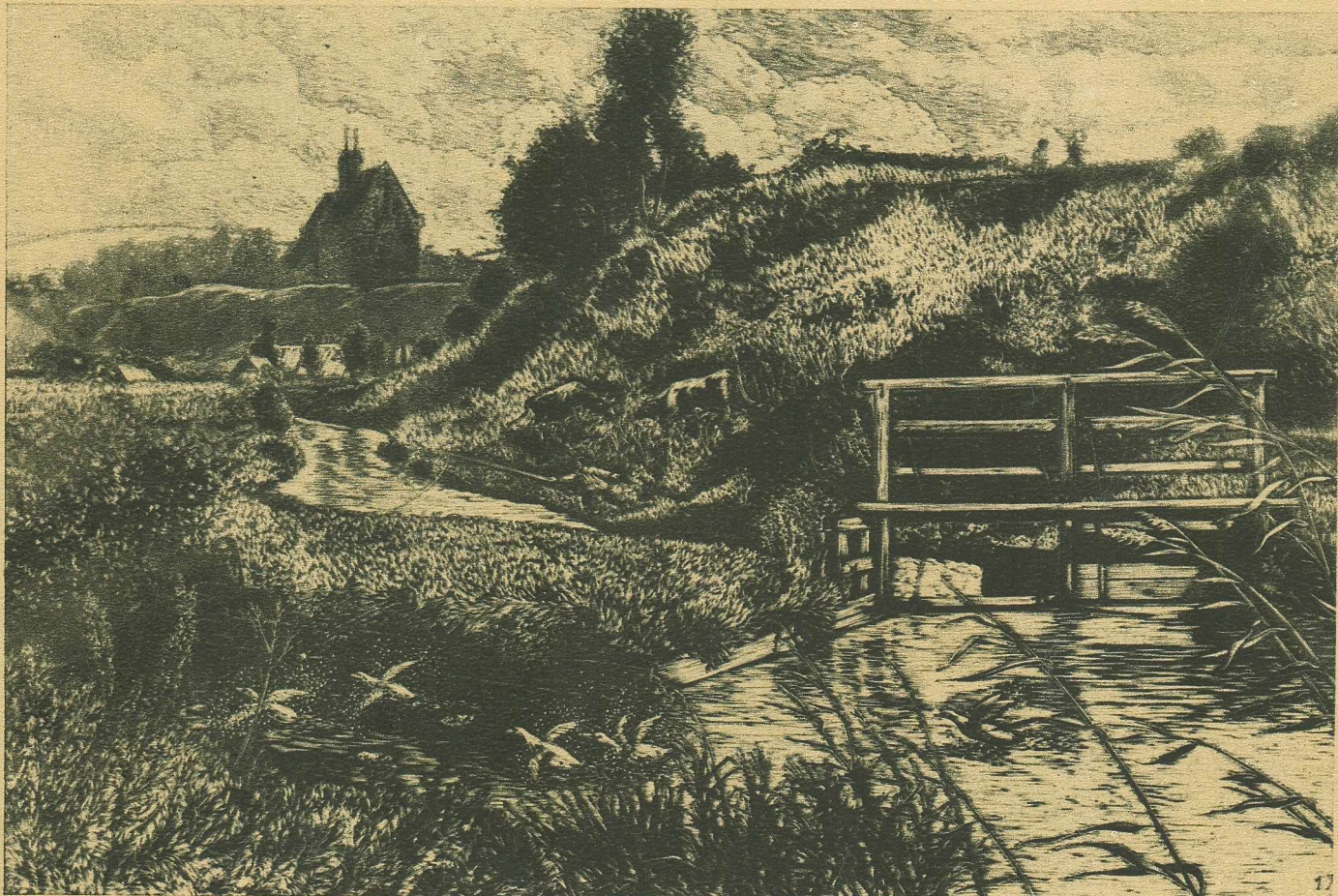

Aurel JIQUIDI:

Smărăndița popii
(ilustrație la „Amintiri”
de Ion Creangă)

ANDRÁSSY Zoltán :

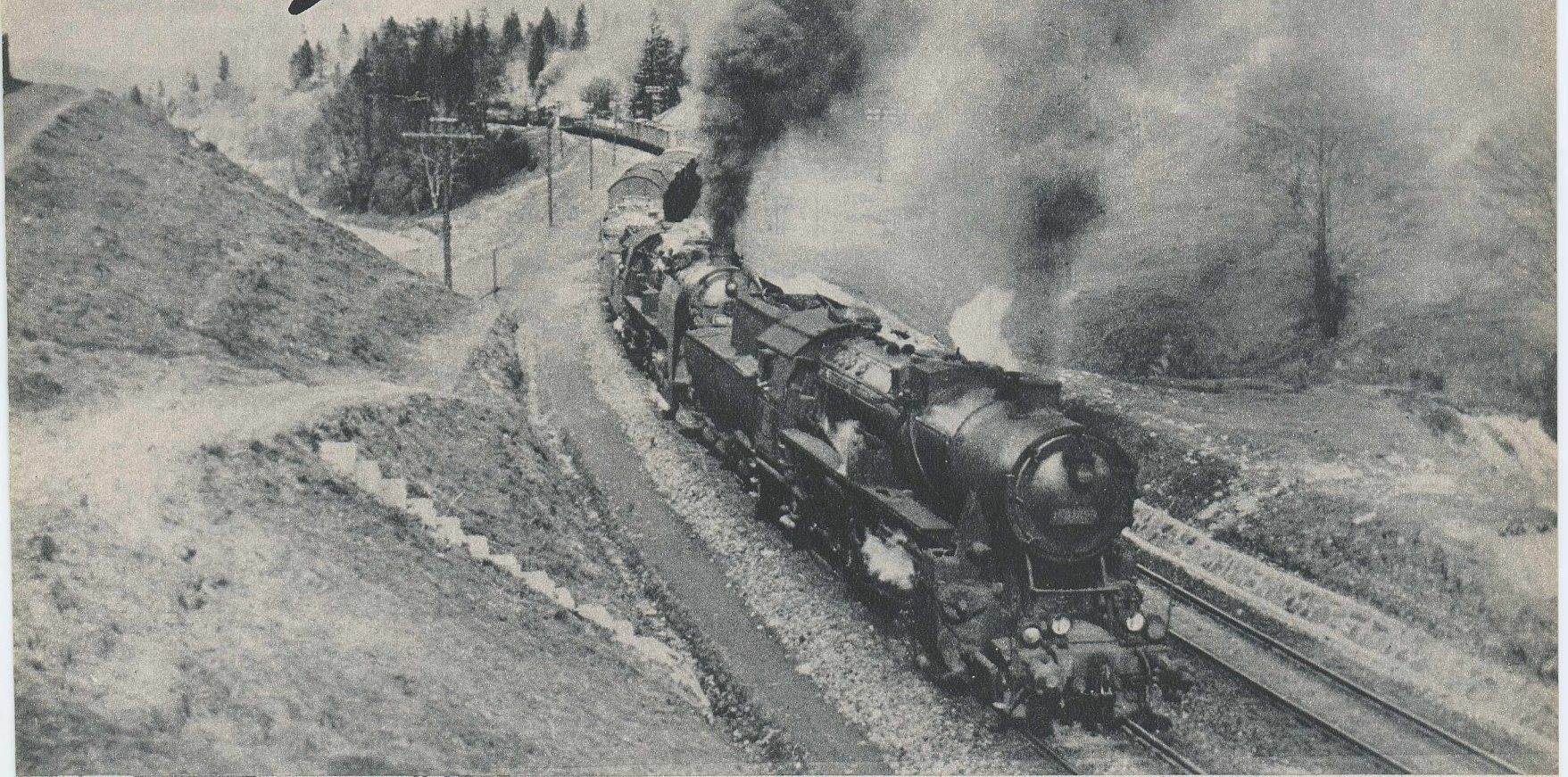
O zi ploioasă

SZABÓ Gy Béla :
Vedere spre
Mănăstir

In plină viteză...

Insemnări dintr-o călătorie cu un tren marșrut de Constantin CHIRIȚĂ

Galați 29-I. ora 11,30...

Strada pe care merg pornește chiar de lângă gara Galați. Una după alta se succed aglomerări de case despărțite în șiruri de ulițe înzăpezite. Capul fiecărei ulițe e un povârniș. Uneori abrupt, alteori domol, povârnișul e pretutindeni la dispoziția copiilor.

— Hei, puștiule! îi strig unui băiețuș îndărătnic, care după două încercări neizbutite se pregătește pentru a treia oară să-și dea drumul, ghemuit pe pîrtia de gheață.

— Transbo-darea? întrebă el ridicînd sprîncenele. Numai colo, la stînga barierii. Tata lucrează chiar acolo, tovarășul Petre...

Dar ultimele cuvinte i se pierd într-o bufnitură infundată, cu totul neașteptată. Un gest prea entuziast îl trimite ca pe un ghem de-a dura pe ghețușă. Hazul cîtorva fețițe mă determină să-mi întetesc pașii spre locul arătat.

Ora 13,00...

Cum am ajuns la gara transbordare, am și aruncat piatra cu-leasă de pe drum.

— Tovarășul Petre nu-i pe-aici?

— Tovarășul Petre?... Petre Gheorghe? Chiar acum a plecat spre bazin să vadă cum merge încărcarea trenului.

— Harnic om, nu?

— Harnic? Ca și cum ai spune unui vultan că zboară repejor. Om ca el nu mai găsești pe aici. Da' îl cunoașteți de mult?

— Să vezi mata, băiatul lui, șmecherul ăla...

Și la hazul șefului magaziei caut să schimb vorba:

— Pregătește trenul marșrut?

— Păi credeți că poate pleca vre-o marșrută fără dînsul? Numa' az' noapte a etansat singur paispece vagoane. Paisp-ce. Altul dacă ajunge la trei-patru.

— Spui că e la bazin? întreb

Cu acest reportaj începem împreună, dragi cititori, o călătorie în diferite locuri ale patriei noastre, pentru a urmări povestea unor bulgări de minereu care, printr-un amplu și impresionant proces de muncă și gândire, se vor transforma în fontă și oțel, în plese și mașini. Acestea din urmă ne vor duce pe cîmpurile rodnice ale patriei noastre, acolo unde muncitorii din S.M.T.-uri iau parte la marea bătălie a recoltelor.

eu repede, dornic de a cunoaște personajul ivit atît de întîmplător în cale-mi.

— Da!... Și nu mă mir c-ați auzit de dînsul. Pînă la direcția regională a ajuns fama lui. Cînd e ceva greu, ne telefonează de-acolo: puneți-l pe Petre Gheorghe...

— Crezi că o să fie încărcat la timp trenul?

— Da...! Alt' dată a pus rămășag cu cineva că dintr-o loabă groasă cît un trunchi de om face în juma' de oră o coadă de topor.

— Și a făcut-o?

— Da... Și la ce nu se pricepe... La instalat electrică, la reparat sobe, lăcătușerie. Într-o zi...

— Tovarășe Mihăilescu, vă cheamă Brateșul, repede — strigă din ușa magaziei un tinerel.

— O să-l recunoașteți ușor — mai adaugă șeful magaziei. Un bărbat înalt, voinic. Seamănă cu un urs, dar ager și iute foc...

Ora 13,30...

Bazinul este o adîncitură uriașă, plină cu minereu de fier. La prima vedere ai impresia că te afli în fața unei mine căreia i-a fost sfîrtecat și îndepărtat învelișul de piatră și pămînt. Ca la minele de cărbuni de pe lângă Cluj. Imediat însă observi trenurile de pe margine, niște nesfîrșiți șerpi de oțel, din trupurile cărora se revarsă marea bogăție. De departe,

din bogata Ucraină, ele aduc neconținut minereul prețios ce dă generos viață furnalelor noastre. La marginea bazinului, în locurile de încărcare, macaralele și escavatoarele stau mute și neputincioase. Minerul înghețat respinge cu zgomote aspre colții lor metalici. Furnalele țării cer însă minereu și soarele de primăvară, care desmorțește și îmblinzește apriga forță a fierului înghețat, e încă departe. De aceea oamenii de aici au pus mîna pe casmale și tîrnăcoape, pe lopeți și țapoale de fier. Lovituri năpraznice se abat asupra cămeșei de gheață, înfrîngîndu-i puterea. Țapoalele și lopoțile aruncă în traiectoria largi minereu în vagoane. Așa se pregătește unul din primele trenuri marșrut din acest an, care, peste un ceas și jumătate, va porni de aici, de la Galați, în drum deschis și direct, la Hunedoara, cu hrană îmbelsugată pentru furnalele mereu nesătute.

Cînd ajung la bazin, tocmai trece pe lângă mine în direcție contrară un tren încărcat cu minereu. Simt o ușoară strîngere de inimă. Dacă tocmai acesta, o fi trenul marșrut? Parcă pentru a întîrzia puțin realitatea, certitudinea, mă adresez încărcătorilor:

— Mai aveți de încărcat?

— Amu,dac' am început deșchio-catul, nu ne mai oprim — îmi

răspunde unul dintre ei, un bărbat în vîrstă, cu o mustață așa de mare și groasă că poți să juri că e confecționată de vreun oarecare machior nepriceput. A fost greu pînă am dat de carnea caldă a fierului. Acuș-acuș, băgăm și escavatoarele la lucru.

— Pe tovarășul Petre Gheorghe nu l-ați văzut pe-aici? îmi fac în sfîrșit curaj.

— Amu ce-o plecat cu marșruta la Brateș — răspunde mustăciosul. Nici două minute nu-s...

ÎNCEPE CĂLĂTORIA...

Ora 14,30...

Șeful gării mă înștiințează că trenul marșrut va pleca peste 40 de minute, adică la 15 și 10. În drum spre cabina treia, locul de manevră, el îmi explică pe scurt caracteristica trenului marșrut. Trenul în totalitatea lui are o singură destinație și nu oprește decît în stații mari, în noduri de cale ferată sau în stații unde se încrucișează cu alte trenuri. Încolo, cale liberă. Nu i se atașează sau detașează nici un vagon pe întreg parcursul.

Ora plecării se apropie vertiginos. Și tot n-am dat pînă acum de tovarășul Petre Gheorghe.

Șeful stației îmi face semn dinainte convenit și, într-o clipă, mă urc în vagonul de serviciu. Dar trenul încă nu se mișcă. Ceasul a depășit cu cîteva minute timpul de plecare. Afară, oamenii sînt nervoși. Nu s-a dat cale liberă. Se așteaptă sosirea coletăriei rapide. Profit de clipa de răgaz pentru a-mi mai arunca o dată ochii în jur. Din spatele cabinei apare în mers iute un bărbat înalt și gros, cu niște umeri uimitor de largi.

— Tovarășul Petre Gheorghe! — strig eu peste zgomotul pe care-l face erupția de aburi a locomotivei.

Cînd aburul se împrăştie, văd înaintea mea, întinsă prieteneşte, o mîna uriaşă. Întotdeauna s-a făcut caz de mărimea palmelor mele. Acum însă, mîna mea se înfundă parcă într-o mînuşă de două ori mai mare. Şi cum trenul se pune în mişcare, caut repede să înlătur nedumerirea omului pe care-l atrăsesem cu chemarea mea.

— Ți-am întilnit băiatul. Straşnic prichindel! Şi mîndru, nevoie mare.

Faţa lui se destinde într-un zîmbet:

— Da' cu ce ocazie?

— La săniuş, aici, pe stradă...

Cu toată depărtarea, mai am timp să observ pe faţa lui Petre Gheorghe o vie expresie de uimire.

— I-auzi dom'le — răsună în spatele meu vocea şefului de tren. Da' ce căuta puştiul pe-aici? L-o fi adus taică-su cu el de la Pleşa, că singur...

Va să zică prichindelul acela nu era băiatul lui Petre Gheorghe!

Şeful trenului îşi opreşte brusc vorbele în faţa hohotului meu de rîs. El încă nu e bine dispus. Trenul a plecat cu 12 minute întîrziere.

Intr-adevăr, începe de-acum lungă călătorie...

Brăila, ora 17.00...

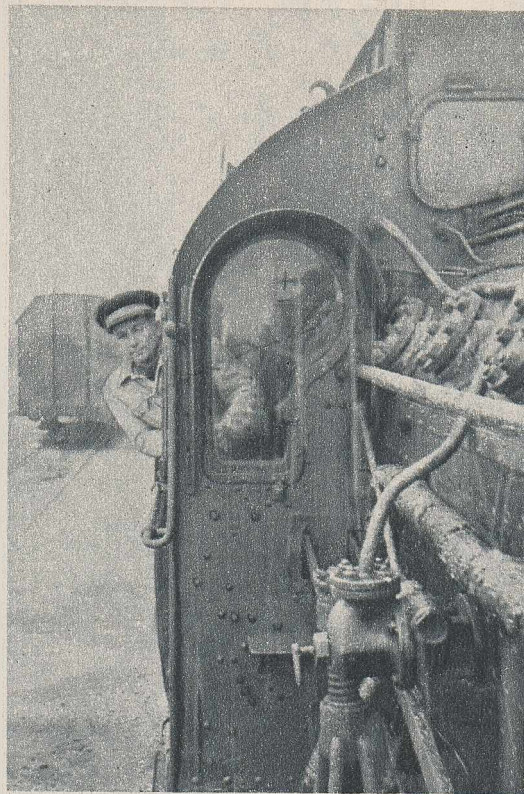
Vagonul de serviciu poate fi folosit cu bune rezultate la congelarea alimentelor. Cu toată stăruinţa şefului de tren, curente de aer rece nu pot fi oprite. Caloriferele nu funcţionează, din simplul motiv că lipseşte legătura dintre vagon şi locomotivă. Adică un furtun de vreo doi metri.

Ne-am dat repede seama că e mai sănătos să primim aerul rece direct din faţă, decît pe nesimţite şi perfid, în vagon. Am ieşit pe platformă. Şeful de tren e un bătrînel vioi şi atent, dintre acei care au în spate zeci de ani de muncă la C.F.R. S-a contopit pînă în vârful unghiilor cu profesiunea.

Conştiinciozitatea sa e de-a dreptul impresionantă. Creionul nu i se deslipeşte o clipă din degete, la fel ca felinarul de mîna, pe care, stîns, aprins, îl poartă mereu cu dînsul. Mă gîndesc dacă şi acasă se desparte de aceste două obiecte. Ochii îi fug în numai trei direcţii: la ceas, la cantoane şi staţii, şi la bir-
tiile de însoţire a trenului. Peisajele, mişcările din jur nu-l pot abate de la preocupările sale.

Spaţiile sînt atît de întinse, încît ai impresia că chiar dacă trenul şi-ar dubla viteza cu greu le-ar atinge sfîrşitul. Întînderi largi, fără nici o ridicătură, băragane cenuşii de toamnă, presărate ici-colo cu mici insule de zăpadă. Pe alocuri, îngrădiri de case cu acoperişuri de stuf. Cîteva clipenumai şi iarăşi spaţii largi care-şi înalţă uneori spre cer siluetele salcîmilor dezgoliţi.

În sfîrşit: cale liberă.

Cum porneşte locomotiva, mecanicul Gilescu Aurel se şi instalează la postul său. Ochiul săi scrutază zarea pentru a descoperi semnalele de cale liberă.

Şeful de tren e foarte zgîrcit la vorbă: denumirea staţiei, ora exactă, întîrzierea şi, bineînţeles, cînd e cazul, nişte bombăneli cu privire la personalul din staţiile lenese, care opreşte trenul pe la semnale. Îi arunc de cîteva ori undiţa discuţiei, dar de fiecare dată, cu cîteva cuvinte, îşi recîştigă dreptul la tăcere.

— De mulţi ani lucrezi pe calea ferată?

— De treizeci de ani... Am mai pierdut două minute.

Parcă în zarea încă luminoasă pe care o sfredeleşte ochii săi, s-ar afla un permanent aviz pe care scrie cu litere mari: "NU ANGAJAȚI DISCUȚII CU CĂLĂTORII". În staţii, la opriri, i se mai descuie limba, dar o dată ce trenul porneşte, tăcerea îl îmbracă definitiv ca o salopetă gri.

La apariția primelor case din Brăila, şeful trenului conchide cu necaz:

— Treizeci de minute întîrziere! Şi îndată adaugă: mecanicul nu are nici o vină.

Împreună cu şeful de tren ne înființăm la revizia de vagoane a gării Brăila și cerem un tub de aburi pentru încălzitul vagonului de serviciu. După multe insistențe îl obținem. Așa am făcut cunoștință cu Petrică, un tînăr care seamănă straşnic cu un trunchi ascuțit cu vârful în jos. Capul mare, înfundat în umeri neobișnuit de largi, mijloc subțire, picioare scurte și strînse. Trebuie să fie înzestrat cu o forță teribilă. El a primit sarcina să repare vagonul de serviciu. După felul cum vorbește cei din gară cu el, îți dai seama că Petrică e un fel de băiat la toate. Iute ca o sfirează, săritor, atent, e dintre acei care nu obișnuiesc să refuze niciodată o treabă.

Din cîteva mișcări, Petrică a și prins furtunul între locomotivă și vagon. Dar, din păcate, proba nu dă rezultate. În spatele vagonului, țeava de aburi e defectă. Așa că aburul intră și iese afară fără să aibă timp să încălzească vagonul.

Petrică se străduiește din răpuzeri să repare țeava din spate. E impresionantă strădania sa. Dar mai impresionantă e figura sa care exprimă o reală durere.

— Cum o să mergeți așa, tovarăși, pe frigul ăsta? se opune Petrică. Și parcă o durere fizică se tînguie în vorbele sale.

Meșterea lui e însă zadarnică. Încet, încet, trenul pleacă.

CITEVA ORE PE LOCOMOTIVĂ

E întuneric de-a binelea. O noapte adîncă, fără lună și stele. O parte din acest întuneric se strecoară și în locomotivă. Cele două felinare cu ulei de rapită și petrol, aruncate parcă la întâmplare, nu fac decît să mărească întunericul din ungherul locomotivei. Prima impresie e stranie. Mașinăria locomotivei are ceva greoi în toată înfățișarea sa. Nu mi-am închipuit niciodată că silueta suplă și

elegantă a mașinii are un asemenea aparat. Manetele, pompa de ulei, ușa cuptorului, regulatorul de viteză cer mușchi de oțel pentru a fi manipulate. Pompa de ulei nu e mai mare decît doi pumni de bărbat. Și totuși mînuirea ei se face cu mari eforturi. Pînă și lopata de cărbune e cel puțin de trei ori mai mare decît cea obișnuită. Impresia aceasta de greoi crește pe măsură ce crește și viteza locomotivei. Zgomotul roților și scrișnirile metalice ale aparatelor te copleșesc. Un singur obiect face notă discordantă cu tot anturajul: manometrul. Pe discul mic și alb, acul își face de cap. În imobilitatea mașinăriei, el e singurul neastîmpărat. Mișcarea parcă a fugit din tot restul și s-a aciuat aici.

Mult timp nemișcați, oamenii care stau la gemulețele de la dreapta și stînga locomotivei, mecanicul și focarul, parcă fac parte integrantă din corpul metalic și nervos. Cîteva ore, cît am stat împreună, cei doi oameni aproape că n-au schimbat o vorbă între dînșii. N-am auzit nici o frază din acelea care se obișnuiesc în reportaje („fa mai îndoaică bivolița, tovarășe fochist”), n-am văzut niciun gest din acelea care sînt subliniate drept „scurte și expresive”. De altminteri discuția e foarte dificilă în zgomotul trenului. Oamenii își fac meseria cu o seriozitate deplină. Mișcările și intervențiile lor sînt întotdeauna oportune și firești, fără să fie nevoie de vreun îndemn din partea unuia sau altuia.

Mecanicul aproape că nu se deslipește de la goam. Cu capul mai mult afară, în noapte și frig, înfruntă întunericul pentru a descoperi semnalele luminoase. Mîinile sale sînt puternic prinse de mașinării. O senzație evidentă că omul acesta ține în mîinile sale mecanismul de oțel te năpădește. Senzația aceasta atinge culmea atunci cînd, pentru cîteva secunde, mecanicul se deslipește de la locul lui, fie pentru a apăsa pompa de

ulei, fie pentru a arunca o privire înăuntru locomotivei sau la tubul de apă.

Zgomotele parcă se măresc, locomotiva parcă o apucă razna în noapte. Aștepti dintr-o clipă în alta ceva neprevăzut. Dar mecanicul își ia locul și atmosfera se calmează. Liniștea te cuprinde din nou. Omul e la post. Ești sigur că mintea și mîinile sale supraveghează cu atenție desăvîrșită.

Am crezut, la început, că mecanicul e teribil de zgîrcit la vorbă. Doar cînd trenul trece prin stații, mă întrebă mai mult din priviri cît e ceasul. Figura sa cam încrunțată trădează mai degrabă o luptă tăcută între neliniște și calm. Fiecare semnal de oprire scade din perspectiva recuperării timpului pierdut prin stații. De aceea, pe cale liberă împinge locomotiva la maximum de viteză. Mecanicul și mașina devin un singur țel: cît mai repede, cît mai puțină întîrziere! Cu cîtă abnegație se bate acest om ca să scadă din timpul pierdut din cauza nepriceperii, nepăsării și lenevii unor funcționari din stații. Și ar putea atît de lesne să renunțe la această luptă. Nimeni nu-l obligă. Ba da! Conștiința lui de comunist pus să conducă un tren marșrut. Și aceasta înseamnă să-l ducă la destinație fără întîrziere.

Focarul constituie tot timpul enigmă pentru mine. Mai puțin vînjos și parcă mai în vîrstă decît mecanicul, deși își face treaba cu conștiinciozitate, pare cu totul rupt de ceea ce se întîmplă. Nu se interesează de oră, de întîrziere, de stații și opriri. Își face treaba cu precizie și siguranță. Atît.

Mersul în locomotivă e obositor și deloc plăcut. Dacă o parte a corpului se află sub dogoarea cuptorului, cealaltă e la cheremul proiectilelor de vînt și ger care se abat cu strășnicie prin toate crăpăturile locomotivei. Și la aceasta se mai adaugă și oboseala statului în picioare.

Ca și cum mi-ar fi ghicit gîndul și profitînd de o oprire neașteptată, aducătoare de liniște, focarul spune, rîzînd:

— Noroc că nu-i locomotiva decoltată. Atuncea ger.

— Cu oprirea asta — intervine mecanicul — atingem o oră și jumătate întîrziere pînă la Făurei.

— S-a zis de-acum cu marșrutul — îl întrerupe focarul. Am ajuns tren de sacrificiu. Așa-i legea la C.F.R. Dacă un tren e întîrziat, întîrziat rămîne. Decît să întîrzie alte trenuri, e lăsat el meru la urmă. Cal de bătaie...

Oprirea aceasta îmi dă prilejul să cunosc puțintel mecanicul. Nu prea guraliv, dar nici nu rămîne dator la vorbă. Are însă un fel original de a vorbi. Limbajul lui pare cu totul lipsit de pitoresc. Parcă ar spune pe de rost un proces verbal. Amintirile vieții sale iau forma unor date precise.

— În 1926, la 3 ianuarie, am intrat ucenic. Peste aproape 4 ani, la 6 decembrie 1929, am terminat ucenia. În martie 1930... (și se gîndeste puțin) mai precis la 14 martie, Vidrighin m-a dat afară. 17 oameni din secția noastră...

Acest proces verbal scurt și sec emoționează totuși. Datele acestea, atît de precis încrustate în memoria sa, ascund de fapt mari speranțe și mari deziluzii.

— 29 de ani de muncă... minus doi ani de armată, și doi ani de

șomaj fac 25 de ani de muncă la C.F.R. Pensionar — rîde el.

Pensionarul nostru are însă 44 de ani, o nevastă încă tînără și doi copii, amîndoi la școli.

— După vreo 20 de ani, cine știe — se amestecă focarul.

Sirena locomotivei pune punct discuției. Trenul marșrut își continuă goana prin noapte. Mecanicul reîncepe și el lupta cu minutele și secunde. Din nou se contopesc cu locomotiva.

Resemnat, focarul își reia locul lîngă fereastră. Ceasul, stațiile nu-l interesează. Dar cînd vede semnalul roșu la Făurei, scrișnește printre dinți o sudalmă grea și mîna dreaptă i se strînge în pumn.

— Îi privesc din nou și-mi dau seama că încă n-am reușit să-l descifrez. La Făurei, imediat ce trenul oprește, focarul aleargă spre revizia de vagoane. Înainte de a coborî, îi strîng mîna mecanicului și-mi rostesc numele.

— Gilescu Aurel — spune la rîndul său mecanicul.

Buzău, ora 23,30...

Oarecum încălzit, vagonul de serviciu e mai primitiv decît la Brăila. Dar și stațiile sînt mai primitive. Opririle sînt extrem de rare, așa că trenul gonește din plin cu viteză maximă. Parcă îmi pare rău că nu am rămas pe locomotivă. Șeful de tren manifestă aceeași muțenie.

Angajez în schimb o discuție cu frînarul de siguranță. Sau mai de grabă îi ascult istorisirile. Nu-i pot vedea fața din cauza întunericii deplin. Aproape că-ți vine să încerci să prinzi bezna în pumni, așa de groasă ți se pare.

— M-am încurcat acolo cu o femeie. O văduvă. Era și ea învățătoare... Și a făcut un copil...

Tonul cu care vorbește e așa de monoton de parcă ar povesti despre ceea ce a mîncat la prînz. Immediat însă, vocea sa capătă accente vesele, cu o ușoară notă de nostalgia.

— Tocmai venise o fată de vreo 19 ani. Terminase atunci școala. O fată pe cînstă. Păcat! Leșise scandal cu văduva și a trebuit să-mi dau demisia. Ce să-i faci? M-am băgat pe urmă la o școală de conductor de bilete. Am ieșit bine, primul... Să nu vă mirați. M-a rugat frînarul să-i țin locul. De aceea îs aici...

O clipă se lasă tăcerea. Tare aș vrea să-i văd fața și să-i cunosc numele!

— Ca să vezi. Mi-a rămas acolo în munți un băiat. Are vreo trei ani acum...

— Și nu te-ai dus să-l vezi?

— Nu!... Ce să caut?...

Raza fugară a felinarului îi descoperă pentru o clipă figura. Trăsături regulate, piele netedă. Ochii săi obosiți aproape se închid. Cum poate un astfel de om să adoarmă liniștit? Conștiința oare nu-l mustră pentru comportarea lui nedemnă?

— Imi apare într-o clipă în fața ochilor figura lătăreacă a lui Petrică. Crudă e uneori ironia naturii...

Trenul ajunge în Buzău. Frînarul se îndreaptă spre ușă. Ca niciodată, șeful de tren mai cotrobăiește prin hîrtii.

— A scos o oră — spuse el. Mai sînt 30 de minute de recuperat pînă la Ploești. Și, cînd vede că frînarul coboară, continuă: băiatul ăsta nu-i frînar, e conductor de bilete. Dar a fost pedepsit pentru beție să facă o lună de zile me-

seria de frînar. Îi zice Dogaru Emil.

Convins că și-a făcut datoria, coboară și dînsul pe urmele frînarului.

N-am timp să mai reflectez la cele petrecute. Pe ușă pătrunde cu larmă un funcționar din stația Buzău. E însoțit de frînar.

— Vezi și dumneata hîrțile — spuse acesta din urmă. Noi ăștia mai mici n-avem de unde ști.

Funcționarul se uită printre hîrtii, le răsfoiește cîteva clipe, apoi exclamă:

— Uite-le! Patru vagoane cu pulpe de fructe. Nu serie așa? Desface-ți-le repede.

— N-avem nici un vagon cu pulpe de fructe — răspunde frînarul. Categorie! Numai minereu.

— Fii serios, domnule, nu vezi documentele? Le-ai luat la Făurei. Dacă dumneata dormeai. O să fac raport la S.E.F.

Nevăzută, ascult convorbirea.

— La Făurei? Eu nu știu.

— Păi ce spuneam eu? Dormeai!

Asta era! Și acum ne faci greutăți în loc să dezlegi vagoanele. Îți fac eu un raport de mă vei pomeni!

Inspăimîntat pesemne de această amenințare, frînarul se confundă în tăcere, după un „nu știu“ moale.

— Cine știe ce-i la mijloc? se întreabă mai departe funcționarul zelos. Clarificăm noi repede... Eheh...

Și într-adevăr chestiunea s-a clarificat repede. Cei de la Făurei atașaseră vagoanele la alt tren și predaseră documentele la trenul marșrut. Rămîne numai de clarificat cine și cui să facă raportul...

Ploești-Triaș 31.I. ora 4,00...

La Ploești, trenul ajunge cu trei minute întîrziere. Aproape toată pierderea e recuperată. Mecanicii și personalul stațiilor și-au făcut din plin datoria. Aici se termină partida șefului de tren Chițoiu Gheorghe. Alții vor lua în primire trenul.

Pînă la plecare mă odihnesc pe un scaun ca lumea și la căldură în biroul de mișcare al stației.

Urmăresc cu atenție activitatea impiegatului de mișcare. Un tînăr slab și tras, cu o figură pe care se citește o nepăsare totală.

Nici un mușchi al feții nu-i tresare. Nu zîmbește, nu se încrunță, nu se enervează. O adevărată mască imobilă, albă, aidoma marilor mimi. Și cu toate acestea, rare ori în viața mea am văzut un om mai activ. Capul lui pare să fie o hartă precisă a triajului, din acest important centru feroviar. Dispozițiile sale sînt de o precizie matematică. În fiecare minut, la comanda lui iese sau intră un tren pe o linie sau alta. Locomotive, vagoane, trenuri sînt împinse de vocea lui de parcă ar manevra jucării liliiputane pe o masă oarecare. Și mereu aceeași inexpressie a figurii, aceeași imobilitate a privirilor.

În jurul său, ceilalți funcționari rîd, strigă, se agită, ațipesc. Nemișcat, el stă în fața aparatului.

Comunicările telegrafului le descifrează după ureche. Nu mai trebuie să se uite pe hîrtie. Mai mult. Uneori îl corectează din zbor pe telegrafistul care descifrează hîrtia. Alteori, în timp ce transmite mesaje către stații (mesaje în care cea mai mică eroare strecurată ar putea provoca o catastrofă), văzînd că telegrafistul ațipește, răspunde cu mîna stîngă la semnalele telegrafului.

— Imi dau seama că-l încolțesc cîteodată avalanșe de probleme. El le rezolvă cu o iuțeală de expres, păstrînd neconținut aerul acela nepăsător, molatec, uituc... Imi imaginez contrastul de afară. Zeci de locomotive, sute de vagoane, sute de oameni în forfotă neîntrepută. Și aici, în birou, figura lui de o imobilitate surprinzătoare.

DIN NOU PE LOCOMOTIVĂ

De astă dată vagonul de serviciu a dispărut cu totul. Pînă să mă dumiresc și să întreb care este rațiunea acestui lucru, trenul se pune în mișcare. Urc repede scările locomotivei și pătrund în cabină. Exact același tip de locomotivă. Doar pompa de ulei diferă puțin. Oamenii sînt însă foarte diferiți de cei dinainte. Amîndoi tineri, în jurul lui 30 de ani, mai înalți și cu figuri mai vesele. Focarul e puțintel mai slăbuț la trup. Le prezint autorizația și, bucurîndu-se că au un tovarăș de drum, cei doi se recomandă îndată. Amîndoi au numele mic Grigore. Mecanicul Mărăcineanu, focarul Patrîchii.

Asemănarea dintre ei nu se oprește însă numai la nume, la fel cum deosebirea nu e numai la figură. Mecanicul calm, greoi, sfătos, deseori cu dojeni în priviri, focarul neliniștit, agitat, face parte din categoria aceluia care simt dinăuntru nevoia de a nu sta o clipă locului. Din cauza aceasta, uneori, cînd trebuie să controleze volumul apei, îl vezi cu mătura în mîna dereticînd prin cabină. Și atunci, mecanicul îl dojenește cu privirea.

Amîndoi sînt ceferiști din tată-n fiu și sînt hotărîți să-și asigure prin copii continuitatea profesiei.

Focarul are încă trei frați ceferiști. Bunicul mecanicului a fost cantonier pe timpul apariției primelor trenuri în țară.

De la primii kilometri parcurși îmi dau seama că cei doi tovarăși au preluat o dată cu trenul marșrut și hotărîrea personalului dinainte de a-l duce fără întîrziere la destinație. În dreptul fiecărei stații amîndoi își aruncă ochii pe ceas și apoi pe foaia de parcurs. O bucurie vizibilă îi cuprinde atunci cînd trenul ajunge la timp. Din păcate, bucuria lor nu durează prea mult. Și pe traseul acesta, Ploești-Orașul Stalin, se află stații, aglomerate sau personal mai puțin icsuit. Și în plus, o dată cu răcoarea dimineții își face prezența o negură deasă, de nepătruns. Minute întregi, focarul și mecanicul stau cu ochii ațintîți afară, pentru a descoperi semnalele. Drumul devine cît se poate de primejdios. Și totuși viteza trenului nu se micșorează nici o clipă. Cunoscători perfecți ai traseului și siguri pe ochii lor, cei doi deosebesc mereu semnalele, deși uneori în ultima clipă. Siguranța lor e molipsitoare. Privesc și eu împreună cu ei pe fereastră. Ceața lovește parcă fizic ochii. Nu zăresc nici botul locomotivei. În sfîrșit, un semnal verde. Cale liberă. Mecanicul tresare de bucurie. Locomotiva își continuă mersul înainte, în viteză. Senzația care predomină acum e ciudată. Prezența locomotivei dispăre. În locul ei se perindă fulgerător stații, cantoane, bariere, chipuri de oameni: impiegați, acari, cantonieri. Creierul și mîinile lor conlucrează hotărîtor pentru ca acest torent metalic să se simtă în siguranță pe paralelele de oțel. Răspunderea — aceasta este cuvîntul! Nicăieri ea nu garantează securitatea mai multor vieți ca aici. Într-o altă întreprindere, o mișcare greșită poate să ducă la un rebuț sau la un accident banal, o dispoziție greșită poate să distrugă piese, mașini sau materii prime. Aici, un tremur de mîna din partea acarului, o ezitare sau o clipă de distracție din partea impiegatului de mișcare, poate distruge sute de vieți.

Înțeleg acum de unde vine sigu-

Deși mai tînăr și mai mărunț la înfățișare, mecanicul Velicea Ion stîrnește interesul și aprecierea tovarășilor de muncă. Explicația pe care o dă cu privire la frîne capătă aprobarea tuturor.

ranța și liniștea mecanicului. El are încredere deplină în acei tovarăși cunoscuți sau necunoscuți din stații și cabine, pe care chiar dacă nu-i vede îi simte lângă el, alături de inima și gândul lui.

Trenul oprește la Cîmpina. Aici locomotiva trebuie să ia apă. Pompa de apă însă nu funcționează. Mecanicul și focarul sînt pe drept indignați. Lucrul acesta trebuie anunțat pe parcurs pentru ca alimentația cu apă să se facă în altă stație. Blocarea trenului pentru un timp îndelungat plutește în aer. Numai prevederea mecanicului salvează situația. Încă de la Ploești el și-a supraîncărcat rezervorul. O privire atentă și ne asigură că apa ajunge pînă la Comarnic, unde se află de asemenea o pompă.

... Trenul pornește. Urcușurile Prahovei sînt învinse nu fără greutate. La Comarnic, se pierd multe minute cu alimentarea. Pînă la Predeal, ele sînt însă recuperate. Trenul ajunge la fix în vîrfurile urcușului. O altă locomotivă îl va remorca pe serpentinele Timișului.

PE SERPENTINE...

La Predeal, pierdem cîteva minute din cauza unei defecțiuni neprevăzute. Revizia de vagoane din stație descoperă un vagon cu frîna defectă și cu tamponane nepotrivite. Vagonul este scos repede pentru a se asigura securitatea deplină trenului pe coborișul Timișului. Înainte de pornirea trenului, alege la întimplare cabina unui frînar. Mă instalez acolo, alături de acesta.

Trenul se avintă repede pe serpentine. Luțea lui crește cu fiecare secundă. Cu mîna agățată de o bară de fier, frînarul stă mai mult afară din cabină, pe jumătate suspendat în aer. Nu e nici o încercare de acrobație în gestul său. Meseria îi cere acest lucru.

Deodată îl observ aplecîndu-se tot mai mult afară. Aproape la orizontală. Viteza trenului e amețitoare. Frînarul desface repede un steguleț roșu, învîrtindu-l fără încetare. După cîte îmi amintesc, semnalul acesta înseamnă oprire. Fața frînarului e crispată. Mișcările sale nu încetează. Revine în cabină, își șterge ochii de lacrimi și bolborosește cîteva cuvinte: „Un vagon sanie!” Se apleacă din nou afară și-și reîncepe semnalele.

Mă uit și eu pe cealaltă ușa. În față, al treilea sau al patrulea vagon scoate fum și scînteii la roți. Neliniștea parcă se ia la întrecere cu viteza trenului. Frînarul e din nou în cabină. „De ce nu oprește?” Calmul pune deodată stăpînire pe dînsul. Hotărît, sigur, trage semnalul de alarmă. O dată, de două ori. Trenul se oprește. De la locomotivă, mecanicul, focarul și șeful de tren aleargă spre frînar. Laolaltă cercetează vagonul și-l deblochează. Roțile vagonului n-au avut timp să se defecteze prea mult. Trenul își poate continua drumul. Dacă nu s-ar fi intervenit însă la timp, vagonul nu mai putea fi recuperat și cine știe...

Mai tîrziu am aflat numele frînarului. Se numește Ciobanu Grigore și e membru de partid.

Timiș-Triaj, ora 13.

În biroul de mișcare se discută încă despre accidentul prevenit. Mecanicii, funcționarii, șefii de tren caută să explice cauza lui. Așa ceva nu li s-a mai întîmplat. La vagoane ușoare lipirea frînelor

nu e o raritate. Dar la vagoanele grele, încărcate ca acesta, cu minereu de fier, e cu totul neobișnuită. Mulți își dau cu părerea. Niciunul nu capătă însă aprobarea tuturor. Un băiețuș, mînjit cu ulei ca un drac, caută să intre în vorbă. Îi observ de cîtva timp. E foarte simpatic, chiar frumuseț. În sfîrșit are prilejul:

— Eu cred că vagonul n-a fost încărcat bine. Minereul a fost depozitat într-o parte, iar cealaltă a rămas ușoară. Așa că frînele... N-ai văzut că numai roțile de dinapoi...

Dar nu trebuie să mai termine fraza și nici nu încercă. Dispare pe ușa în mijlocul uimirii generale:

— Are dreptate Velicea — strigă cineva. Bravo Ionel!

Dar ia-l pe Ionel de unde nu-i. Copilandrul parcă a intrat în pămînt. Mi-e cu atît mai mare necazul, cu cît trenul trebuie să plece dintr-un moment în altul. Trebuie să renunț a-l cunoaște. Impiegatul dă cale liberă.

ÎNȚILNIREA...

Iată-mă din nou într-un vagon de serviciu. Spre mirarea mea, înăuntru se află o sobă. Peticită, dar sobă. E făcută din mai multe trupuri contopite unul în altul și e înfundată într-un morman de cărbuni. Burlanele par niște copii mai mici. Soba e caldă, aproape roșie. Dar în vagon frigul e pătrunzător, crud.

Desleg repede enigma. Ferestrele și ușile vagonului poartă pe cetea aceleiași originalități. Tot ce se poate numi curent șfichiuitor s-a adunat aici.

În aceste condiții, sînt hotărît să părăsesc vagonul. Mai bine în picioare pe locomotivă.

Sighișoara, ora 19.

La prima stație, pătrund în cabina locomotivei. Înăuntru lumina e săracă, deși afară e ziuă. De-abia îi observ pe cei doi oameni care strungesc mașina. În dreapta, un omuleț de statură mică. Am impresia că-i foarte tînăr. În stînga, un om mai în vîrstă, ba mi se pare chiar destul de trecut. Mă uit mai bine. Nu și-or fi greșit cumva locurile? Mă uit și mai bine. Omulețul își întoarce și el capul spre mine. Velicea! Aceeași față de copil, aceiași ochi de argint viu, același zîmbet întrebător. Așa dar, copilul acesta e mecanic!

Profit de oprirea trenului și intru în vorbă cu dînsul. Într-adevăr, Velicea n-are nici măcar un sfert de secol, deși pare și mai tînăr. Cînd s-a urcat pe locomotivă,

cu trei ani în urmă, era cel mai tînăr mecanic din țară.

Mă uit întrebător spre focar. Omul acesta ar putea să-i fie cel puțin tată. Ca și cum mi-ar ghici gîndurile, focarul intră în vorbă.

— Apoi eu nu-s focarul lui. Are altul de aceeași samă cu el. — Și...

— N-o vrut să-l ieie, c-o venit beat.

Îl privesc din nou pe Velicea. — Sîntem prieteni, îmi place și mie un pahar de vin, acasă, dar pe tren nu admit băuți. Tata să fie, că și el e ceferist.

Și bineînțeles, vorbele acestea le spune zîmbind, cu figura aceea copilăroasă, cuceritoare.

Uinirea mea crește pe măsură ce-l văd la lucru. Pare mai iute în mișcări decît ceilalți mecanici. Ceea ce e însă evident la el e un anumit spirit de îndrăzneală.

— Dacă nu mă ține în stații, ajung cu o oră mai devreme la Sighișoara... Îmi cunosc doar mașina... Îmi place să fug...

Velicea se cunoaște însă bine și pe sine. Își cunoaște măsura iscusinței și capacității sale. Se încumetă să urce cu o singură locomotivă dealurile de la Cața și Paloș. Trenul marșrut are poate cu 50% mai mult decît tonajul prevăzut pentru o singură locomotivă.

— Cum te-ai hotărît? Îl întreb în timpul urcușului.

— Păi nu fac asta prima dată. Am urcat și cu sută la sută mai mult. Și apoi, pînă venea locomotiva împingătoare, mai trecea o jumătate de oră. Păcat de timp. Și mai e ceva — adaugă dînsul. Uneori în loc să mă împingă locomotiva din spate, o trag eu pe ea.

— Cum asta?

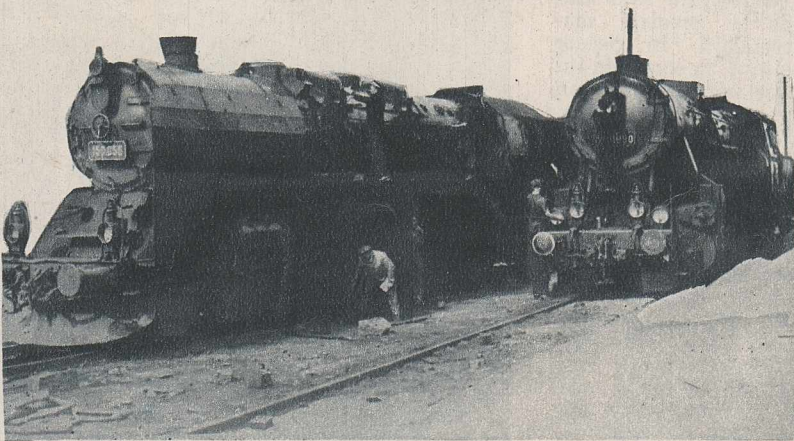
— Păi așa înțeleg să facă unii tovarăși economie de combustibil... Aflu mai tîrziu că Velicea e un mare amator de citit. Nu numai cărți tehnice, pe care le „mîncă” după spusele lui, ci și literatură. Așa se face că ne angajăm la un moment dat într-o discuție despre poezie. Mă roagă să-i recit ceva din Eminescu. Îi spun cîteva strofe din „Povestea teiului”.

Tînărul mecanic privește pe fereastră:

— Să vezi vara pe-aici... La prașit sau la seceriș... Ce mai de cîntece ne întîmpină...

Discuția noastră e într-o deplină discordanță cu tot ceea ce-i în jur. Locomotiva întunecoasă, cu miros de ulei și colb de cărbune, dealurile mohorîte, goale, acoperite rar cu cîte o zdreanță de zăpadă. Dar paralel cu trenul, un pîrîiaș firav, sclipește vesel dintre marginile dantelate de gheață.

Revizia locomotivelor, la Predeal.

Trenul marșrut ajunge la Sighișoara cu 69' de minute mai devreme. Am impresia că mecanicul e gata să se dea de-a tumba de bucurie...

DUPĂ 36 DE ORE...

Coșlariu, 31-I. ora 0,50...

Trenul începe să se apropie de țintă. Avansul cucerit de Velicea e o adevărată cheie care deschide repede porțile stațiilor. Trenul circular de-acum mereu în avans. Șeful trenului, un ardelean tînăr și istet, laudă cu dărnicie pe feroviarul din Galați. „E una din cele mai bune coloane pe care am mers” — spune dînsul.

Încerc să-i pătrund gîndurile. Într-adevăr, ele ajung înaintea trenului la Hunedoara. Și poate pe undeva, pe aici, pe aproape, se întîlnesc cu cele ale furnaliștilor care așteaptă minereul.

Simeria, ora 3,10...

Mereu în avans, așteptăm plecarea trenului spre Hunedoara...

... Cerul e de o bogăție rară. Giganticele constelații ale ecuatorului se văd acum bine din emisfera noastră. Orionul își înalță întreaga făptură siderală deasupra orizontului. Minunată împerechere de diamante. Acolo, sub centură, printre stelele care-i alcătuiesc paloșul, se află una din cele mai mari nebuloase din univers. Face parte din calea Lactee, sau e un alt univers, o altă cale Lactee? Lumi nemărginite pe care odată știința le va cuceri.

La stînga Orionului, Sirius, cel mai mare și mai frumos diamant al cerului. De un albastru pur. Pe aceeași linie, dar la un sfert de cercul cerului mai departe, Antares, inima Scorpionului. Roșie și sclipitoare ca un rubin.

Privesc cerul împreună cu un frînar. Un moț înalt și voinic, coborît din Apuseni. Îmi povestește în dialectul său legende despre constelații. Poezia lor e aspră și viguroasă.

— Apoi cu atomii om putea călări pînă acolo. Să aflăm ce-s cu ele — spune moțul.

Un om simplu, care a învățat carte cu doi ani în urmă. Nici nu-i trece prin cap ideea că atomii ar trebui folosiți la distrugerea vieții. Cît drept au oamenii aceștia să se bucure de marile cuceri ale științei!

Pestiș-Hunedoara, ora 3,40...

Peste cîteva momente vom intra în triajul Hunedoarei. În mai puțin de 37 de ore, trenul marșrut a făcut calea de la Galați pînă aici. Îmi este cu neputință să-mi adun acum amintirile traseului. Atîția oameni, atîtea întîmplări și sutele de oameni necunoscuți care au fost tot timpul alături de noi.

Iată semnalele gării și, mai departe, ceața albicioasă a orașului-uzină. O adevărată cușmă de lumină.

Trenul se oprește. Ținta e atinsă. Peste cîteva ore, furnalele vor putea înghiți minereul care cu cîtva timp în urmă se afla încă la Galați. Oare vor ști furnaliștii Hunedoarei cum au ajuns vagoanele cu minereu la ei? Dar asta n-are importanță. Principalul e că a ajuns minereul la timp.

O voce răsună undeva, pe aproape: — Bine ați venit, tovarăși, în cetatea oțelului!

Oameni veseli vin în întîmpinarea noastră. Recunoștința face totuși mai mare bucuria...

Și Margarian Parsek, în vîrstă de 108 primăveri, își face tratamentul cu vitamina H₃ în Institutul de Geriatrie.

PE CALEA prelungirii VIETII

de prof. dr. Ana ASLAN
director al Institutului de Geriatrie „Prof. dr. C. I. Parhon”

Pe Voica Voicu, am cunoscut-o în 1949, cînd a fost internată în fostul azil de bătrîni „I. C. Frimu”. Era gîrbovită de boli și bătrînețe; coloana vertebrală și mîinile îi erau deformato de reumatism, ochii îi erau șterși. Pielea feței și a trupului îi era brăzdată și acoperită de cruste. Pe brațele-i cu piele atîrîndă se vedeau șerpuiind arterele îngroșate de vîrstă și de o viață chinuită. Părul îi era complet alb, văzul și auzul îi erau diminuate. Umbla cu pași mărunți, slătea tot timpul tristă, în stare de depresiune, și nu părăsea pentru nimic în lume azilul. Nu putea da nici o dată precizie despre trecutul ei și-i era cu neputință să precizeze chiar cele mai importante fapte din viața ei, ca vîrstă la care îi muriseră copiii, unde fuseseră îngropați. În totul, ținuta ei exprima bătrînețea, pesimismul, sfîrșitul...

Și iată-o acum pe această bătrînă, una din cele cu care se mîndrește azi Institutul nostru de Geriatrie... E de nerecunoscut. Pielea trupului îi e complet netedă. Părul i s-a înnegrit la tîmple, cocul pe care-l poartă a devenit cenușiu, genele îi sînt stufoase și negre, ochii îi strălucesc vioci. Nu stă o clipă locului, iese singură în oraș, își cîrpește fără ochelari lucrurile, e curată și îngrijită. Auzul i-a revenit simțitor, la fel și memoria: poate spune cînd și

unde i-au murit copiii, cunoaște adresele diferitelor prietene, uitate ani de zile. Nici la cea mai atentă cercetare a brațelor ei nu mai poți observa urme de artere îngroșate. Voica Voicu urcă acum cu vioiciune, de mai multe ori pe zi, cele două etaje ale Institutului, îi adună pe ceilalți bătrîni și face horă cu dînșii, face regulat gimnastică, atîngînd cu vîrfurile degetelor podeaua, ca o tînră fată...

Procese fiziologice — rezistența la efort, forța musculară — i-au crescut, iar activitatea sistemului nervos, judecată prin studiul reflexelor condiționate, arată, ca și fenomenele psihologice, o revenire a proprietăților acestuia. De asemenea, examenele glandelor endocrine și examenele chimice ce i s-au făcut arată aceeași întinerire a organismului.

Oare cîți ani are această femeie care face gimnastică așa cum face un om tînăr și care pe zi ce trece devine mai vioaie? Are 95 de ani... S-a născut pe vremea domnitorului Alexandru Ion Cuza și a copilărit fără să aibă habar de tren și de telefon...

O altă colegă a ei, în vîrstă de 114 ani, mama Mîntulescu — cum îi spune toată lumea din Institut — deși face tratament de numai cîteva luni, se simte și dînsa aproape la fel de întinerită; și doar dacă stai de vorbă cu ea îți povestește că în timpul războiu-

lui pentru independență se căsătorea pentru a doua oară...

Cum se explică această întinerire? Ce tratament li se aplică acestor bătrîne? Pentru a arăta aceasta, trebuie să vorbim înții de concepția științifică care a dus la asemenea rezultate.

...De la 30-40 ani, cît era în evul mediu vîrstă medie de viață, în epoca noastră se ridică în jurul a 70 ani. Dar faptul că în diferite părți ale globului (și la noi în țară) există longevivi trecuți de 100, și chiar 140 ani, a arătat multor savanți că viața omului se oprește de cele mai multe ori la jumătate de drum — așa cum a susținut marele biolog rus I. I. Mecinikov, care a deschis orizonturi noi în știința prelungirii vieții. Pe baza acestei realități, numeroși savanți care s-au ocupat cu studiul biologiei, în frunte cu savanții ruși și sovietici I. P. Pavlov, I. I. Mecinikov, Bogomolet, Nagornai au susținut că durata vieții omului trebuie să treacă de 100 ani. La fel și marele nostru om de știință, acad. C. I. Parhon, susține pe baza cercetărilor clinice și experimentale, pe care le face de mai bine de 30 de ani asupra biologiei vîrstelor, că viața trebuie să fie de 100-140 ani...

Acela care e învățat cu bătrîni și are un spirit de observație mai ascuțit își dă lesne seama că nu toți oamenii îmbătrînesc cu aceeași repeziune, în raport cu factorul timp. Cu alte cuvinte, din doi oameni de aceeași vîrstă, unul poate să pară tînăr, celălalt bătrîn. Acest al doilea caz reprezintă o îmbătrînire timpurie. Dintre factorii care fac să se scurteze firul vieții și să apară bătrînețea timpurie, cei mai importanți — după savanții sovietici — sînt factorii de mediu și anume, în primul rînd, factorii sociali. După cum a arătat I. P. Pavlov, factorii de mediu influențează organismul prin intermediul sistemului nervos și al scoarței cerebrale, în special; de aici rezultă limpede că îmbătrînirea omului se produce în raport cu îmbătrînirea sistemului nervos și, în special, a scoarței cerebrale. Referindu-se la această realitate, I. P. Pavlov spunea că va veni un moment cînd vom putea influența după voie sistemul nervos și vom putea prelungi „resursele scoarței cerebrale”.

Această vreme a venit. În Uniunea Sovietică s-au realizat surprinzătoare succese în direcția prelungirii vieții, iar la noi în țară, prin condițiile create de partid și pe baza experienței științei sovietice, se realizează destule lucruri ce merită a fi relevate.

Pentru studierea profilaxiei și tratamentului bătrîneții în lumina concepției pavloviste, și pe baza concepției acad. C. I. Parhon potrivit căreia bătrînețea este o boală ce poate și trebuie să fie tratată ca oricare alta, fostul azil de bătrîni „I. C. Frimu” a fost amenajat radical și transformat într-un Institut de Geriatrie. Și astfel, azilul de ieri, cu toate păcatele sale, s-a prefăcut într-un institut modern unde poți vedea, alături de optimismul general și buna dispoziție a bătrînilor, munca laborioasă pe care o desfășoară zilnic cercetătorii și medicii noștri. Institutul are mai multe secții; într-una din ele bătrîni sînt internați pe timp de 3-10 ani pentru a face tratamente de lungă durată; într-alta ei sînt internați pe timp de 1-2 luni pen-

tru diagnosticarea și tratarea diferitelor boli înfîlnite în cursul bătrîneții și, în sfîrșit, în cea de a treia secție este ambulatoriul, destinat consultațiilor și tratamentelor celor neinternate.

Tratamentul pe care îl aplicăm pacienților noștri în aceste secții constă din hormoni, vitamine și extracte de țesuturi. Dar pe lîngă acest tratament, obișnuit azi în spitalele noastre, noi folosim și un preparat propriu: vitamina H₃. Ce este aceasta? E o substanță trecută și azi încă, din păcate, în farmacopeea noastră ca fiind numai „anestezic local și rachidian”: novocaina... O substanță oarecare, al cărei efect de întinerire a fost însă sesizat și cercetat cu mîgală în anii din urmă, de către colectivul nostru, sub directa îndrumare a acad. C. I. Parhon. La început, în 1949, am experimentat acțiunea novocainei în tratamentul reumatismului cronic și în turburările circulației periferice. Rezultatele obținute ne-au făcut să îndrăznim mai departe, pe calea cercetărilor... Și iată-ne în 1951, studiind acțiunea întineritoare a acestei substanțe... Folosind-o într-o anumită concentrație și cu o aciditate deosebită, ea a început să dea, în acțiunea dorită, rezultate din cele mai bune, superioare tuturor celorlalte medicamente, fără să prezinte nici o toxicitate, datorită precauțiilor ce s-au luat.

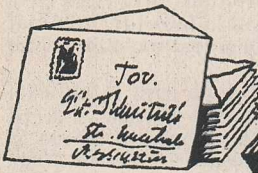
Care este acțiunea vitaminei H₃ — cum o denumim noi — și cum anume lucrează ea în direcția întineririi organismului? Această substanță acționează pe două cai: în primul rînd ea crește proprietățile funcționale ale scoarței cerebrale și ale sistemului nervos în general, modificînd prin aceasta nutriția organismului; în al doilea rînd, prin vitamina H₃ ce intră în compoziția sa chimică, novocaina influențează direct nutriția organismului, întinerindu-l. Așa se explică fenomenele de întinerire pe care le prezintă Voica Voicu și mulți ca dînsa.

Tratamentul nostru cu vitamina H₃ a depășit astăzi faza experimen-

Voica Voicu coase, fără ochelari!..

tală. Noi îl aplicăm acum atît în tratarea bătrîneții cît și în profilaxia ei; la secția ambulatoriu a Institutului vin zilnic să-și facă tratamentul profilactic zeci de oameni ai muncii. Mărturisirea lor că se simt mai vițoroși în muncă și în viață ne face să ne înzecim eforturile în cercetările științifice pe care le facem. Căci cele obținute pînă acum nu constituie decît primele noastre succese pe calea prelungirii vieții omului.

Răspundem cititorilor

LEGUME TIMPURII

În plină iarnă, la G. A. S. Mogoșoaia se îngrijesc în răsadnițe calde legumele timpurii ce vor fi aduse pe piețele Capitalei.

Tovarășă Căița Maria, soră deieletică la spitalul nr. 2 C.F.R. din București, ne întreabă care sînt mijloacele prin care se asigură populației Capitalei aprovizionarea cu legume proaspete, de timpurii primăvara.

Aprovizionarea cu legume timpurii se face, în bună măsură, mulțumită activității depuse în timpul iernii de oamenii muncii din gospodăriile agricole de stat. Anul trecut s-au însămîntat în aceste gospodării 274.006 m p răsadnițe calde de legume, furnizîndu-se centrelor populate legume proaspete și totodată livrîndu-se sectorului agricol individual semințe și răsaduri de legume.

În ceea ce privește orașul București, în anul 1954 trustul Gostat pentru aprovizionarea Capitalei a însămîntat legume în paturi calde pe o suprafață de 93.170 m p.

Pentru a asigura în cantități cât mai mari legumele proaspete de timpurii primăvara, cît mai tîrziu toamna și chiar în cursul iernii, proiectul de Directive cu privire la

dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani prevede să se realizeze în gospodăriile noastre agricole de stat 110.000 m p sere și 600.000 m p răsadnițe. Dacă ținem seama de faptul că pe fiecare metru patrat de răsadniță se dezvoltă sute de plante (un exemplu: pătlăgelele roșii cresc în răsadnițe în număr de cca 400 plantele pe 1 m p) reiese că pe suprafața de 600.000 m p răsadnițe prevăzută în proiectul de Directive, vor fi cultivate milioane de plante.

Pe linia îndeplinirii Directivelor Partidului, trustul Gostat pentru aprovizionarea Capitalei a realizat numai pînă la mijlocul lunii ianuarie a. c. 40.000 m p răsadnițe calde. Începînd din luna în curs, pe piețele Capitalei se pun în vânzare o serie de legume timpurii: ceapă verde, salată, ridichi, spanac proaspăt etc. produse în gospodăriile de stat.

Printre G.A.S.-urile fruntașe în realizarea acestor răsaduri se pot număra: G.A.S. Mogoșoaia, care a realizat pînă la mijlocul lui ianuarie 4.000 m p de răsadnițe, G.A.S. Pantelimon cu 5.000 m p, G.A.S. Roșia cu 3.200 m p și altele.

RĂSCOALA DIN 1907

La întrebarea tov. Ciocșirescu Nicolae, cazangiu la Complexul C.F.R. „Grivița Roșie”, „Cum a început răscoala din 1907 și care au fost cauzele izbucnirii ei”, a răspuns tov. conf. univ. Ion Ghiorghiu, candidat în științe istorice, șeful catedrei de istorie a R.P.R. de la facultatea de istorie din cadrul Universității „C.I. Parhon” din București.

Răscoala din 1907 a fost cea mai puternică manifestare a luptei revoluționare din România de la începutul veacului al XX-lea. V. I. Lenin a apreciat în mod deosebit răscoala aceasta, pe care istoricii burgheziei și moșierimii au ignorat-o sau au falsificat-o în mod intenționat.

Cauza principală a răscoalei a fost lipsa de pămînt a marii majorități a țărănimii, situație care făcea ca țărănii să depindă cu totul de moșier sau arendaș. De aceea, principala lozină a răscoalei din anul 1907 a fost

„Vrem pămînt”. Ceea ce caracteriza situația dinaintea răscoalei, constituind o cauză a acesteia, era înrăutățirea mereu crescîndă a condițiilor de viață ale țărănimii. În preajma anului 1907, dijma — partea din producție pe care țărănii erau obligați s-o dea boierului — ajunsese să fie una din două, adică jumătate din recolta dobîndită de pe pămîntul luat în arenda de pe moșieri (la sfîrșitul sec. XIX dijma era una din patru, adică un sfert). Pentru fiecare pogon ce-l aveau de muncit, mai erau obligați să facă 10-20 zile de clacă, neprimind decît mîncare. Trebuind să-și dea vitele la pășunat pe miriștile boierului, ei erau obligați să presteze și pentru aceasta alte numeroase zile de clacă, încît după fiecare vară se alegeau, drept răsplată a trudei, flămînzii și gol. În plus, țărănii li se mai cereau regulat rusfeturii — daruri în natură — a căror valoare se ridica uneori chiar la peste 200% față de dijma.

O altă cauză a răscoalei își are rădăcina în revolta țărăni-

lor față de înșelătorile la care erau supuși cu prilejul măsurătorii pămîntului și produselor, a încheierii socotelilor agricole, al plății muncii etc. De asemenea, țărănii erau foarte nemulțumiți de hrana proastă ce li se dădea la lucru de către proprietari și arendași, de atitudinea brutală a acestora, de schingiuirile la care erau supuși. La toate acestea se adăugau o administrație ticăloasă și asupritoare și o legiuire fiscală care punea toate greutățile pe umărul țărănimii nevoiașe și a muncitorimii.

La începutul anului 1907, gaze-

ta „România Muncitoare” scria: „La sate se petrec lucrurile cele mai înfiorătoare... țărănii duc o astfel de viață... înct, fără îndoielă, dacă lucrurile nu se vor îndrepta... vom intra în curînd într-o perioadă de agitație, de revoltă și de vărsări de sînge...”

În adevăr, în februarie 1907, sub imboldul avîntului mișcării muncitorești din țara noastră din anii 1905-1906 și sub influența directă a primei revoluții din Rusia din 1905, țărănimea din România, ajunsă la culmea disperării, a pornit împotriva moșierilor și arendașilor, să-și facă singură dreptate.

Clasele dominante au intervenit cu forța armată și au înăbușit în sînge răscoala. Neuitate rămîn însă pentru poporul nostru jertfele celor 11.000 de țărani răpuși de gloanțele burgheziei și moșierimii.

Visul țărănimii din România de a primi pămînt s-a împlinit abia acum zece ani, în 1945, după ce la cirna țării a venit un guvern democrat-popular. Astăzi, țărănii muncitori din țara noastră, ajutați de partid și guvern, trăiesc o viață nouă, la care au rivnit de veacuri pămîntii și strămoșii lor.

A R G E N T I N A

„Doresc să citec la rubrica „Răspundem cititorilor” un articol documentar despre Argentina de azi”, ne scrie tov. Ceampyru Stelian, elev din Alexandria.

Cu o suprafață de aproape 2.800.000 km² și o populație de peste 17 milioane locuitori, Argentina este — ca mărime — a doua țară din America de sud.

Din punct de vedere economic, în Argentina sînt remarcabile culturile cerealiere și stadiul înaintat al creșterii vitelor. Dar economia agricolă a țării, desfacerea produselor ei, depind într-un totul de export și de capitalul străin. În ajunul celui de al doilea război mondial, ea dădea 6% din întreaga cantitate de grîu și porumb produsă în lumea capitalistă, precum și peste jumătate din producția mondială de semințe de in.

Argentina dispune de importante resurse hidroenergetice, de zăcăminte carbonifere și petrolifere și alte resurse minerale, ca de pildă cositor, zinc, wolfram, aur și argint.

Baza industriei argentinienne o formează producția de textile, de făinoase, zaharoase, vinuri. Un rol considerabil îl joacă industria cărnii și exportul ei.

Deși țara are importante resurse arătate, poporul argentinian este sărac. Ca urmare a infiltrării în economia țării a capitalului străin — în principal a celui nord-american — mare parte din bogățiile Argentinei sînt pompate, sub formă de cîștiguri, de către monopolistii din S.U.A. Ei și-au pus ochii în special asupra zăcămintelor de petrol și uraniu. În legătură cu aceasta, sub presiunea maselor, o serie de ziare argentinienne au luat poziție, arătînd că „petrolul argentinian este în pericol”.

Cu toate acestea, cu sprijinul guvernului Peron, procesul de infiltrare a monopolurilor S.U.A. în economia Argentinei continuă. După cum a relatat zilele trecute ziarul „Neue Zürcher Zeitung”, în prezent au loc la New York discuții cu privire la crearea societății „Petropan” pentru exploatarea petrolului argentinian, majoritatea capitalului inițial aparținînd capitaliștilor nord-americani.

Un alt factor al greutăților prin care trece Argentina îl constituie politica de pregătiri războinice a guvernului.

Ani de-a rîndul, generalul Peron și colaboratorii săi (care au pus mîna pe putere în 1943 — în urma unei loviturii de stat militare), au încercat să inducă în eroare masele muncitoare argentinienne, așînd chipurile o atitudine așa zis anti-imperialistă și anti-americană, pretînd că ei împlinesc o „revoluție”, că „apără independența națională” și că, în legătură cu politica externă pe plan

mondial, ei ocupă o așa numită „poziție a treia”, între lagărul războinului și lagărul păcii. Realitatea infirmă toate aceste pretenții, deoarece, se știe bine, reacțiunea din Argentina se află înhămată și ea la carul politicii Washingtonului. Nici demagogia desăntălată, nici măsurile antidemocratice și antipopulare, mergînd adesea pînă la instituirea stării de asediu, nu pot stăvilii însă lupta maselor. În fruntea acestei lupte, se află Partidul Comunist din Argentina, care îndrumă clasa muncitoare și poporul argentinian să înfăptuiască pretutindeni o puternică unitate, creînd comitete de acțiune pentru cele mai diferite revendicări, cum sînt: apărarea salariilor și a dreptului la muncă, stăvilirea creșterii prețurilor și impozitelor, oprirea unei asemenea măsuri care este alungarea țărănilor de pe pămînturile lor, apărarea drepturilor sindicale și cetățenești, eliberarea deținuților politici, apărarea păcii.

PÎNĂ UNDE SE ÎNTINDE ATMOSFERA

Pentru a răspunde tov. Stoica Victor, elev din Ploești, la întrebarea: „Pînă unde se întinde atmosfera?”, ne-am adresat tov. N. Andrișoiu de la Observatorul de Fizica Atmosferei al Institutului Hidrometeorologic din Capitală, care ne-a dat următorul răspuns:

Prin atmosferă se înțelege amestecul de gaze care înconjoară pămîntul.

Înălțimea atmosferei nu poate fi delimitată exact, deoarece aerul se rarează treptat, cu cît ne depărtăm de scoarța pămîntului. Dacă înălțimea nu e cunoscută, e cunoscută în schimb greutatea care ne e indicată prin presiunea atmosferică. Pe baza cunoașterii presiunii s-a stabilit că între nivelul mării și înălțimea de 5500 m se găsește jumătate din cantitatea de aer a atmosferei. Cercetările ce se fac azi asupra atmosferei caută să stabilească modul cum variază compoziția chimică și fizică în toată grosimea acesteia. În acest scop se folosesc atît metode directe, cît și metode indirecte. Din prima categorie fac parte ascensiunile cu aeros-

tate și avioane, radiosondajele și rachetele. Cu ajutorul balonului s-a putut studia atmosfera pînă la o înălțime de 22 km; această ascensiune record a fost realizată la 30 ianuarie 1934 de un stratostat sovietic. Peste această înălțime s-au luat probe de aer cu ajutorul baloanelor pilot și a rachetelor. S-a putut constata astfel că compoziția aerului este și la înălțime la fel ca la sol, cu excepția apei, care la altitudini foarte mari lipsește cu desăvîrșire.

Lansarea unei radiosonde la Observatorul Aerologic Băneasa.

DESPRE OFTALMOLOGIA NOASTRĂ

La dorința exprimată de tovarășa Nina Dragomir, din comuna Gurbănești, raionul Lohiua, de a cunoaște în ce stadiu de dezvoltare se află azi în țara noastră cea ramură a medicinei care se ocupă de organul vederii, redacția noastră a primit din partea ton. conf. dr. Miron Miron, director adjunct al Institutului de Oftalmologie și director al Spitalului de ochi nr. 22 din Capitală, următorul răspuns.

In pas cu toate ramurile medicinei, și oftalmologia a făcut mari progrese în ultimii ani. Rezultatele deosebite obținute în această specialitate se datorează, în primul rând, înmulțirii cadrelor de oftalmologi, precum și creșterii numărului de staționare și spitale pentru bolnavii de ochi. Azi avem medici oftalmologi aproape în fiecare centru mai important și toate unitățile din aceste centre au fost dotate cu instrumentele și aparatele necesare pentru examinarea și tratarea corectă a bolnavilor. La specializarea acestor cadre au contribuit din plin Institutul de Oftalmologie, înființat în 1949, și Institutul pentru perfecționarea și specializarea medicilor, înființat în 1952.

Pentru a înțelege progresele realizate în ultimii ani de oftalmologia noastră, vom vorbi despre câteva dintre bolile de ochi cele mai răspândite în trecut. Printre ele se află și conjunctivita granuloasă sau trahomul. Despre ea, prof. dr. D. Manolescu spunea în 1939: „Trahomul, boala a săracilor, a mizeriei... atinge aproape exclusiv indivizii care trăiesc în condiții foarte proaste și cărora le lipsește totalitatea celor mai elementare noțiuni de igienă”. Prof. dr. D. Manolescu arăta, în continuare, că lupta împotriva trahomului ar fi trebuit să fie dusă prin: ridicarea standardului de viață, prin măsuri vizând ameliorarea condițiilor economice, igienice și culturale ale populației. Asemenea măsuri însă nu puteau fi luate

de către regimul burghez-moșieresc. Regiuni întregi — mai ales în nordul Moldovei și în Dobrogea — erau contaminate cu trahom; netratată, această boală ravajă sate întregi, trimițând în rândurile invalizilor mii și mii de orbi. Azi, în noile condiții de trai ale populației muncitoare și în noile condiții de asistență medicală, nu mai întâlnim decât foarte rar cazuri noi de trahom, pe care le vindecăm ușor cu ajutorul sulfamidelor și cloromicetinei.

Boala cea mai temută a ochilor, conjunctivita blenoragică, pe care o întâlneam atât de des în trecut la unii noi născuți, e azi aproape complet dispărută. Un mare rol în dispariția bolii l-au avut casele de naștere înființate în mediul rural, ale căror cadre se pricep să îngrijească din timp mamele bolnave și cunosc măsurile ce trebuie luate, îndată după nașterea copiilor. În vederea împiedicării îmbolnăvirii lor.

Educarea populației în sensul apelării la medic, atât în cazul îmbolnăvirii cât și preventiv, a făcut să se reducă foarte mult și pericolul pe care îl prezentau glaucomul (apa neagră), scrofuloza ochiului, și alte boli ce provoacă orbirea. Prin tratamente și, la nevoie, intervenții chirurgicale (în cazul glaucomului) ori prin izolarea copilului bolnav în spital și prin injecții făcute direct în ochi cu streptomicină, (în cazul scrofulozei ochiului) boltele acestea pot fi azi lesne vindecate.

Altă boală, cataracta sau albea dinăuntru ochiului, care apare în special la bătrâni, poate fi azi de asemenea ușor operată în orice spital de ochi din țară, bolnavii fiind scutiți să mai bată drumurile în orașele mari, cum erau silți înainte. Asemenea spitale există azi în fiecare centru regional și în multe centre raionale, iar medicii respectivi au căpătat o bună educație de chirurgi.

Ajutorul dat de știința sovietică și în special de școala savantului Filatov din Odessa a făcut ca și la noi să se practice azi în mod curent și cu succes înlocuirea corneei opace (de peți de pe lumina ochiului, produsă de boala sau accidente) prin corneă luată de la un cadavru.

De asemenea, numărul celor care își pierdeau vederea din cauza rănirilor ochiului cu păioase în timpul muncilor agricole a scăzut azi foarte mult, mulțumit tratamentului ce li se face.

Cele mai sus scrise arată și scurt și prezintă numai câteva din tratamentele diferitelor boli de ochi, tratamente cu ajutorul cărora cadrele noastre de oftalmologi luptă pentru sănătatea populației, în condițiile noi și din ce în ce mai bune puse la dispoziție prin grija partidului.

CÎTE PLANETE SÎNT ÎN UNIVERS ?

Cumaterialul de față, scris de tov. Malei Alexescu, asistent de astronomie la Observatorul astronomic popular al Sfatului Popular al Capitalei, răspundem tov. Priporae Nicolae, elev, comuna Telega, raionul Cîmpina, care și-a exprimat dorința de a citi un articol referitor la planetele existente în univers.

In astronomie, se înțelege prin planetă un corp întunecos care se învîrtește în jurul unei stele, primind lumină și căldură de la aceasta.

Soarele este și el o stea, adică un glob fierbinte de gaze cu temperatura foarte

ridicată, și care răspîndește lumină și căldură în toate direcțiile. În jurul său se mișcă nouă planete mari: Mercur, Venus, Pământul, Marte, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun și Pluton. În afară de acestea mai sînt cunoscute oca 2000 de planete mici, avînd diametrul cuprins între 1 și 760 km, care se învîrtesc la rîndu-le în jurul Soarelui.

Se vede de aici că Soarele, împreună cu planetele care se învîrtesc în jurul său (sateliții săi), formează un fel de familie, numită de astronomi sistemul solar.

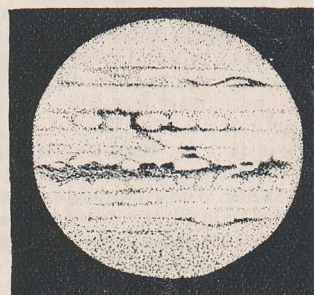
Dar nu numai Soarele are planetele sale; fiecare dintre stelele care se văd pe cer, cu

ajutorul lunetelor sau cu ochiul liber, este — ca să spunem așa — un Soare, și întocmai ca Soarele nostru are probabil planetele sale. Unele dintre stelele acestea sînt de sute și chiar de mii de ori mai mari decît Soarele și răspîdesc în jurul lor valuri uriașe de lumină și căldură.

Faptul însă că par atât de mici (nici cu lunetele stelele nu se văd mai mari), se datorește distanțelor uriașe la care se găsec față de noi; însăși lumina, care face cite 300.000 km pe fiecare secundă, călătorește mulți ani — zeci, sute și chiar mii — ca să ajungă pînă la noi.

De aici se vede imediat dificultatea de a descoperi planetele care eventual se învîrtesc în jurul diverselor stele: planetele nevînd lumină proprie ci restrîngînd doar o parte foarte mică din lumina stelei, au o strălucire extrem de redusă în comparație cu a stelei în jurul căreia gravitează și nici cele mai puternice instrumente n-ar reuși să le facă vizibile.

S-a ajuns totuși să se demonstreze că și în jurul stelelor se găsec planete. Deși acestea nu

Planeta Jupiter.

au fost văzute direct, existența lor a fost dovedită prin calcul, în felul următor: se știe că un corp atrage pe celelalte în virtutea unei forțe bine cunoscute: forța de atracție universală. Soarele, de exemplu, atrage Pământul, făcîndu-l să graviteze (să se rotească) în jurul său; dar și Pământul atrage Soarele cu o forță oarecare.

Un asemenea raport de atracție există și între stele și diferitele lor planete satelite. Prin observații extrem de precise, astronomii au reușit să prevadă pentru multă vreme înainte drumul pe care-l va urma o planetă respectivă, trecînd cînd într-o parte, cînd într-alta față de acesta. Aceste neregularități — perturbații, cum le numesc astronomii — au dus la concluzia că pe lângă stelele respective se găsec corpuri mai mari sau mai mici, care deranjează steaua respectivă de pe drumul ei normal, în linia dreaptă, prin atracția pe care o exercită asupra ei. Studiul matematic al acestor perturbații a arătat că ele sînt produse de planete care se găsec în jurul stelelor, ca și cele din jurul Soarelui nostru.

Din mărimea abaterii mișcării stelei se poate deduce masa sateliților stelei. S-au găsit astfel stele avînd sateliți de ordinul de mărime al planetei Jupiter, sateliți care din cauza micii lor mase nu pot fi decît corpuri întunecate.

Dintre planetele care gravitează în jurul soarelui, unele sînt mai apropiate, iar altele mai depărtate. Mercur, de exemplu, se găsec la 58 milioane de km față de Soare, iar Pământul, la 150 milioane km. Cea mai depărtată dintre ele este planeta Pluton, care se găsec la aproape 6 miliarde de km față de Soare. La această distanță uriașă, Pluton își completează drumul său în jurul Soarelui într-o perioadă de 248 de ani și 157 de zile, mișcîndu-se cu cite 5 km în fiecare secundă. Pluton a fost măsurat de către astronomii sovietici. Ei au arătat că diametrul planetei măsoară 5.870 km (ceva mai puțin decît jumătate din diametrul planetei noastre). La distanța la care se găsec, Pluton primește o cantitate infimă de lumină și căldură; de aceea, pe suprafața planetei domnesc un frig de -220 grade Celsius, viața fiind cu totul imposibilă.

În vederea cunoașterii temperaturii și umezelii diferitelor părți de aer, se folosesc radiosondele. Aceste aparate transmit printr-un post de radio datele de temperatură, umezeală și presiune ale diferitelor părți de aer pe care le străbat. În felul acesta s-a stabilit că atmosfera e alcătuită din troposferă și stratosferă, precum și dintr-un strat de trecere între ele — tropopauză.

În troposferă temperatura scade în mod obișnuit o dată cu înălțimea. Pătura aceasta de aer se întinde de la sol pînă la o înălțime unde temperatura e constantă; la pol, limita ei se află între 7-8 km iar la ecuator între 16-18 km. Cuprînzînd cea mai mare parte din atmosfera și aproape toată cantitatea de apă, ea e în același timp locul unde se produc mișcările verticale ale aerului și procesele de condensare și evaporare ale apei.

Spre deosebire de troposferă, stratosfera se caracterizează prin aceea că temperatura aerului dintr-însa rămîne constantă cu înălțimea. În această pătură nu au loc mișcări verticale ale aerului, dar se dezlănțuie în schimb vînturi puternice, în sens orizontal. La înălțimea cuprînsă între 10 și 30 km, se află în stratosferă un strat de ozon care are un rol decisiv pentru menținerea vieții pe pămînt. El absoarbe din radiația

soarelei acele radiații ultraviolete periculoase pentru dezvoltarea vieții și, în același timp, împiedică răcirea pămîntului, absorbînd radiația calorică emisă de acesta.

De la 80 km în sus atmosfera se caracterizează prin proprietăți electrice deosebite, datorită faptului că aerul este puternic ionizat. Această parte a atmosferei se numește ionosferă și prezintă o mare importanță pentru transmiterea undelor electromagnetice la distanță. Studiul ionosferei se face azi numai prin mijloace indirecte (reflectarea undelor electromagnetice pe diferite straturi ale ei).

Printre alte mijloace indirecte de studiere a atmosferei mai sînt: propagarea sunetului care ne dă indicații asupra structurii ei ternece, meteorologii, observațiile crepusculare care arată prezența aerului la înălțimea de 700-800 km (asemenia determinări a făcut încă din 1923 savantul sovietic Pezenkov), analiza spectrală și aureolele polare. Acestea din urmă nu reprezintă altceva decît un fenomen de luminiscentă a aerului, provocat de particule încărcate electric ce vin de la soare. Înălțimea la care se produc aureolele polare variază între 80 și 1000 km, arătînd astfel că și la această din urmă altitudine mai există încă aer.

POPOSIND ÎN SATELE CIANGĂILOR

Răspundem tovarășului Ion Dumitrescu, elev din comuna Arsache, raionul Giurgiu, regiunea București, care se interesează în mod deosebit de problemele de folclor.

De-a lungul văii Siretului, răsfrate pe dealurile ce se întind de la Adjuș și tocmai pînă-n sus, spre Pașcani, călătorul întâlnește o serie de sate a căror populație este cunoscută, de multă vreme, sub numele de ciangăi. Această populație, a cărei prezență e confirmată în vechi documente, prezintă unele particularități, din punct de vedere lingvistic, al portului, al creațiilor lor

prinse în 1949 de secția din Cluj a Institutului, în iarna lui 1953 colectivul de cercetători a fost lărgit cu specialiști cunoscători ai folclorului moldovenesc, organizîndu-se culgeri temeinice în satele ciangăiești, culgeri care au dus la cunoașterea mai apropiată a specificului acestei populații. În ultimii doi ani s-au cules cam două mii de piese de folclor muzical și literar, precum și material informativ în legătură cu obiceiurile, tradițiile, limba, portul și jocul acestei populații.

Dialectul ciangăiesc, așa cum se prezintă el, manifestă diferențieri de la sat la sat, avînd caracteristici proprii atât maghiare, cât și românești. De altfel, în unele sate ca Fărcașeni, Luizi Călugăra, Valea Seacă, Valea Mare, Gioseni, Galbeni, ciangăii sînt bilingvi, vorbind cu aceeași ușurință atât dialectul lor propriu, cit și limba română. Cercetătorii au înregistrat pe bandă de magnetofon frumoasa baladă a „Mesterului Manole” cîntată atît în românește, cit și în dialectul ciangăiesc, de țărancă muncitoare Varvara Văcaru din satul Galbeni. Moș Giurgu Antal din Valea Seacă a cîntat balada haiducească „A Radului” și a povestit cu aceeași ușurință, în ambele limbi, cîteva basme — printre care și basmul „Frunoașă lumii”. De altfel, și în conținutul acestor creații artistice populare se fac simțite elemente folclorice comune maghiare și românești, armonios împletite.

În ce privește portul ciangăiesc, el își are însușite puternic caracteristicile moldovenesti (cămașa lungă, țărta și bonita înflorată în culori vii la bărbați, iar la femei înramele bogate, țile cu alțițe măiestrit lucrate și fote înguste, țesute la război). În cromatica vie a căsătorilor se pot însă vedea influențe ce amintesc de rusul și verdele puternic al costumului popular maghiar, observîndu-se totodată aceste influențe și în folosirea cu preferință a cizmeilor, atît de bărbați cit și de femei.

Un fenomen foarte interesant a fost observat în jocul ciangăiesc, care, pe o melodie de ceardăș, execută pașii tradiționali hore românești. Iar în dansurile pe care ciangăii le joacă duminică în bătătura satului, înțîneste — alături de sirba, bătuta ori corăbeasca românească — și mोगhiorușca ori ceardășul unguresc.

Obiceiurile lor, tradițiile de nuntă și înmormîntare prezintă aceleași expresii de întrepătrundere a caracteristicilor naționale românești și maghiare, rezultate dintr-o îndelungată și pașnică conviețuire a acestor populații.

Pe ulița satului ciangăiesc, într-o zi de sărbătoare.

artistice, al religiei, care îi apropie atît de maghiari cit și de romîni.

Au fost emise — atît de istoricii maghiari, cit și de cei romîni — multe ipoteze în ceea ce privește originea ciangăilor, de multe ori contradictorii; ele arătau că acest grup ar fi venit odată cu migrația unor popoare asiatice, probabil între anii 450-1.200, și s-ar fi stabilit în curbură Carpaților, pe văile Oituzului, Uzului și Trotusului. Catalizată apoi de misionarii trimiși de Vatican, ciangăii și-au păstrat unele caracteristici lingvistice maghiare, manifestînd totodată — în urma conviețuirii de secole cu populația băștină — unele caracteristici, în jocul și cîntecul lor, care îi aseamănă mult moldovenilor.

Pentru Institutul de Folclor, preocupat îndeaproape de cunoașterea și studierea folclorului minorităților naționale din țara noastră, fenomenul acesta de împletire strînsă a unor caracteristici naționale deosebite, oglindite în arta lor, a prezentat un interes deosebit, făcînd obiectul unor studii de folclor comparat. După primele cercetări, mai sumare, între-

Povestea unui tablou

În 1948, la prima expoziție regională de arte plastice din Cluj, o pinză reținea în mod deosebit atenția vizitatorilor mai mult prin noutatea tematicii decât prin calitatea rezolvării sale plastice. Pe o stradă scăldată în lumina crudă a amiezii, se înșirau, solemn și festiv, câteva care încărcate cu grâne, a căror trecere era salutăată cu sincer interes de cei cițiva cetățeni aflați prin apropiere. În ciuda compoziției sale cam retorice, de panou, în ciuda stîngăciilor de desen și colorit, lucrarea aceasta, intitulată „Predarea griului”, transmitea, prin diferitele atitudini ale personajelor sale (țărani din căruțe, mîndri și gravi, pătrunși de importanța acțiunii lor, orașenii — muncitori mai ales — bucuroși, entuziaști), conținutul adînc patriotic al semnificativului act cetățenesc ce-l constituie predarea cotelor. Erau evidente și meritorii căutările pictorului de a surprinde un aspect tipic al realităților noastre noi, de a-și individualiza eroii, de a le da viață autentică, ferindu-i de tratarea idilică ce ar fi golit tabloul de adevăr. Și trăsătura aceas-

Detalii din tabloul „Critica”.

ta, care anunța perspectivele unei juste dezvoltări spre o pictură realist-socialistă, poate fi regăsită în mai toate lucrările pe care le-a dat de atunci tînarul pictor clujean.

Numele artistului, astăzi bine cunoscut iubitorilor de artă din țara noastră, este Abodi Nagy Bela. L-au făcut cunoscut lucrările sale de calitate: „Bunica”, expusă în 1949 la Moscova, „Mitingul de protest” din anul 1952, reușita compoziție „Arestarea lui Fonagy”, care a fost distinsă în 1953 cu Premiul de Stat, și, în sfîrșit, tabloul „Critica” din ultima anuală, despre care ne vom ocupa mai pe larg în rîndurile de față.

Discuțiile vii prilejuite de anuală, cronicile plastice apărute în coloanele presei noastre, au semnalat, pe lîngă unele aspecte pozitive ale actualei etape de dezvoltare a plasticii noastre și tendința periculoasă a unor artiști de a căuta și reflecta din viață numai aspectele sărbătorești, ignorînd tocmai esența vieții noastre: patosul muncii închinată învingerii piedicilor ce stau în calea construirii socialismului, lupta încordată dintre vechi și nou. Cu atît mai valoroasă este prezența, în mijlocul a numeroase lucrări care înfățișează viața numai în zilele de sărbătoare, a tabloului pe care Abodi Nagy Bela și l-a intitulat simplu: „Critica”.

Înțelegerea de către pictor a semnificației acestui fenomen tipic al vieții noastre, motor al mersului nostru înainte, l-a făcut să abordeze cu curaj tema aceasta complexă, care pretinde o profundă și subtilă cunoaștere a psihologiei umane, precum și largi posibilități plastice de a reda această varietate de reacții sufletești. Tabloul este, desigur, cunoscut multora din cititorii noștri: pe băncile de lemn ale unei modeste săli de ședințe, probabil nu departe de hala respectivei întreprinderi, s-au adunat cițiva tovarăși pentru a-și discuta problemele muncii lor. S-a înserat, amurgul pătrunde pe fereastra din dreapta, și în sală s-a aprins un bec ce luminează slab adunarea. Din fund (lucrarea este astfel compusă încît spectatorul are în față întreaga sală, ca și cum s-ar afla la masa celor ce conduc ședința) un muncitor s-a ridicat și-i adresează cuvîntul unui tovarăș al său, așezat mai în față. Și iată că, fără a-i asculta vorbele, noi înțelegem pe deplin — din atitudinea personajului, din brațele sale întinse frățeste înainte, din chipul său pe care se reflectă și neînduplecarea în fața greșelii, dar și înțelegerea, dorința sinceră de a-și ajuta tovarășul — toate cîte i le spune. Înțelegem la fel de limpede și replica mută pe care i-o dă cel criticat, care, cu coatele sprijinite de genunchi, cu privirea pironită într-un loc nedeslușit, pare să înceapă a înțelege — fără a fi pe deplin convins — că tovarășii lui au dreptate, că el a greșit, într-adevăr, serios. Din expresia acestor doi eroi centrali — ca de altfel și din expresiile celorlalte personaje, de care ne vom ocupa mai jos — se deslușește întreaga semnifica-

Pictorul Abodi Nagy Bela, în atelierul său.

ție a criticii constructive, tovarășești făcută din dorința sinceră de a ajuta pe cel ce a greșit.

Geneza, foarte interesantă, a acestui tablou ne arată care a fost drumul parcurs de artist pînă la cristalizarea concepției artistice a lucrării sale.

Plecat în 1952 la Reșița pentru a se documenta în vederea unei teme ce-l frămînta mai demult — predarea drapelului de producție de către o mare întreprindere metalurgică celeia care l-a cîștigat — Abodi Nagy Bela a petrecut vreme mai multă printre muncitorii reșițeni. Pentru artistul care a fost învățător într-un sat și care își alesese pînă atunci cu predilecție teme din viața țaranilor, lumea muncitorilor reșițeni constituia ceva nou și interesant. Pictorul cunoscuse și anterior muncitori metalurgiști: pentru tabloul „Mitingul de protest” se documentase în uzinele metalurgice clujene. Dar cînd e vorba de o cetate a oțelului, cum e Reșița, lucrurile se prezintă

altfel. Ceea ce te izbește mai întîi cînd pătrunzi aci este, desigur, gigantismul mașinilor, tensiunea dramatică, ritmul încordat al muncii desfășurate în decorul acesta fantastic. Abodi Nagy Bela a știut însă să depășească această primă impresie și să vadă pe cel care stăpînește tot acest uriaș univers de metal clocotitor, a știut să găsească omul. Pe acesta l-a urmărit el, zile și săptămîni întregi, cu carnetul de schițe în mînă, nu pentru a-i reproduce doar trăsăturile chipului, ci pentru a-i surprinde profilul moral, gîndurile și simțămîntele sale. Abodi s-a întors acasă, cu cîteva caiete de schițe. Dar mai ales cu sufletul plin de acești oameni simpli și dintr-o bucată.

Într-o zi, după terminarea orelor de muncă, pictorul a nimerit întâmplător într-o mică sală în care cițiva muncitori, probabil membrii unei grupe sindicale, au ținut o scurtă ședință de producție. Artistul povestește și azi cu emoție cît de mult l-au impresionat discuțiile ce au avut loc atunci: curajos și deschis, muncitorii reșițeni au criticat fără rezerve pe un inginer și pe un maistru ai lor, ale căror lipsuri frînaseră activitatea întregii secții. Critica lor aspră, făcută cu intenția evidentă de a îndrepta o situație, de a-și ajuta efectiv tovarășii, oglindea sufletul nou, etica nouă a acestor oameni. Și acest lucru a dorit să-l prindă Abodi pe pinza sa.

În primele sale schițe de compoziție, concepția artistică a lucrării nu se limpezise bine, semnificația adîncă a criticii nu fusese dezvăluită în esența ei. Cel căruia i se adresa critica era un om mai în vîrstă, (așa cum se poate de altfel observa și din această primă schiță în ulei) și părea copleșit sub greutatea învinuirilor aduse: privea în pămînt, cu umerii căzuți, cu brațele atîrnînd fără vlagă pe genunchi. Pictorul a înțeles însă că critica aceasta este slăbită prin faptul că e adresată unui om mai

Una din primele schițe de compoziție ale tabloului „Critica”.

ABODY NAGY Bela:

Critica

bătrîn, care ar fi putut greși și datorită vârstei sale. Și nici reacția personajului nu era justă, întrucît menirea criticii este nu de a demobiliza omul, ci de a-l pune pe gînduri, de a-l ajuta să se îndrepte. Și atunci, eroul principal al tabloului a căpătat o altă înfățișare: artistul l-a conceput ca pe un tînăr cu un fond bun, în care colectivul avusese multă încredere, fapt pentru care i se încredinșaseră unele sarcini însemnate. Iată însă că el a greșit, i-a dezamăgit, întrucîtva, pe tovarășii săi și pentru aceasta ei îl trag la răspundere — cu neînduplecare, dar și cu dragoste tovarășească. Pictorul a izbutit să dea o imagine veridică, adînc umană a acestui tînăr care, așa cum se întîmplă în viață, nu poate accepta dintr-o dată criticile aduse, dar pare frămîntat, răscolit de ceea ce i s-a spus. De astă dată, personajul nu mai privește distrus în jos, ci în toată atitudinea lui deslușești perspectivele transformării sale.

Conflictul dramatic pe care tabloul îl prezintă a căpătat mai multă intensitate cînd și celălalt erou principal — muncitorul care critică — a devenit mai limpede în concepția artistului. La început (vezi schița de compoziție) acesta avea o ținută declamatorie: cu un braț întins acuzator către cel ce greșise, el vorbea cu fața spre conducătorii ședinței, cu o „principalitate” rece și lozincardă, lipsită de căldură tovarășească. În ultima formă a lucrării, muncitorul acesta — care își întinde prietenește și plin de înțelegere brațele către tovarășul său, privindu-l cald, deși plin de reproșuri — este admirabil umanizat.

O dată rezolvată, din punct de vedere al conținutului, problema celor doi protagoniști ai tabloului, pictorul a avut de făcut față unei alte probleme, nu mai puțin dificilă: cea a caracterizării psihologice a participanților la ședință. Aceștia nu trebuiau să aibă în tablou un simplu rol de figurație pasivă, ci trebuiau să susțină scena, să participe efectiv la cele ce se întîmplă. Unul din meritele de seamă ale lucrării lui Abody Nagy Bela este de a fi izbutit să creeze o serie de personaje vii, adînc individualizate, care reacționează diferit fiecare, conform personalității sale, la scena criticii. Iată-l, de pildă, pe cel de lîngă tînărul muncitor criticat. E un meșter mai în vîrstă, pe care îl ghicești bun specialist, om cinstit, dintr-o bucată, care are un cuvînt greu în secție (dovadă e și amănuntul surprins cu finețe de pictor: în spatele lui, un tovarăș l-a prins de braț, parcă cerîndu-i părerea, sprijinindu-se de el). Bătrînul s-a tras mai la o parte și se uită cu o privire plină de reproșuri, nedumerit, la cel ce a greșit, parcă nevenindu-i să creadă că tînărul acesta — poate calificat chiar de el — are asemenea lipsuri. Lîngă bătrînul meșter, alți doi muncitori privesc cu interes, cu curiozitate chiar, scena — unul, dornic să cunoască reacția celui criticat, celălalt mai rece, mai rezervat. În spatele acestui grup se află un om matur, calm, ponderat, care are ceva din înțelepciunea domoală a muncitorului provenit din mediul țărănesc, și o față care privește aspru și neînduplecat (e interesant că, în prima varian-

ta a lucrării, nu exista nici un personaj feminin — ca și cum femeile ar lipsi și din întreprindere — lucru pe care pictorul l-a corectat apoi, aducînd în tablou cîteva chipuri de muncitoare). În fundul sălii, un grup de muncitori discută cele petrecute, doi dintre ei parcă neconvinși de justetea criticilor aduse, alți trei (ale căror capete se disting vag) comentînd scena nu prea principial (așa cum se întîmplă încă, din păcate). Prim-planul din stînga lucrării ne înfățișează un personaj care privește bănuitor, neîncercător, către cel criticat, în timp ce, alături de el, un alt tovarăș, pînă atunci nu prea atent la cele ce s-au discutat (probabil că uneori și-a strecurat pe furiș privirile pe ziarul ce-l are în mînă), trezit de spusele celui ce are cuvîntul, ar vrea să adauge și el ceva. În spatele lor, un tînăr, probabil bun prieten al celui ce vorbește, privește plin de încredere către acesta, confirmîndu-i parcă criticile, iar o femeie mai în vîrstă de lîngă el se uită îndurerată la tînărul criticat. În sfîrșit, încă cîteva figuri neclare în fund, chipul unui ucenic care-și întoarce, curios, privirile către cel ce vorbește — și iată laolaltă toate personajele tabloului analizat.

Toată această tipologie umană, artistul a transpus-o pe pînză cu mijloace plastice sobre, într-un colorit discret, în care domină brunul, albastrul închis, verdele, ocrul (acțiunea se petrece seara, într-o încăpere puțin luminată, iar oamenii sînt îmbrăcați în haine de lucru). Evitînd efecte cromatice stridente, pictorul nu s-a ajutat

totuși suficient de lumină și culoare: concepînd lumina ca pornind de la un bec slab ce luminează de sus sala, el a distribuit-o difuz, lipsind lucrarea de strălucirea pe care i-ar fi dat-o o sursă concentrată de lumină.

În general, compoziția suferă prin aceea că toate personajele pînzei — atît cele centrale, între care are loc conflictul direct al scenei, cît și cele secundare — sînt egal tratate din punct de vedere plastic. Lipsa de accent plastic asupra protagoniștilor scenei face ca conflictul să fie mai greu de sesizat de ochiul spectatorului; nu ești reținut de miezul lucrării, ci ești atras, în egală măsură, de oricare alt colț al pînzei. Faptul că autorul nu s-a servit de diverse mijloace plastice — ținînd fie de compoziție, fie de tehnica propriu zisă — pentru a sublinia ideea lucrării, întrucipat mai ales de cei doi eroi principali, a dus la o oarecare monotonie a tratării. Și poate că autorul ar fi trebuit să insiste mai mult asupra desenului și detaliilor, asupra diversității trăsăturilor fizice ale personajelor, care seamănă pe alocuri prea mult între ele.

Tabloul lui Abody Nagy Bela rămîne totuși unul dintre cele mai valoroase din expoziția anuală 1954 și semnificativ pentru drumul plastice noastre. Iubitorii de artă așteaptă cu interes și încredere viitoare creații ale pictorului clujean, mărturii artistice de valoare ale vieții noastre noi, și, în același timp, mărturii ale unui autentic talent.

Sanda FAUR

„Vom avea și noi asemenea generatori atomici!” Cu mult interes, acești studenți ai Institutului Politehnic din București urmăresc în revista „Tehnica molo-
dioji” un articol în legătură cu energia nucleară.

Fotografie de Tadeu CIOȘ

Mîna de fier

de Ferencz LÁSZLÓ

— schiță satirică —

Bozsik intră țănoș pe poarta fabricii, uitîndu-se cu coada ochiului la ceasul portarului: șase și un sfert. Hm, la ora asta îl găsește de obicei singur pe directorul Dékány. Păcat că e plecat la București. Dacă ar fi fost aici, ar fi discutat cu el prietenește despre rezultatele deplasării sale. I-ar fi zugrăvit în culori vii cît de mult sînt admirate măsurile energice luate de Dékány și, în general, „stilul său de guvernare a uzinei”. Și cu această ocazie ar fi putut să șoptească la urechea înțeleghătoare a directorului că a trebuit să întîrzie cîteva zile, oprindu-se la niște rude. Dar ce să faci, dacă-i plecat la București!... Dékány îi spusese dinainte, confidențial, cînd va pleca și ce o să-i spună ministrului...

— Noroc — răspunse Bozsik la salutul portarului. Ce mai nou?

— Apăi, tot ca pîn-acum, tovarășe Bozsik. Iacă, eu cu gura asta păcătoasă în picioare... Dar la fabrică zarvă mare! Ehei, tocmai ședința plenară, de vreo două ceasuri, căci e lucru mare, să știți...

— Mă grăbesc, baci Mihoc! — îl opri cu un gest nerăbdător șeful secției de aprovizionare, arătîndu-i servieta îndesată. Apoi, cu pași elastici, o porni înainte.

„Ce ți-i și cu vremurile de azi!”... — oflă adînc. Oamenii au și uitat bunul obicei de altădată de a nu vorbi decît dacă sînt întrebați. Ca și hoșorogul ăsta de Mihoc! Pe vremuri? Saluta cum se cuvine, ba mai lovea și din călcîie, așteptînd poruncile. Iar azi, îți flocărește verzi și uscate despre treburile fabricii... Auzi, domnule! Șeful aprovizionării să afle de la portar ce s-a întîmplat la fabrică în timpul cît era pe teren! Are să le afle el toate, însă din gura competentă a contabilului-șef. Deși, la drept vorbind, nu se putea întîmpla nimic neobișnuit în fabrică. Slavă domnului, domnește cea mai deplină liniște, căci Dékány să ne trăiască, are o mîna de fier...

Dar ce o mai fi și ședința asta? Și tocmai în lipsa lui Dékány? Ia te uită, sala tixită! Ei bine, o să se așeze în ultima bancă; și așa, tot om de seamă rămîne.

Hm, la masa prezidiului stă Varga, secretarul de partid, și Deleanu, președintele sindicatului, ar alături de ei, un tinerel necunoscut. Cine să fie? După înfățișare pare a fi un activist de partid. O fi de la comitetul orășenesc sau chiar de la regiune... Desigur, profitînd de absența directorului, Varga ăsta, care-și bagă nasul în oate și n-are astîmpăr să stea rumos la sediul organizației de partid, a adunat cu mare tîmbălău umea la o ședință plenară, cheiînd și pe cel de la partid. Da, furisînd ăsta de Varga nu-și mai ocape în piele, Noroc că Dékány îl ține-n friu cu mîna lui de fier. — a șoptit în mod confidențial Dékány, că, de astă dată, imediat e ajunge la București, se duce

drept la ministru și-i va pune la punct pe toți dușmanii săi, care-i bagă bețe în roate. Mda, amice, degeaba flocărești tu în ședințe plenare, de vreme ce Dékány se află la ministru și se va întoarce cu o mîna și mai tare...

Se pare că ședința e pe sfîrșite. Dacă s-ar fi putut așeza lîngă șeful-contabil, ar fi aflat într-o clipită ce s-a pîlăvrăgit pînă acuma. Desigur, iar despre mărirea producției, căci Varga nu se plictisește de bazaconiile lui și pune mereu aceeași placă de gramofon...

Dar, ia te uită! Cine naiba o mai fi și fata asta cu limba ascuțită, care face cu ou și cu oțet secția de planificare? Deh, n-are importanță, una din gloată... Se cunoaște că nu-i acasă Dékány și al de ăstia ca Varga asmut oamenii unul contra altuia... Iată-l acum și pe moș Dragomir! Ia uite și pe cîrcotașul ăsta, tocmai potrivit pentru coșciug, cum mai sare cu vorba! Cu un picior în groapă și tot îi mai place să muște în carne vie. Cică din vina planificării lăcătușii au rămas jumătăți de zile fără lucru...

Mare tragedie! Dar, firește, compromiterea oamenilor de vază îi convine lui Varga, care mai bine rămînea dracului acolo, la atelierele C.F.R., de unde l-au adus pe capul nostru!... Și tînărul necunoscut tace într-una... Are fața blîndă, nu-i vorbă, dar cu ce siguranță stă la masa prezidiului, de parcă a lui ar fi fabrica!... Așa-s activiștii ăstia de partid: nu știu nicodată ce să crezi despre ei! După ținută, trebuie să fie cel puțin activist regional. Și dacă e așa, n-ar strica de loc să ia cuvîntul și șeful aprovizionării!...

— Cine mai vrea să ia cuvîntul? — întrebă Deleanu, care conducea ședința. Bozsik ridică mîna.

— Dragi tovarăși — începu el, sigur de sine. Regret că nu pot să vă prezint o dare de seamă reglementară, dar știți cu toții că abia de-o jumătate de oră am sosit. Și, firește, de la gară m-am grăbit să ajung imediat la fabrică. Totuși vă pot raporta cu bucurie că, deși am îndurat opt zile grele pe teren, munca mea a fost încununată cu succes. Am obținut urgentarea supapelor de aramă. Nu-i cazul să descriu amănunțit sforțările multiple depuse la locurile în drept; modestia mea mă oprește să mă laud. Fapt e însă că în curînd vom primi supapele. Cît privește activitatea generală a secției de aprovizionare, există anumite lipsuri... Da, există! Ca șef al secției țin și cu această ocazie să fac uz de arma minunată a autocriticii. Știm doar bine, tovarăși — Bozsik se uita drept în ochii activistului de partid — că fără autocritică nu există progres. Trebuie deci să constat că în munca noastră nu s-a manifestat îndeajuns elanul de mare anvergură, îmbinat cu o principialitate necruțătoare! Dar lucrurile au început să se schimbe. Dovadă e deplasarea mea actuală. Și, de va

fi nevoie, mă voi deplasa în viitor orișunde, pentru urgentarea aprovizionării!

Cum? Nimeni nu aplaudă? În loc de aplauze — care de obicei răsuna după ce directorul Dékány bătea primul din palme — se lăsă o liniște rău prevestitoare. Nici nu-i de mirare, dacă lipsește Dékány, iar oamenii sînt ațîțați de Varga... Ei, poftim! Nătărăul ăsta de Dragomir profită de ocazie. Se ridică și acum! Cu adevărat drac împielit. Înțeapă și cu glasul:

— Sînt de părere, tovarăși, că ceea ce am auzit din gura șefului aprovizionării este autocritică cum sînt eu mitropolit... Începu Dragomir răsucindu-și mustața ascuțită, apoi se întoarse către Bozsik: „Spune, mai bine, ce-i cu bidoanele de oxigen? Ce-i cu noile pistoale de nituit?... Ți-o spun în față: aprovizionarea lucrează mizerabil! Ți-am spus-o și rîndul trecut, după care am fost mutat la fierărie, cu toate că sînt lăcătuș de patruzeci și cinci de ani. Dar să iei aminte că, chiar de-aș fi mutat în iad, tot nu mi-aș pune lacăt la gură!”

Bozsik simțise încă de la primele cuvinte un ghimpe în inimă, apoi o furnicătură afurisită în picioare. Răbdare și sînge rece! — cerca el să-și potolească nervii. Lui nu i se poate imputa nimic; măsurile disciplinare sînt luate de Dékány, iar pe acesta nimeni n-o să-l tragă la răspundere.

— Cînd ai de gînd să ne dai plăcile cele subțiri pe care le așteptăm de săptămîni de zile? — tună vocea de bas a lui Hárangozo, cunoscutul fruntaș de la lăcătușerie. — Am mai urgentat și la directorul Dékány, spunîndu-i verde în față, părerea mea. Și cu ce credeți că m-am ales? Directorul m-a șters de pe lista de premii.

Dar asta ce-o fi? I-au asmuțit și pe puști? Ce vrea și mucosul ăsta?

— Noi, elevii, n-am primit nici pînă azi halatele — spuse cu o voce sfioasă un băiat grăsuț de la strungărie. Cînd ne-am dus să ne plîngem, ni s-a spus că niște... mucosi ca noi să nu-și vîre nasul în treburile oamenilor mari. Căci am putea-o păți... Da, așa a spus tovarășul Bozsik.

Varga se aplecă spre activistul necunoscut, explicîndu-i ceva.

„Mă ponegrește! De multă vreme mă paște el, dar Dékány nu mă lasă...” — chibzui Bozsik, mușcîndu-și buzele. Curat complot! Au scormonit și fleacul ăsta cu halatele! Firește că a fost o prostie că el care-i atît de prudent în toate, a avut o astfel de ieșire. Dar așa-i omul, cîte o dată nu se poate stăpîni. În vremurile bune de altădată, era un singur stăpîn: domnul Mányoki. Pe atunci, nu te sinchiseai de ce spunea cutare sau cutare zdrențăros. Ce mai! Nici n-aveau voie să-și deschidă pliscul, decît dacă voiau să zboare. Azi? Fiecare nespălat se crede stăpîn al fabricii... Dar nu-i încă nici un bucluc. Dékány a aprobat această economie cu halatele elevilor...

În acest moment, s-a ridicat blondul acela necunoscut. În ciuda feței sale blînde, avea o voce neașteptat de energică:

— Din cele expuse de tovarășii reiese clar că gîtuirea criticii a frînat elanul muncii în fabrică. Iar partidul ne învață că nu pot fi tolerați în posturi de răspundere oameni care privesc cu dușmănie criticile venite de jos!...

Ce mai aplauze! Desigur, oamenii au înțeles că activistul fă-

cuse aluzie la el. Noroc că nu de alde asemenea activiști depinde poziția unui șef de secție. Nu, zău! În chestia conducerii fabricii, Dékány nu îngăduie nici un amestec străin. Cîntă numai, tinere, cîntă cît ai vrea, că din broșură le-ai învățat pe toate...

— ...Iată, bunăoară, secția de aprovizionare — continuă necunoscutul pe un ton calm, dar hotărît. E interesant că comanda supapelor de aramă s-a făcut cu o întîrziere de două luni. De altfel deplasarea pentru urgentarea comenzii n-avea rost, căci întîrzierea nu de acolo, ci de aici a pornit...

Dar asta de unde naiba o mai știe? Numai de la Varga, care le miroase pe toate! Dar se vede că nici ăla nu știe că întîrzierea comenzii s-a făcut cu aprobarea lui Dékány, pentru a scoate un bilanț trimestrial frumos, în care nu figurau încă sumele ce trebuiau să fie plătite pentru supape. Dar ce-l privește asta pe un activist de partid? Auzi, cică n-a fost nevoie de deplasare! Oho, amice, asta o judecă directorul. Asta nu-i politică, nu-i teorie învățată pe dinafară, ci chestie de conducere a fabricii! Totuși, nu-i spre folosul lui că activistul acesta de partid — și încă de la regiune, căci acum e sigur că-i de la regiune! — aude astfel de lucruri despre activitatea sa. Dar n-o să iasă nici un rău din asta. Nu-i pentru prima dată că deșteptii de alde Varga răscolesc liniștea fabricii; dar și de astădată Dékány, cu mîna lui de fier, are să-i pleznească peste bot. Cînd Varga a încercat cîte o dată să deschidă gura mai mult decît se cuvenea, Dékány a lovit cu pumnul în masă: „Aici eu poruncesc!”... Deh, se pricepe el să dezarmaze și un activist prea zelos. Da, pe Dékány te poți bizui oricînd, e om dintr-o bucată. Are mîna de fier, dar inimă de aur pentru acei care știu să-l aprecieze. Principulul e deci ca Dékány să fie informat îndată ce vine de la București despre cele întîmplate azi, în cadrul acestui complot. Mai întîi trebuie aflat cum se numește activistul care și în clipa asta continuă să facă paradă de deșteptăciune. Da, numele activistului!...

Se aplecă deci spre vecinul său de bancă, un fierar îndesat, cu urme de funingine pe obraz.

— Ia spune, frate, cine-i ăsta?

Pe fața fierarului apărură zîmbet de satisfacție neascunsă: — A, dumneata nu știi încă? E noul director!

Și fierarul trebui să-l prindă de braț pe Bozsik, căci cosgogeamite om era cît p-aci să cadă de pe bancă.

Traducere de V. ARDELEANU

de V. MÎNDRA

te. Asemenea cărți sînt necesare. Ele trebuiesc scrise cu imaginație și îndrăzneală, cu talent și îndeminare.

Apariția romanului „Toate pinzele sus” a fost așadar primită cu mult interes. Cartea povestește o călătorie făcută de o corabie românească în Țara de Foc, în anul 1882. Expediția se îndreaptă spre locuri destul de puțin cunoscute cititorului nostru, dar nu se poate trece peste faptul că îndrăzneții argonauți vorbesc limba noastră și ridică, la intrarea în porturi îndepărtate, pavilionul românesc. Anton Lupan, eroul principal al romanului și căpitanul corăbiei „Speranța”, îl amintește stăruitor pe căpitanul Grant. Întreaga carte amintește în răstimpuri de Jules Verne și uneori de Stevenson, dar scriitorul nu a greșit atunci cînd a creat, într-o asemenea atmosferă cunoscută cititorului, o aventură inedită, în care inventivitatea este abundentă și scilpitoare.

Radu Tudoran este deosebit de înzestrat pentru genul atât de dificil al romanelor de călătorii extraordinare. Scriitorul cîștigă repede încrederea tînarului cititor prin modul plin de farmec în care și dezvăluie cunoștințele de marinar încercat. Tinerii se apropie de povestitor, simțindu-l om trecut prin multe, plimbîndu-se pe corabie ca la el acasă. familiar cu viața zgomoasă a porturilor, acostînd firesc, împreună cu personajele sale pe țarmuri exotice cu numiri pitorești.

Romanul devine astfel în același timp o carte de învățătură despre corăbii și despre navigație. Astăzi nimeni nu mai navighează cu goelete de felul „Speranței”, dar caracterul instructiv al cărții nu poate fi negat. Într-adevăr, un bun corăbier nu va întîmpina aceleași greutăți ca un simplu ageamiu pentru a deveni matelot pe un modern transatlantic. Pupă, provă, timonă, carenă, lunetă, toate aceste cuvinte deslușindu-se în mintea cititorului cu înțelesul lor cel adevărat, par a deschide dintr-odată porți miraculoase către un univers marin care ne atrage și ne cîștigă.

În acest cadru, se desfășoară aventurile echipajului unei corăbii care pleacă de la Sulina pentru a ajunge la ...Punta Arenas, la extremitatea sudică a îndepărtatului Chili.

Personajele pozitive ale romanului, membri ai îndrăznețului echipaj al „Speranței”, vin alături de căpitan pe drumuri deosebite. Ieremia cel lung și desirat găsește pentru prima dată în viața sa de umilinți și

suferințe, un loc în care îi este redată demnitatea. El este gata să meargă oriunde va rătăci „Speranța”, fie chiar și în Țara de Foc. Pentru Cristea Busuieac, plutășul de pe Bistrița, viața de pe corabie înseamnă pătrunderea plină de uimire într-o lume pe care nu o bănuise, și în care curajul și setea sa de fapte îndrăznețe găsesc un câmp larg. Frumosul Haralamb este atras de farmecul călătoriilor prin țări necunoscute, iar Gherasim, cîrmaciul care a slujit de nevoie pe vasele unor negustori meschini de felul lui Căpitan Iani, este eucerit de avîntul romantic al curajosului Anton Lupan. Ceea ce îi distinge pe cei de pe bordul „Speranței” de inamicii de tot soiul, pe care-i vor întîlni pe drum și-i vor învinge, este tocmai curătenia lor morală, disprețul pentru pornirile

înjositoare, dispoziția lor pentru vis și legătura frățească care-i unește. Eroii de pe această navă cu pînze împrumutată evident sufletul de copil al lui Paganel și înalta simplitate a naufragiaților de pe „Insula misterioasă” a lui Jules Verne.

Ciocnirile între această can-doare sufletească și viclenia aventurierilor de tot soiul pe care-i înfîlnește echipajul „Speranței” provoacă numeroase încurcături și peripecții și stă, de altfel, la baza celor mai izbutite pagini de umor ale cărții. Pățaniile bunului Ismail, de pildă, sînt rezultatul loviturilor necruțătoare pe care viața le aplică acestui personaj ingenuu.

Ismail este un soi de Charlot cu turban și șalvari, care se lovește mereu cu fruntea de pragul de sus al ușii. Răutățiile și siretenile oamenilor necinstiți îl

găsesc dezarmat și, bincînțeles, nu-l cruță.

Este sigur că tinerii în mîna cărora va cădea noul roman al lui Radu Tudoran îl vor citi destul de repede și nu fără plăcere. Ei vor urmări cu interes luptele dintre bravii marinari ai „Speranței” și pirații machiavelicului Spinu, înregistrînd apoi atent informațiile viu prezentate despre viața popoarelor care populau la sfîrșitul secolului trecut teritoriul Țării de Foc.

Este probabil însă că apropiindu-se de final, cititorul va simți o neliniște care va sfîrși în dezamăgire o dată cu ultimul capitol al nemaiapomenitei călătorii.

Admiratorii lui Nemo și ai lui Mikluho Maklai sînt astăzi totodată discipolii faptelor eroice ale lui Pavle Korceaghin sau Oleg Koșevoi. Ei dau aventurii lor o țintă, își întemeiază visu

Cine nu-și amintește de reclama colecției „Aventurile Submarinului Dox”? „Nu citiți „Dox” în tramvai — glăsuia reclama — s-ar putea să pierdeți stația de coborîre”.

Nu s-ar putea spune într-adevăr că aceste cărți cu coperti tipătoare făceau economie de scene tari; nu s-ar putea spune că luptele spectaculoase, mesajele misterioase, săgețile otrăvite nu izbuteau să țină încordată atenția cititorului. Dezamăgirea se ivea însă cînd cititorul termina cărțuia. „Aventura” umflată artificial se spărgea ca un balon de săpun, din pricină că autorii, grăbiți să realizeze cîștiguri însemnate, uitaseră să ridice, în miezul întîmplărilor, figura grandioasă a omului.

Asemenea literatură de aventuri nu trece prin inima cititorului, nu-i înflăcărează mintea. Nici căpitanul Farow și nici negrul Pongo n-au reușit, cu faptele lor puținele, schematic, să pătrundă în sufletele tinerilor care visează să străbată întregul univers și chiar ceva mai mult, dacă se poate. Asemenea fantoșe pentru jocurile de artificii n-au încăput alături de figura nemuritoare a căpitanului Nemo, neuitatului comandant al submarinului „Nautilus” sau lîngă profilul modest și cuceritor al ingeniosului Robinson Crusoe.

Cine ar mai putea nega astăzi locul însemnat pe care-l ocupă în educația tinerelor generații literatura de aventuri? A îndruma setea nepotolită de extraordinar a celor tineri, a da înclinării tineretului pentru vis exemplul marilor fapte de curaj săvîrșite de eroi care au sfidat imposibilul, iată ce sarcini grele stau în fața celor care crează cărți despre fapte neobișnu-

*) Radu Tudoran — Toate pinzele sus — roman — Ed. Tineretului; 1954

POEȚI MAGHIARI DIN R. P. R.

VENEA FURTUNA

Lajos LETAY

laureat al Premiului de Stat

Venea furtuna — începură să curgă norii peste dud,
Grădina se întunecase,
fumu-nvelea pămîntul mut.
Îșnea un vînt cu nădușeală
de printre clăi, zvîrlind gunoi
pe pragul cuhniei de vară;
sus țigle clămpăneau greoi.

Era spre seară, însă fumul
nu s-ar fi tot roșit mereu
de nu ne pregăteam de cină;
pe pragul cuhniei stam eu
cum sta întregul sat acum,
privind pe prispa din pridvor,
printre ostrețe — cozi de sapă —
cu ochi atenți, iscoditori.

Ar fi dormit aceste sape
în șir pe leaș, în gang, așa,
dar vîntul răbufnea pe-aproape
miros de praf și vreme grea.
Proptit-am poarta căci pe drum
pornise șuierul acum.

Plesnea țăria de deasupra
cînd fulgerul mușca din cer;
sub el, pe uliță deodată
văzurăm care cu poveri

cum vin încet și la răstimpuri;
vîntul frîngea chemări, pieziș:
atunci cărau spre casă fînul
de la Bădeni, cei din Hidîș.

Și alt-dată chiar în fața noastră
opreau sub sălcii, la popas.
Scoteau din juguri bivolii,
le auzeam aprinsul glas,
mîncau și beau, porneau în lume
nici cînd nu ne-nrebau de nume.

Nici noi pe ei. Spuneam: romîni!
Urmau vreo trei gospodării
apoi era la capăt satul,
venea doar moara, iazul și
pădurile umbrind hotarul —
las-să li se hurduce carul!

Se hurduceau și-acum greoaie,
scrîșneau, sub care, pietre mari,
din nori scăpau reci sfropi de ploaie
cînd se ivise primul car.
Lung, sălcii plescăiau în vînt
cu mii de frunze șuierînd.

În șură sta căruța noastră
(drept, era goală — mare treabă
n-am făcut, poate) dar am scos-o

pe un ideal. Să nu uităm că Nemo, chiar, fusese neînfrîntul prinț Dakar care și-a închinat viața luptei împotriva înrobitorilor patriei sale. Nici „Ocolul lumii în 80 de zile” și nici „Călătoria în centrul pământului” nu sînt porniri gratuite fără țel. Pînzele romantice ale goletei „Speranța” nu sînt țesute însă cu firul consistent al idealurilor înaripate.

Însășiînd cu certă abilitate înîmplările neobișnuite prin care trec eroii săi, Radu Tudoran pierde din păcate, cu mult înainte de a ajunge la capătul călătoriei, linia fermă a visului pentru care Anton Lupan vroia să ajungă la Punta Arenas. Într-adevăr, în cel de al doilea capitol al romanului se poate afla că în tinerețea sa Lupan a plănuțit, împreună cu bunul său prieten Vaillant, să ajungă într-un teritoriu unde „omenirea să nu fie surpată din temelii”, într-o țară unde n-a pătruns încă civilizația și unde se poate întemeia o viață liberă și demnă.

Acest vis utopic, dar sincer, al celor doi prieteni avea să fie realizat pe țărmurile Țării de Foc. Pierre Vaillant va muri însă ucis de piraiți,

iar Anton Lupan, care reconstruiește „Speranța”, își va cheltui întreaga bravură pe drumurile pline de primejdii ale corăbiei sale și va uita, o dată cu autorul romanului, de ce vrea să ajungă în arhipelagul locuit de Alcalufi. Un moment se pare că Lupan se transformă în explorator: colecționează păsări și alcătuiește hărți. Dar pentru această îndeletnicire, cartea, doidora de aventuri și lupte, cedează cu mare greutate cîteva pagini — și acelea destul de palide.

Cînd se sfîrșește cartea și echipajul „Speranței” dănuțiește pe bord, celebrînd cununia lui Anton Lupan cu fascinanta Adnana, cititorul se întristează. Eroii săi, coborîți de pe pedestalurii, smulși din decorul fastuos al furtunilor oceanice și din vacarmul luptelor cu piraiții, apar niște bieți oameni cumsecade care privesc cu plăcere la aurul pe care l-a salvat Gherasim dintr-un incendiu și care le va mîngîia bătrînețele.

Cartea povestește înîmplări din 1882, dar este scrisă în 1954. Nimeni nu se așteaptă să găsească pe bordul unei vechi golete, în anii aceia depărtați, niște revoluționari luminați și con-

socvenți, care să aprindă în Țara de Foc văpaia insurecției socialiste. Oricare dintre cititorii de azi, tineri sau vîrstnici, este însă îndreptățit să aștepte ca o carte scrisă în prezent la noi să se oprească asupra acelor figuri de navigatori îndrăzneți, care au fost în vremea lor oameni înaintați, clar-văzători, vișînd să înfăptuiască lucruri mărețe, care să ducă omenirea înainte.

Eroii lui Radu Tudoran sînt curajoși și luptă cu îndemnare. Suflete curate, cinstite, ei privesc cu dispreț mizeria morală a neguțătorilor din Stambul sau a căutătorilor de aur de felul lui Martin Stricland. Priviți mai de aproape, marinarii „Speranței” nu sînt însă luptători neînfricați, cu inimi înflăcărare de mari idealuri, așa cum îi visează tinerii noștri. Scoși din focul aventurii, ei devin neinteresanți, plicticoși chiar, ca în scenele fade ale amorului colectiv pentru Adnana. Autorul a fost desigur nemilos cu eroii săi atunci cînd i-a coborît de la pateticul luptelor cu natura sau cu răufăcătorii, la ideea filantropică a cumpărării unei brutării pentru fata pe care au salvat-o din ghiarele pira-

ților. Filantropia îi însoțește pe acești marinari excesiv de sentimentali și în insulele Țării de Foc, unde înfăptuiesc marea și unica ispravă de a-i fi învățat pe băștinași să-și construiască case din lemn.

La începutul acestui articol se vorbea despre căile diverse care-i aduc pe viitorii eroi ai romanului în jurul lui Anton Lupan. Lipsiți de un țel util, acești oameni își consumă însă elanul fără a căpăta pentru cititor laurii învingătorului. Este adevărat că personajele de pe vas au învățat, o dată cu cititorul, de-a lungul romanului, numeroase noțiuni utile pentru breasla mateloților și este probabil că „musul” Mihu — cel mai tînăr dintre ei — va reuși la examenul de secund pentru care se pregătește. Ce vor deveni totuși oamenii de pe „Speranța”? Niște marinari îndeminatici? Niște aventurieri trecuți prin ciur și prin dîrmon? Sau poate mai curînd niște fermieri simpatiei care se vor muta cu toții în vecinătatea unei alte brutării pe care o va cumpăra Adnana și unde Anton Lupan va coace pîine bine rumenită și covrigi cu susan?...

Este regretabil că un scriitor atît de talentat ca Radu Tudoran nu a dat cărții sale suportul magic al idealurilor înflăcărare. Sînt paginile încîntătoare în romanul „Toate pînzele sus” și niște personaje care ne-au cîștigat din primele capitole atenția și simpatia. O carte despre fapte neobișnuite trebuie populată însă cu oameni extraordinari, care în zilele vieții lor sînt cu un cap mai sus decît ceilalți și de aceea vād mai departe, dincolo de săgata vetei mari.

„Toate pînzele sus” nu se coboară desigur la efectele ieftine ale răposatelor „Doxuri”. Poate fi întîlnit în această carte o condei fermecat, care știe să cînte șăgalnic precum sirenele întîlnite în cale de rătăciturii Ulise. Este într-adevăr păcat ca un timonier iscusit cum e Radu Tudoran să nu fi știut să îndrepte cîrma romanului său către o idee mare, capabilă să transfigureze aventurile echipajului și să dăruiască marinarilor aureolă eroică.

În această chestiune marinărească editura, poate incompetentă în problemele navigației, ar fi putut totuși să dea cîrmaciului un ajutor mai eficace.

ca a romnilor să-ncapă.

— Măcar să l se umfle roata, zicea, cumva cam rușinat, de-această-ngăduință, tata.

...Mai vād și-acum: fierbea ceaunul, la masă hidigșenii, trei, prin aburii ușori și calzi mai vesel tata sta-ntra el. Afară bîntuia furtuna, aici sub grinzile-ndoitte leșise curcubeu-acuma în inimile limpezițe.

Spre ziuă au pornit departe cînd eu dormeam. Afăi în zori. Carul cu fin, legănător, lmi alintase visul: pacea!

În romînește de Ion BRAD

Jenă KISS

VIOARA

Maistrului Alex. Domnija, de la fabrica de instrumente muzicale din Reghin.

O, cite instrumente muzicale se făuresc din lemn spumos de-arțar, ori din molid vînos! Aleargă mîna, scoaba-și tale cale, Julceag miros de lac plutește-n sală. Ș-un meșter spune-n limba lui domoală...

Prin el afăi de tainele vioarei: i de curburi, și de căluș, de forme zvelte, de arcuș, de lemnul potrivit cu flecare, de oameni și de fabrica lor mică: e-o ridicară-aproape din nimic.

Apoi lmi povesti viața-ntreagă. ..Pe la un meșter priceput, a ucenic, la Praga a trecut,

— și amintirea cehilor l-e dragă! — A făurit vioară de vioară, și-n mîini de-arțîșli viorle-l sunară.

Tăcînd, apoi, din buzunar își scoase o chele de vioară — și întrebător el mă privi: ce spun de-această chele grațioasă de abanos, cu mată strălucire, c-un ochi de aur, cu un gît subțire?

Vioara cea măiastră vrea s-o facă la cheia-aceasta de-abanos, — c-un sunet lin și măfășos, ce să uimească-n jur o lume-ntreagă! Cu orice preț pînă ce-o fi să moară, va făuri asemenea vioară!

Eu l-am urat succes, cum se și cade cînd țelul este bun și drept, căci ștu ce e să porți în piept și să alinți un vis care te arde și ziua-n zgomot și cînd noaptea vine — cine s-o știe mai adînc ca mine?

Am făurit și eu vioară ce sună în săli, cu timbru viu și cald. Dar unde-i cîntul cel mal-nalt în care să pulseze împreună, iubire, luptă, și păcat, și viață, și ce a fost, și ce ne stă în față?

Curbură, baițuri, taine-oricît de grele, nu-mi mai ascund acum nimic. Dînd formă lemnului, nu-l stric. Nu tremură azi degetele mele, lmi ies din mîna cînturi clizelate, dar lor asemeni sînt nenumărate.

Eu tind unde-a vrut meșterul s-ajungă: nu la un fleac ca alte ml, ci o vioară-a-cărel melodii să-nvăluie, să ridă și să plîngă! Poporul meu mai des luînd-o-n mîna, mai nobil luclul ei vreau să rămînă!

În romînește de Veronica PORUMBACU

O COLECȚIE INTERESANTĂ

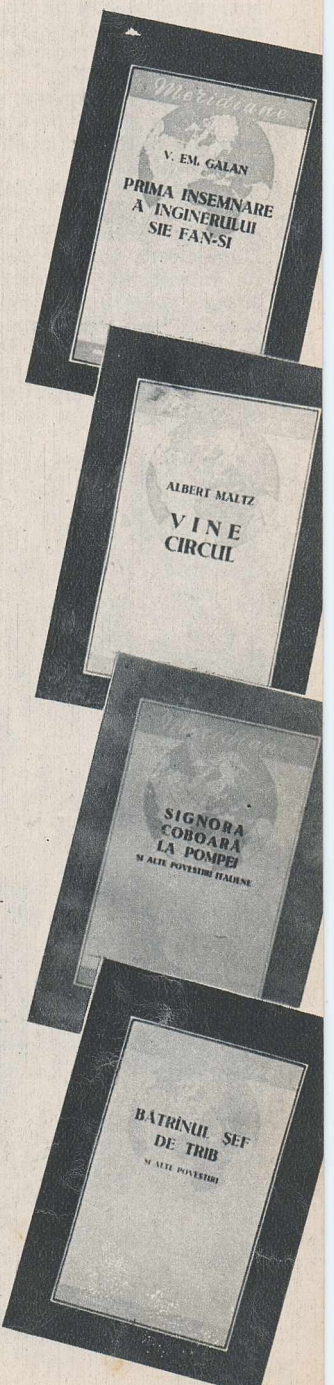
În Editura de Stat pentru literatură și artă a apărut o nouă colecție, intitulată „MERIDIANE”. Prin aceasta, ESPLA își propune să dea maselor largi din țara noastră culegeri din operele scriitorilor progresiști contemporani, menite să-i ajute pe cititori să cunoască aspecte din viața și lupta popoarelor din toată lumea.

Citînd, de pildă, schițele „Lista neagră”, „Economic liberă”, „Bahik” și „O poveste adevărată” (cuprinse în volumul intitulat „Lista neagră”) în care scriitorul Stephan Heim demască cu vigoarea marelui său talent ipocrizia cercurilor capitaliste americane, cititorii își vor da seama — o dată mai mult — de putreziciunea socială, economică și morală a „modului de viață american”.

Imagini vii, zguduitoare, ale luptei pe care popoarele oprimate o duc împotriva forțelor negre ale capitalismului muribund sînt cu măiestrie redată în schițele și povestirile realizate de scriitorii ca André Stîl, Albert Maltz, Domenico Rea, Dorris Lessing, Alfred Coppard, Ludwik Askenazy și în altele care au apărut pînă în prezent în colecția „Meridiane”.

În această colecție vor apare și o seamă de lucrări ale scriitorilor romîni care, vizitînd republicile democrat-populare surori, și-au putut da seama de transformările uriașe ce se petrec în aceste țări eliberate de sub jugul exploatarei. Astfel, cartea scriitorului V. Em. Galan, „Prima însemnare a inginerului Sic-Fan-Si”, cuprinde aspecte din lupta poporului Chinei noi pentru construirea socialismului.

Prin cuprinsul ei interesant și instructiv și prin prezentarea ei grafică, colecția „Meridiane” va deveni un bun prieten al maselor de cititori din țara noastră.

Icari moderni

de G. PREDELEANU

torul. Punctul mic de mai înainte s-a mărit deodată și s-a animat. Brațele se rotesc bătând aerul rar, ca aripile unui vultur, corpul se avântă aplecându-se mult înainte și plutirea deasupra pantei, peste oamenii încremenți în emoția momentului, se continuă marcată de filfitul puternic al hainelor pe care curentul vitezei parcă vrea să le smulgă de pe îndrăznețul ce-și profilează silueta pe zarea albastră.

Megafonul anunță:
— Sare Cornel Crăciun!

Pe fundul văilor, ecoul se depărtează, îngînînd, din ce în ce mai stins, glasul metallic...

Apoi liniștea se face din nou stăpîna pe pantele albe ale muntelui. Chiar și zumzetul spectatorilor care împetrișează multicolor marginile uriașei trambuline din Poiana Stalin a încetat și ochii tuturor se îndreaptă în sus, spre platforma de plecare, unde siluetele săritorilor, micșorate de depărtare, de-abia se disting.

— A plecat! șoptește vecinei sale o tînără pe a cărei față s-a așternut o emoție abia stăpînită.

De sus, de pe platformă, un punct negru s-a desprins și alunecă vertiginos la vale. După cîteva secunde dispare în racordajul trambulinei, ascuns vederilor de jos, nu însă și arbitrilor cocoțați în turnul de arbitraj. Două-trei secunde și de pe pragul cu care se sfîrșește pîrtia de elan, țîșnește în aer sări-

Megafoanele întrerup conversația celor două prietene: „Sare Ion Bîrlă!”

Dar mic mi-a rămas încă în urechi numele de Icar. Comparația e bună. Într-adevăr, acești sportivi sînt niște adevărați Icari moderni, care zboară pe aripi de lemn, astăzi, în secolul în care mașinile de zbor metalice străbat imensitatea spațiilor aeriene cu viteză sunetului. Nu au motoare, dar au îndrăzneala lui Icar din legendă. Și ei cad uneori, dar nu fiindcă îndrăznesc prea mult, ci doar dacă sînt neîndemînateci. Însă zăpada, prietena care le înlesnește zborul, le îndulcește și căzăturile. Iar cel pățit, avînd o învățătură în plus, urcă din nou la plecare, ca să mai facă un drum în lumea păsărilor...

★

Cum se învață acest zbor pe aripi de lemn? Poate oricine să ajungă asemenea zburător?

Ca să găsim răspunsuri acestor întrebări, anul acesta am urcat în Poiana Stalin nu numai în duminicile concursului, o dată cu celelalte mii de spectatori obișnuți ai trambulinei, ci și în zilele de antrenament. După prima zăpadă, care n-a vrut să coboare sub 1.400 metri, i-am găsit pe săritorii sus pe virful Postăvarului. Ei au acolo o trambulină mică, de vreo 15 m. tocmai bună pentru începutul sezonului.

Cînd zăpada a coborît mai jos și a albit pantele din Poiana Stalin, săritorii au coborît și ei începînd să-și lungească zborurile cu ajutorul altei trambuline: cea mijlocie. Acum, mulți depășeau 40 și chiar 45 m. Aici, într-o pauză dintre două sărituri, am putut sta de vorbă cu cel ce mă uimise în concursurile trecute, atît prin zborul său, impresionant în ceea ce privește lungimea, cît și prin frumusețea mișcărilor stăpînite cu mare artă.

Cu ajutorul maestrului sportului Cornel Crăciun n-a fost greu să aflu răspunsurile la întrebările ce mă frământau:

— Cum se învață? Cu răbdare și multe, multe, sărituri. La început, desigur că nu-i ușor. Cînd ești în aer simți în stomac un gol imens, care urcă, urcă, și se oprește în gît... Dar după viteză alunecării și teama provocată de ameteala înălțimii, te trezești deodată din nou pe zăpadă, luptînd să-ți păstrezi echilibrul. Pe măsură ce numărul săriturilor crește, dispare însă și golul din stomac, și teama, așa că începi să stăpînești mișcarea. De-abia acum începi să înveți a sări. Iar mai tîrziu te simți în aer ca și pe zăpadă. Îți simți ajutorul și, cînd te apleci bine înainte și așezi schiurile într-un unghi potrivit, aerul devine o adevărată perină năzdrăvană care te poartă în zbor. Pentru a ajunge

la această obișnuință, desigur că trebuie să lungesti treptat săriturile. De aceea și cei mai buni săritorii încep pe trambuline mici. Aici se învață zborul; pe trambulina mare doar se desăvirșește.

— Poate oricine să învețe să sară?

— Da! Oricine știe să schieze și are curaj să înceapă. Desigur că și vîrsta contează, adăugă el, privind semnificativ ghioceli de pe tîmplele mele. Cu cît începi mai devreme, cu atît ajungi mai departe. Privește-î pe acești tineri. Să-i vezi la anul!...

Fiindcă pauza s-a sfîrșit, Cornel Crăciun și-a luat schiurile și a pornit după juniorii cărora le îndrumază pașii spre măiestrie și care, nerăbdători, începuseră să urce spre plecare. Eu am rămas pe loc, să-i admir încă pe acești îndrăzneți, cu regretul că nu mai am vîrsta necesară începutului. Cînd grupul săritorilor se întorcea după o altă serie de zboruri, l-am întreat pe tovarășul Crăciun, așa, în trecăt:

— Pe cînd peste 80 m? — Anul acesta vreau să încerc! mi-a răspuns optimist Cornel Crăciun.

...Cînd am pornit spre casă, nu mai aveam decît un gînd: să nu scap în acest sezon nici un concurs de sărituri. Vreau neapărat să fiu martor la primul zbor peste 80 metri ce se va executa pe trambulina mare din Poiana Stalin. Dacă „Icarii” noștri îl vor izbuti — bineînțeles!...

Cu schiurile în mînă, săritorii se îndreaptă spre locul de plecare...

Nu de mult a apărut în librăriile noastre o lucrare deosebit de valoroasă, cuprinzând mărturiile inginerului român Traian Vuia, cu privire la creațiile sale în domeniul aviației. Vuia a fost, acum aproape cincizeci de ani, unul dintre precursorii aviației și primul om din lume care s-a ridicat în văzduh prin mijloace mecanice proprii, realizate de aeroplanul conceput și construit de el.

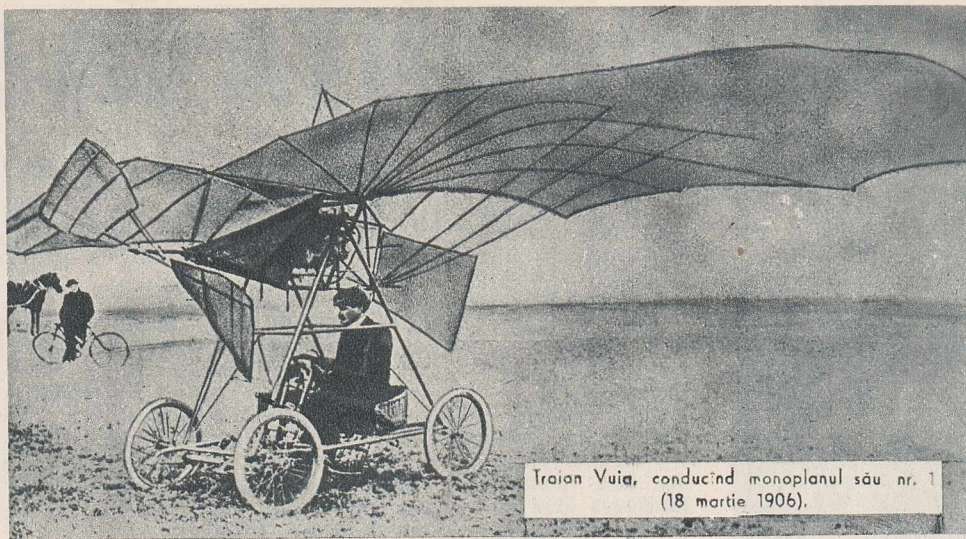
Volumul „Mărturii” — la fel de interesant pentru cercetătorii și oamenii muncii din țara noastră ca și pentru cei de peste hotare — a fost realizat prin grija unui colectiv de oameni de știință, prieteni și admiratori ai operei lui Vuia, colectiv având în frunte pe tov. dr. Petru Groza, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale. Prefața volumului este scrisă chiar de dr. Petru Groza, care arată că „nimeni nu ar putea scrie această carte cu mai bună cunoaștere a etapelor începutului aviației, nici cu mai multă precizie, claritate, onestitate și lealitate, decât Traian Vuia”.

Precedate de o cuprinzătoare expunere a profesurii Const. Nedelcu asupra vieții și personalității lui Traian Vuia, de care profesorul era legat printr-o caldă prietenie încă din copilărie, „Mărturiile” marelui inventator român cuprind, între altele: un memoriu despre „Aeroplanul-automobil”, prezentat în februarie 1903, de către Traian Vuia, Academiei de Științe din Paris; o descriere făcută de revista „L'Aérophile” din Paris asupra zborului epocal din 18 martie 1906, realizat de inventatorul român; un mic studiu despre „Zborul vertical” etc. Întregul material este însoțit de numeroase planșe cuprinzând fotografii și documente privind diferitele experiențe făcute de inventator cu avionul său, în anii 1906 și 1907.

Studiind acest material, mulți cititori vor afla poate pentru prima dată despre Traian Vuia, acest compatriot al nostru, al cărui nume a fost ținut mereu în întineric de burghezii.

Omul acesta a venit pe lume în 1872 ca fiu al unui țaran sărac, dintr-un cătun de prin părțile Lugojului. După o copilărie

*) Traian Vuia: „Mărturii” — Editura Tehnică 1954.

Traian Vuia, conducând monoplanul său nr. 1 (18 martie 1906).

UN PRECURSOR AL ZBORULUI MECANIC *)

și o adolescență chinută, el a izbutit să se înscrie la politehnica din Budapesta, dornic să-și apropie cât mai multe cunoștințe în domeniile tehnicii și mecanicii, care îl pasionau; lipsa de mijloace l-a determinat însă să abandoneze disciplina aceasta, să se înscrie la facultatea de drept și să practice o vreme avocatura. Gîndul lui era însă la mecanică, la îndrăznețea problemei a zborului, pe care avea să-l realizeze primul în lume. Cu sprijinul unor prieteni, tînărul a reușit în 1902 să plece la Paris, unde a rămas cea mai mare parte a vieții lui. În cursul a aproape cinci decenii de încercări și luptă, Traian Vuia a dat dovadă de un rar geniu creator.

Lucrarea de detalii inedite asupra începuturilor aviației în lume și a contribuției în acest domeniu a diferiților constructori — dar mai ales asupra contribuției lui Vuia, care a fost hotărîtoare.

În adevăr, în anii 1902-1908, cei care se ocupau cu problema zborului mecanic erau împărțiți în două mari tabere: unii care preconizau adoptarea aparatelor mai ușoare ca aerul, adică a dirijabilelor — alții care erau adepții aeroplanelor, aparate mai grele ca aerul. Între aceste două poziții oscila o serie de alți constructori, care erau partizani ai ambelor sisteme și căutau un fel de compromis între ele. Era epoca dibui-

rilor... Traian Vuia a fost de la bun început partizan hotărît al aeroplanelor și a rămas consecvent acestui sistem, precizînd — cu logică și pe puternice temeiuri tehnice — eșecul dirijabilelor, confirmat de altfel ulterior.

Decolarea de pe pămînt a aparatelor mai grele decît aerul, constituia în acea epocă dificultatea esențială a realizării zborului și, în vederea rezolvării ei, constructorii combinau diferite sisteme. Constructorii renumiți, ca brazilianul Santos Dumont, ca frații americani Wright și alții, nu izbutiseră să găsească dezlegarea. În schimb, a izbutit Vuia. El a adaptat încă de la început avionului său o nacelă așezată pe patru roți ușoare pneumatice și, cu ajutorul acestui ingenios sistem, a reușit să îndeplinească visul său și visul omenirii... De altfel, toți constructorii contemporani lui, ca și cei de mai tîrziu, s-au văzut nevoiți să adopte acest sistem, simplu și practic, care a con-

tribuit enorm la avîntul aviației și care a rămas valabil pînă în zilele noastre.

În ziua de 18 martie 1906, pe șoseaua ce duce de la Montesson la Sena, lângă Paris, aparatul pilotat de Vuia s-a ridicat în aer prin mijloace mecanice proprii, fără ajutor exterior — adică fără să fie împins (catapultat) sau tras — și a plutit la circa un metru înălțime, parcurgînd aproximativ 12 metri în aer. Presa franceză și cea din alte țări apusene a fost nevoită să înregistreze această realizare, de însemnătate epocală, al cărei autor, inventatorul român Traian Vuia, depășise în geniu creator și capacitate tehnică pe toți inventatorii și constructorii occidentali din domeniul aviației.

Din ziua de 18 martie 1906 problema zborului oamenilor fusese deci efectiv rezolvată. Restul, cum spunea atunci Vuia, depindea de puterea motoarelor...

Inventatorul Traian Vuia a fost un om al progresului nu numai pe tărîm tehnic, ci și pe cel politic și social.

În cel de al doilea război mondial, deși era înaintat în vîrstă, el a luat parte activă la mișcarea de rezistență din Franța, împotriva coteropitorilor hitleriști și a fost în același timp președintele „Frontului național român” al luptătorilor antifasciști din această țară.

Întreaga lui biografie respiră energie, îndrăzneală, perseverență, dăruirea în tregii capacități în folosul progresului omenirii.

Drept plată pentru toate eforturile făcute, burghezia i-a dat o viață meschină, tîrîtă în sărăcie și boală.

De-abia în anii puterii populare, marele nostru Vuia a primit considerația și dragostea pe care le merita. În 1950, prin grija guvernului nostru, el s-a înapoiat în patrie, unde i se ofereau toate condițiile unui trai tihnit. Dar, din păcate, nu s-a putut bucura, așa cum ar fi dorit și meritat, de viața nouă a poporului nostru, pentru că nu mult după revenirea în țară a încetat din viață, în vîrstă de aproape 80 de ani.

★

Volumul de „Mărturii” va fi urmat și de alte lucrări privind creațiile lui Traian Vuia, în așa fel încît pînă în anul 1956, cînd se împlinește jumătate de secol de la triumful lui prin zborul din 18 martie 1906, să-i fie publicată întreaga operă. Oamenii muncii din țara noastră vor putea cunoaște astfel pe larg contribuția lui hotărîtoare la primele succese ale aviației moderne, ca și alte diferite și valoroase invenții ce-i aparțin, printre care „generatorul de aburi cu combustie internă”, al cărui prim model a fost realizat recent și poate fi văzut în stare de funcționare într-un pavilion din Parcul Libertății din București.

S. ALBU

Inimă dulce

de Florin MUGUR

Cu halnele pe dînsul — sac,
Cu pantalonii strîmji — burlane,
Fetișele nespunse și plac
Și-l plac destule fetișcane.

Nu-i un Don Juan de mahala.
Pe de-alde așa-i vîră-n cofă.
El e, mă rog, un cineva:
Un tip „poetic”. Are ștafă.

Cuvinte dulci, șoșeli, momeli,
Nu-l lasă niciodată-n pană.
El, bălețelul-i bombonel,
Ea, fetișcana, o bombaană.

„Ce albă-i luna! Ce de stele!
Cum strălucesc, așa micuțe!
I-auzi ce cînt de păsărele!
Ce mîittele-s! Ce drăguțe!”

La el acasă-ntr-un sertar
A adunat — cuceritorul,

Cam tot ce l-a adus în dar
Eternu-i furnizor: amorul.

Sînt, învelite-n pergament,
Agrafe, piepteni, broșe, poze,
Și pline, ah! de sentiment,
Și-au teancuri bilețele roze.

Sertaru-i plin, de-abia-l închizi,
L-ar mai goli, dar nu se-ndură,
Deși din el răzbate-un iz
Nu prea plăcut, de vechitură.

Comoara lui e — și, nehot,
I-admiră ceasuri frumusefe,
E tot ce-a cucerit și tot
Ce-i dăru' lui tinerețea.

Cu zînișoare și cu zîne,
Se trace viața-i tîrtoare.
Trec anii, trec...

Lui, ce-i rămîne?
Comoara rău mirositoare.

Ș A H — Ș A H — Ș A H

SOLUȚIA PROBLEMEI DE K.A.L. KUBBEL
din nr. 3

Regele negru are în poziția inițială 3 cîmpuri de fugă și prin „cheia” 1. Cd3-e1, albul mărește acest număr la 4. Fiecare dintre mutările regelui negru dă naștere unei alte variante:

1...R:h2 2. Dg4! Acum la transformarea pionului g2 (prin g2-g1) în Damă sau Turn, albul dă mat prin 3. Dh4, iar la alte mutări urmează 3. D:g2 mat. La 1...Rh1 urmează 2. Dc6 l și mat imparabil prin 3.D:g2. La 1...Rf2 urmează 2. Dh3 și din nou la transformarea pionului g2 în Damă, Turn, sau Nebun, urmează 3.Df3 mat, folosind aceeași idee de mat ca în prima variantă. La 1...Rf1 urmează 2.Dc2, urmat de mat la e2, în cazul transformării pionului g2 în Damă, Turn, sau Nebun, iar în cazul transformării în Cal, mat la g2.

VACANȚA LA SINAIA

Vacanță! Cuvânt fermecat ce înveselește inimile, face să strălucească mai viu ochii și dă frâu liber celor mai năstrușnice planuri.

...O casă cu acoperiș țuguiat, o pată compactă verde — brazii — și multă, multă zăpadă. O camera luminoasă, cu ferestre mari prin care vezi și brazii, și zăpada, și munții! Fetele de masă sînt strălucitor de albe și pe mese flori. De la un perete la altul, ghirlande vesele, colorate, ca pentru o sărbătoare.

De dimineață, casa se trezește în explozii de ris și voieșie.

— O partidă de sâniute? Uraaa! Într-un moment sîntem gata de plecare. Și întreaga armată vioaie și gălăgioasă tropăie veselă, își aranjează bocancii, organizează echipele, imaginează situații și se bucură cu anticipație.

Vacanță, și încă o vacanță pionierească, într-o tabără la munte!

Cu părintească grijă s-a prevăzut totul, s-a pregătit totul. Și în acest an, tabăra de pionieri din Sinaia, organizată de C.C.S. cu sprijinul C.C. al U.T.M., și-a așteptat oaspeții. Nu lipsește nimic. Măninci după voie, te odihnești în dormitoare minunate și apoi...

aci, fără îndoială, ar mai fi o revendicare: să se lungească ziua, să ai mai mult timp pentru schi, pentru sanie, pentru plimbări, pentru bătăile cu zăpadă. Mai mult timp să stai de vorbă cu noii prieteni, să citești împreună cu ei, seara, la gura sobei. Și apoi, nu e vreme să pierzi o clipă. În această vacanță trebuie să deprinzi și urcatul „în foarfeci”, și coborîrea „în plug”, și multe alte lucruri care se cer unui adevărat sportiv. Pe măsură ce te miști mai ușor cu schiurile, ce obraji îți devin mai rumeni și-ți crește pofta de mîncare, ai vrea să-ți încerci puterile iar, și iar...

Vacanță — cuvânt fermecat — nu întimplător amintirea ta înveselește inimile și face să strălucească mai viu ochii copiilor noștri.

La masă pofta de mîncare nu lipsește... și nici mîncarea după poftă.

Iar seara, ne ocupăm și de desen.
O caricatură reușită e primită întotdeauna cu admirație de lovarăși.

Iată un loc bun de schi. În curînd, cei doi prieteni, Nicolae Elena și Sipoș Petre din București, își vor pune la încercare măiestria...

Ce plăcut e la sâniute! Sîntem gata de plecare.

ACTUALITAȚI teatrale și cinematografice

PE SCENELE TEATRELOR

Publicul bucureștean a primit cu interes o nouă premieră a Teatrului Armatei: spectacolul realizat în regia lui George Rafael cu valoroasa piesă sovietică „Invazia” de Leonid Leonov. În fotografia 1: C. Ramadan, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, și V. Ronea, într-o scenă din piesă.

★

Teatrul Național din Cluj a prezentat de curînd a patra premieră a actualii stagiuni: cunoscuta comedie a lui Carlo Goldoni „Mincinosul”.

În fotografia 2: o scenă din spectacol interpretată de Aurel Giurumia (Lelio Bisognosi) și Silvia Ghelan (Rosaura).

NOI COMEDII CINEMATOGRAFICE ROMÎNEȘTI „Directorul nostru”

...În anticamera luxoasă a biroului directorial, funcționarul Ciubuc trece prin toate spaimele, așteptînd să fie primit de „șef”.

Vocea nelipsitei secretare se aude răspunzînd deodată la trei telefoane: unuia că directorul e ocupat, altuia că e plecat, celui de al treilea că cererea sa e în studiu.

Ciubuc e din ce în ce mai neliniștit. Dacă lucrurile stau așa — și pare-se că nu poate fi nici urmă de îndoială, directorul fiind atît de cuprins de treburi încît nu poate fi văzut la față decît la adunările festive ori la rarele ședințe de analiză a muncii — de ce și-o fi răpit din prețiosul său timp pentru a sta de vorbă cu el, Ciubuc, a două sute cincizeci și șaptea roată la căruța D.R.G.B.P.-ului?

Explicația e într-adevăr senzațională: directorul s-a hotărît să-și schimbe atitudinea față de muncă, să strîngă legătura cu masele, să meargă pe teren, să renunțe la aerele de aristocrat, să... dar cuvintele sînt sărace pentru a descrie planurile „Directorului nostru”.

Filmul cu acest titlu, pe care-l veți vedea în curînd, este povestea unui om ajuns la conducerea unei inutile instituții administrative, adevărată plagă a aparatului nostru de stat. Directorul acesta, ajuns „sus”, a devenit un birocrat înfumurat, lipsit de răspundere, care vrea să-și „lichideze lipsurile” apropiindu-se de mase, în speță de slugarnicul, lingșitorul și lașul funcționar Ciubuc.

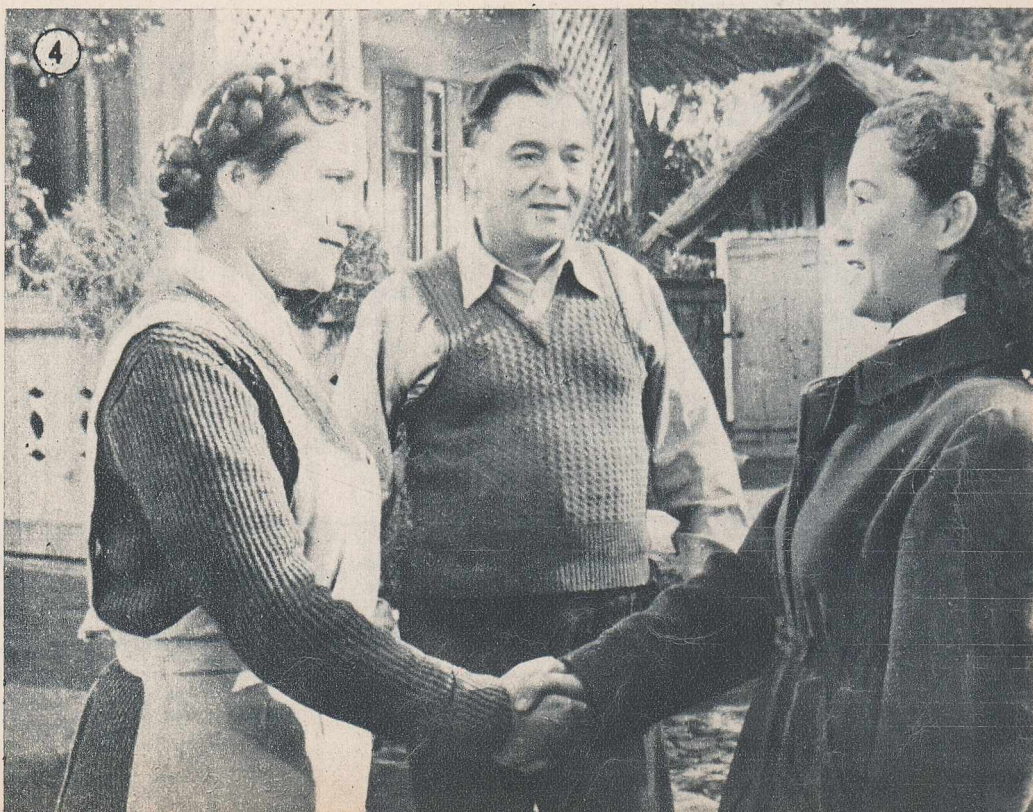
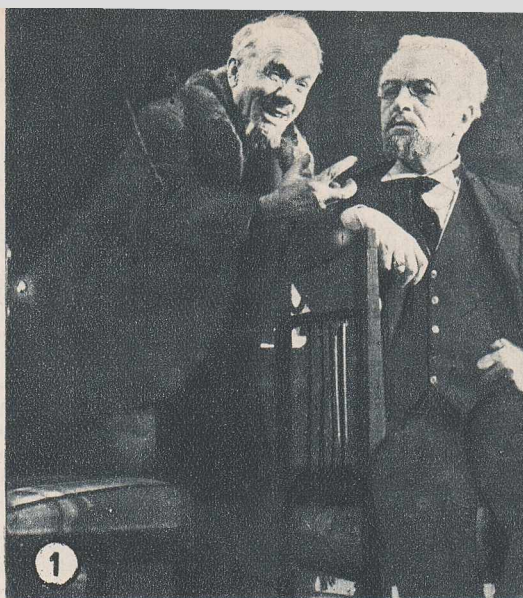
Filmul, lucrat în regia lui Jean Georgescu, întrunește nume strălucite ale scenei romînești: Al. Giugaru, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, în rolul directorului; Gr. Vasiliu-Birlic, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, în rolul lui Ciubuc (fotografia 3) și alții.

„Gelozia, bat-o vina”

V-a încercat vreodată eternul, chinătorul simțămînt care i-a pricinuit lui Othelo cumplita dramă sufletească cu un atît de tragic deznodămînt? Dacă nu, poate ați spus și dumneavoastră ca tovarășul Andrei, care vroia să-și liniștească un cunoscut cu inima roasă de morbul geloziei: „Nevasta e bucată ruptă din dumneata. N-avea grijă”.

Dacă vreți însă să știți cum s-au petrecut lucrurile de a ajuns tovarășul Andrei să-și desmîntă, cu amărăciune, înțeleapta zicală, și cum s-a făcut totuși că pînă la urmă a înțeles că gelozia, bat-o vina, nu e lucru sănătos și cu temei, nu căutați să aflați în rîndurile de față. Povestite pe ecran, în noua comedie de scurt metraj „Gelozia bat-o vina” — realizată în regia Elenei Negreanu — cu concursul actorilor Florin Scărlătescu, Ion Lucian, Tatiana Iekel-Moldoveanu, N. Neamțu-Otonel și alții — întîmplările acestea vor fi desigur mult mai interesante.

Așa că, pe curînd, în cinematografele bucureștene... Pînă atunci, iată o imagine din film (fotografia 4).

TOT MAI MULTE BUNURI PENTRU OAMENII MUNCII

1	P	R	O	D	U	C	T	I	V	I	T	A	T	E	
2	R	E	M	U	N	E	R	A			N	A	V	A	L
3	O	P	E	R	A	T	I	U	N	I		A	R		
4	D	A	N	A							U	T	I	L	A
5	U	R	I	T	I						R	A	N	I	T
6	S	T	R	A	D	V	A	N	T	A					
7															
8	F	Z													
9	R	A	M												
10	U														
11	N	O	R	M	A										
12	T	P													
13	A	T	E												
14	S														

ORIZONTAL:

1) Pentru creșterea ei luptă întreaga noastră clasă muncitoare. 2) A plăți contravaloarea unei munci prestate — Nautic. 3) Lucrări distincte în procesul de fabricație — Măsură agrară. 4) Magazie de mărfuri în porturi sau vămi — Produs al industriei casnice țărănești — Ansamblul mașinilor și uneltelor necesare unei anumite lucrări. 5) Lipsiți de frumusețe — Produs confecționat de întreprinderile Gospodăriei economice sportive. 6) Silință continuă în vederea atingerii unui obiectiv fixat — Instrument muzical. 7) Pronume — Inșă — Pierduse din memorie. 8) Fez! — Retribuție — Zăvor (pl.). 9) Plantă textilă originară din China — A scoate în evidență — Articol. 10) Lovit — A cruța. 11) De-

pășirea ei este o permanentă preocupare a muncitorilor înaintași — Artă fără de început... — Inițialele unui cunoscut mecanic de locomotivă, Erou al Muncii Socialiste. 12) Tudor Popescu — Plantă cu floare gălbuie denumită și laptele cucului — Decupat. 13) Fire textile simple, răsucite — Rezistența pe care o opune un material la pătrundere (pl.). 14) Cea socialistă constituie metoda comunistă de construire a socialismului — Unealtă a muncitorilor din ramura confecțiilor.

VERTICAL:

1) Piesă sau material rezultat din prelucrare — Depășește permanent planul de producție, dând produse de bună calitate și realizând economii. 2) A distribui — Numărul de ore

ce constituie un schimb în majoritatea ramurilor de producție, cu excepția celor în care, munca fiind mai grea, grija pentru om a regulului democrat-popular a determinat scurtarea zilei de muncă. 3) Dorește, în totalitatea ei, ca pacea să fie salvată (pl.) — Pace în limba rusă — Pronume. 4) Timpul necesar unei anumite operațiuni — Invidie. 5) Numeral — Zeitate — Grămadă de bumbac ambalată după o formă și cu o greutate tipizată. 6) A citi (arh.) — Felicitări. 7) Alegerea și sortarea unui material (pl.) — Tub electronic cu două grile (pl.). 8) Imi însușesc — În fiecare an — Arta prestidigitatorului. 9) Prilej de veselie și petrecere (pl.) — Nume feminin — Notă muzicală. 10) Metode noi de lucru ale unor fruntași, extinse apoi în întreaga țară — Disciplină sportivă ce a luat, în anii noștri, o largă dezvoltare. 11) Pronume — Ion Teodorescu — Așa cum sînt metodele de lucru ce le învățăm de la frații noștri sovietici. 12) Munte de zăpadă — A uni. 13) Greutatea proprie a unui vagon sau a unui camion — Acțiunea de introducere a aerului proaspăt în instalațiile miniere subterane — O produce muncitorul din filatură. 14) Pronume — A patra din cele șapte — Panglică textilă în țesătura cărcia intră și fire de cauciuc.

GOLF DE CUVINTE

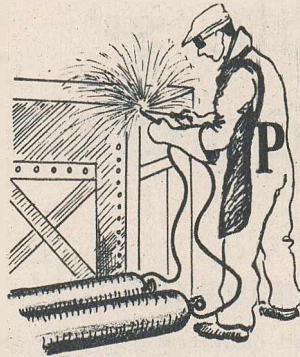
(3 puncte)

P	A	R	I	S
P	A	R	X	S
X	A	R		S
B	A	R		X
B	A	X		U
B	A	C	X	U
B	A	C	A	U

MONOVERB ANAGRAMAT

(2-6)

2 puncte

PROBLEMĂ DE ARITMETICĂ

3 puncte

		25		
25				
			25	
	25			
				25

Cifrele 1, 4, 9, 16, 25 aranjate într-un anumit fel, pot da suma de 55 pe orizontal și pe vertical, fără însă a fi două cifre de același fel pe același rînd.

MONOVERB

(5-7)

2 puncte

NN=T

REBO CU DOUĂ SOLUȚII

(3-2) și (2-3)

4 puncte

Posta concursului

TOV. MORUN GH. ION, BUCUREȘTI. Ținînd seama de sugestia dvs. și a altor cititori ai revistei, am creat această rubrică.

La cel de al treilea concurs de jocuri al revistei „Flacăra” poate participa oricare dintre cititorii noștri.

Soluția problemei feroviare poate fi prezentată fie prin text, fie prin desenarea fazelor respective.

TOV. LEON VOLOVICI, IAȘI. La careurile de cuvinte încruciate trebuiesc trinise și cele verticale. Este preferabil însă ca dezlegările să fie prezentate chiar pe un careu pe care-l veți întocmi identic cu cel apărut în revistă, folosindu-se în acest scop hîrtie liniată în pătrățele.

Cînd un joc este dezlegat incomplet, sau conține greșeli de dezlegare, se socoteste nerezolvat și nu se acordă punctaj.

TOV. DUMITRIU MILEA SIBIU. Am republicat în „Flacăra” nr. 3 din 1 februarie condițiile de participare la concurs. Sperăm că în acestea ați găsit răspunsul la întrebările dvs.

TOV. HORINCEANU NIC. GLĂVĂNEȘTI ZELIȚIN. Dacă priviți cu atenție în josul paginii de jocuri, veți descoperi în fiecare număr bonul de participant, pe care, decupîndu-l, îl veți anexa dezlegărilor din acea serie.

TOV. BENGULESCU CONSTANTIN, TURNU SEVERIN. Dacă în timpul desfășurării concursului se va ivi necesitatea de a prelungi data de primire a dezlegărilor la redacție, vom lua din timp măsurile necesare.

TOV. MIRCEA EPURE, GALAȚI. Întrebările dvs. se referă direct la găsirea dezlegărilor jocurilor în concurs. Astfel de indicații, care să vă dea direct soluția, nu vă putem da, deoarece am nedreptăți pe ceilalți participanți la concurs.

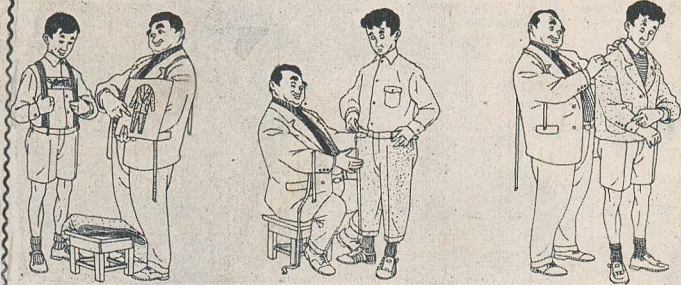
În atenția dezlegătorilor

Dat fiind că numeroși participanți la concurs au început să trimită dezlegările, reamintim încă o dată că pentru a considera valabilă participarea, dezlegările tuturor celor șase serii ale concursului trebuie să fie trimise toate o dată la termenul anunțat.

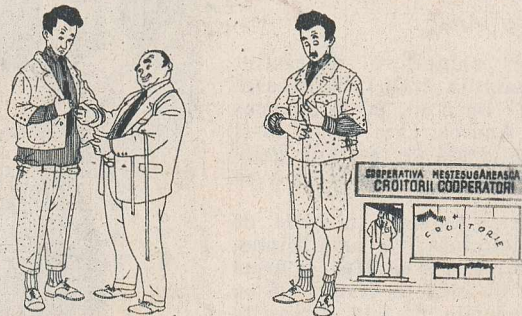
În jocul „Carte de vizită” din prima serie a concursului (nr. 1 din 1 ianuarie) în loc de telef. se va citi tel.

ISTORIA UNEI CONFECȚII

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

Desen de A. PAVEN

REDAȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 56
PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR

3 luni: 9 lei
6 luni: 16 lei
un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scintell „I. V. Stalin”.

BON DE PARTICIPANȚI
la cel de al treilea concurs de jocuri din
tracție al revistei „Flacăra” — Seria a IV-a